

Nr 64.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändring i taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379), m. m.; given Stockholms slott den 9 februari 1951.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att

dels antaga härvid fogade förslag till

1) förordning om ändring i taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379);

2) förordning om rätt att av riksskattenämnden erhålla förhandsbesked i taxeringsfrågor; samt

3) lag angående ändrad lydelse av 17 § lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar;

dels ock bifalla de förslag i övrigt, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF.

Per Edvin Sköld.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I propositionen föreslås att ett centralt administrativt organ benämnt riksskattenämnden inrättas från och med den 1 juli 1951. Nämndens föreslagna uppgifter kunna sammanfattas på följande sätt.

Riksskattenämnden skall verka för likformighet vid taxeringen genom att utfärda allmänna anvisningar till taxeringsmyndigheterna i beskattningsfrågor, där en oenhetlig tillämpning av skattebestämmelserna de lokala taxeringsområdena emellan förmärkts eller där eljest behov finnes föreligga av att klargöra bestämmelsernas innebörd såsom t. ex. när ny lagstiftning skall börja tillämpas. Nämnden skall vidare tillhandagå landskamrerare och taxeringsintendenter med uttalanden i taxeringsfrågor, föra register över betydelsefulla rättsfall samt sammanställa och tillhandahålla annat material av betydelse för taxeringsarbetet. Genom besök hos olika taxeringsmyndigheter och beskattningsnämnder skall riksskattenämnden ha möjlighet att hålla sig underrättad om hur taxeringsarbetet bedrives.

De av länsprövningsnämnderna meddelade länsanvisningarna för taxeringen skola genom riksskattenämndens medverkan bringas i inbördes bättre

överensstämmelse, varjämte riksskattenämnden skall ägna uppmärksamhet åt att dessa anvisningar lämna vägledning i önskvärd omfattning. Även med de anvisningar, som taxeringsintendenten tillställer taxeringsnämnderna, skall riksskattenämnden taga befattning.

På området för såväl årlig taxering som fastighetstaxering skall riksskattenämnden i viss utsträckning övertaga uppgifter, som tidigare handlagts inom finansdepartementet eller eljest centralt. Hit hör bland annat uppgiften att utarbeta för taxeringsarbetet erforderliga deklarationsformulär. De blanketter och formulär för taxeringsarbetet, som för närvarande utarbetas inom varje särskild länsstyrelses taxeringsavdelning, skola framdeles upprättas av nämnden.

De nu antydda uppgifterna kunna beräknas medföra en icke oansenlig lindring i de lokala taxeringsmyndigheternas arbetsbörda samtidigt som taxeringsarbetet därigenom bör bliva mera effektivt.

Särskild uppmärksamhet skall riksskattenämnden ägna taxeringskontrollen. I samarbete med länsstyrelsernas taxeringsavdelningar skola kategorigranskningar organiseras varjämte andra åtgärder till effektivisering av kontrollarbetet skola vidtagas.

De nu berörda uppgifterna skola fullgöras med stöd av bemyndigande för riksskattenämnden att utöva en rådgivande och vägledande verksamhet.

Det föreslås emellertid även att nämnden får befogenhet att på begäran meddela skattskyldig bindande förhandsbesked i vissa taxeringsfrågor. Därigenom avses att tillgodose önskemålet att bereda skattskyldig möjlighet att före vidtagande av en viss åtgärd få denna på ett bindande sätt skatterättsligt bedömd. För att besked skall meddelas erfordras främst, att frågan är av synnerlig vikt för den skattskyldige. För att i möjligaste mån undvika kompetenskonflikter i förhållande till skattedomstolarna förordas, att meddelat förhandsbesked skall kunna överklagas hos högsta instans i den ordinarie skatteprocessen. Ett förhandsbesked är bindande allenast vad angår sökandens taxering och får för andra skattskyldiga ej annan betydelse än den, som normalt tillägges ett vanligt prejudicerande utslag.

Riksskattenämnden föreslås skola bestå av ordförande jämte sex ledamöter av vilka, förutom ordföranden, tre skola vara lagfarna eller ha avlagt examen vid handelshögskola, medan återstående tre skola utses på sådant sätt, att erfarenheter från olika förvärvsgrenar bliva representerade inom nämnden. För att möjliggöra en allsidig representation av olika förvärvsgrenar föreslås vidare, att för sistnämnda tre ledamöter skola utses sammanlagt sex suppleanter, vilka kunna kallas att närvara även när förfall för ordinarie ledamot ej föreligger.

Uppdraget såsom ordförande föreslås anordnat såsom en deltidssyssla.

Å nämndens kansli skola finnas anställda, bland annat, en byråchef med juridisk och skatteteknisk utbildning och en bokföringssakkunnig. Nämnden skall även ha möjlighet att för särskilda uppgifter tillkalla sakkunniga och extra arbetskraft.

F ö r s l a g
till
**förordning om ändring i taxeringsförordningen den
28 september 1928 (nr 379).**

Härigenom förordnas, att 75, 107 och 116 §§ taxeringsförordningen den 28 september 1928¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives samt att i nämnda förordning skall under 6 kap. införas en ny paragraf, benämnd 135 a §, av den lydelse nedan sägs.

Nuvarande lydelse:

75 §.

Föreslagen lydelse:

75 §.

Landskamreraren har att upprätta förslag till anvisningar för nästkommande års taxering samt senast den 1 december året före taxeringsåret insända förslaget till den i 135 a § omförmälda riksskattenämnden. Riksskattenämnden skall senast den 20 samma månad till landskamreraren återställa förslaget jämte de erinringar mot detsamma, som nämnden funnit anledning framställa. Landskamreraren har att förelägga länsprövningsnämnden omförmälda förslag och erinringar. Länsprövningsnämnden skall på grundval av nämnda handlingar fastställa anvisningar för taxeringen, vilka senast den 15 januari taxeringsåret skola tillställas ordförandena i taxeringsnämnderna och samtidigt översändas till riksskattenämnden.

Länsstyrelsen må, — — — nämnderna svårigheter.

Landskamreraren har att upprätta och för länsprövningsnämnden framlägga förslag till anvisningar för årets taxering. Därest sammanträde

Länsstyrelsen må, — — — nämnderna svårigheter.

¹ Senaste lydelse av 75 och 107 §§, se 1943:855.

Nuvarande lydelse:

enligt första stycket hållits, skall förslaget uppgöras med ledning av vad som därvid förekommit. Länsprövningsnämnden har att på grundval av ifrågavarande förslag fastställa anvisningar för årets taxering ävensom senast den 15 januari samma år överlämna anvisningarna till ordföranderna i taxeringsnämnderna.

107 §.

Länsstyrelsen har — — — bedrivs ändamålsenligt.

Det åligger — — — i besluten.

116 §.

Kungl. Maj:t äger meddela de närmare föreskrifter angående ordnandet av beskattningsnämndernas arbete, som må erfordras utöver vad denna förordning innehåller. Kungl. Maj:t fastställer jämväl formulär till anmaningar, underrättelse om avvikelser från deklaration eller annan till ledning för egen taxering lämnad uppgift, andra föreskrivna underrättelser med mera dylikt ävensom for-

Föreslagen lydelse:

107 §.

1 mom. Länsstyrelsen har — — — bedrivs ändamålsenligt.

Det åligger — — — i besluten.

Av taxeringsintendenten till ledning för beskattningsnämnderna i första instans utfärdade skriftliga anvisningar skola av taxeringsintendenten ofördröjligen insändas till riksskattenämnden.

2 mom. På kallelse av riksskattenämnden må, då sådant finnes lämpligt, avhållas möten med landskammerarna eller med taxeringsintendenterna för överläggningar rörande taxeringsarbetet. Till möte med taxeringsrevisorerna må jämväl taxeringsrevisorerna vid länsstyrelserna ävensom motsvarande befattningshavare vid överståthållarämbetets skatteavdelning kallas att närvara.

116 §.

Kungl. Maj:t äger meddela de närmare föreskrifter angående ordnandet av beskattningsnämndernas arbete, som må erfordras utöver vad denna förordning innehåller. Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts förordnande, riksskattenämnden fastställer jämväl formulär till anmaningar, underrättelse om avvikelser från deklaration eller annan till ledning för egen taxering lämnad upp-

Nuvarande lydelse:

mulär till i denna förordning föreskrivna längder.

Föreslagen lydelse:

gift, andra föreskrivna underrättelser med mera dylikt ävensom formulär till i denna förordning föreskrivna längder.

6 KAP.

135 a §.

1 mom. Kungl. Maj:t förordnar en för hela riket gemensam nämnd (rikskattenämnden) med uppgift att genom rådgivande och vägledande verksamhet främja en riktig och enhetlig tillämpning av denna förordning ävensom av de skatteförfattningar, enligt vilka taxering verkställas på sätt i denna förordning sägs.

Nämnden äger, i enlighet med vad därom särskilt är stadgat, på begäran meddela förhandsbesked i taxeringsfrågor.

2 mom. Nämnden består av ordförande och ytterligare sex ledamöter, vilka utses för en tid av fyra år. En av ledamöterna skall förordnas till vice ordförande att vid förfall för ordföranden tjänstgöra i sådan egenkap.

Ordföranden skall vara lagfaren. Vice ordföranden och ytterligare två av nämndens ledamöter skola vara lagfarna eller hava avlagt examen vid handelshögskola. De nu nämnda ledamöterna skola tillika vara erfarna i domarvärv eller i administrativ verksamhet. Övriga ledamöter skola utses så att kännedom om förhållandena inom olika områden av förvärvslivet kommer att förefinnas hos nämnden.

För envar ledamot, som skall vara lagfaren eller hava avlagt examen

Nuvarande lydelse:

Föreslagen lydelse:

vid handelshögskola, skall utses en suppleant samt för övriga ledamöter sammanlagt sex suppleanter. Vad ovan stadgats angående ledamöterna skall äga motsvarande tillämpning beträffande suppleanterna.

Förordnande såsom ledamot eller suppleant kan när som helst återkallas. Avgår ledamot eller suppleant, skall annan förordnas för återstående delen av den tid, för vilken den avgångne var utsedd.

3 mom. Ledamöter och suppleanter skola vara svenska medborgare. Ej må uppdraget utövas av den, som är omyndig eller i konkurstillstånd.

4 mom. Kungl. Maj:t äger meddela föreskrifter angående när nämnden är att anse som beslutför samt angående inkallandet av suppleanter så ock de föreskrifter i övrigt som finnas erforderliga för nämndens verksamhet.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1951.

F ö r s l a g
till
**förordning om rätt att av riksskattenämnden erhålla
förhandsbesked i taxeringsfrågor.**

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Riksskattenämnden må, därest sådant för någon finnes vara av synnerlig vikt, efter ansökan lämna besked på förhand (förhandsbesked) angående viss fråga, som avser sökandens taxering till kommunal inkomstskatt, statlig inkomstskatt, statlig förmögenhetsskatt, utskiftningsskatt eller ersättningskatt.

Vad ovan sagts skall äga motsvarande tillämpning, när ägare till fastighet eller den, som i ägares ställe är skattskyldig för fastighet, önskar på förhand erhålla besked angående viss fråga, som avser taxering av fastigheten.

2 §.

Förhandsbesked sökes skriftligen hos riksskattenämnden. Ansökan må icke ingivas senare än den dag, då deklaration senast skall avlämnas till ledning för taxering varom fråga är. Ansökan om förhandsbesked rörande tillämpning av förordningen om ersättningskatt må, därest beskedet är avsett att åberopas vid sådan taxering till ersättningskatt som kan föranledas av beslutad vinstdisposition för visst verksamhetsår, icke ingivas efter den dag, då sökanden senast är pliktig avlämna deklaration till ledning för taxering till statlig inkomstskatt för inkomst under samma verksamhetsår.

Vid ansökan skall fogas all den utredning i ärendet, som står sökanden till buds. Efter anmaning av riksskattenämnden eller hos nämnden anställd tjänsteman är sökanden skyldig, i den mån sådant är för honom möjligt, att inom i anmaningen angiven tid inkomma med de ytterligare upplysningar, som finnas erforderliga för meddelande av förhandsbesked, vid äventyr att ansökningen eljest avvisas.

3 §.

Över inkomsten ansökan skall, där ej denna omedelbart avvisas jämlikt 4 § första stycket, yttrande inhämtas av taxeringsintendent, som är behörig att taga befattning med ifrågavarande taxering. Avser ansökningen fråga av särskilt intresse för kommun, må denna beredas tillfälle att avgiva yttrande över ansökningen.

Riksskattenämnden äger, där så finnes påkallat, bereda sökanden även-
som vederbörande taxeringsintendent tillfälle att muntligen lämna upplys-
ningar inför nämnden.

4 §.

Finner riksskattenämnden med hänsyn till ansökningens innehåll för-
handsbesked icke böra meddelas, skall ansökningen avvisas.

Upptages ansökningen till prövning, meddelar nämnden, i den omfatt-
ning sådant finnes böra ske, besked huru den till nämnden hänskjutna
frågan skall vid taxering bedömas. Därest särskilda omständigheter icke till
annat föranleda, må i förhandsbeskedet angivas allenast de grunder, som
skola följas vid taxeringen.

5 §.

Av riksskattenämnden meddelat förhandsbesked upptages i nämndens
protokoll. Utdrag av detta tillställs sökanden och vederbörande taxerings-
intendent i rekommenderade brev med mottagningsbevis. Å protokollsutdra-
get skall finnas angivet, vad som skall iakttagas vid anförande av besvär
över förhandsbeskedet.

6 §.

Över beslut, varigenom riksskattenämnden meddelat förhandsbesked, må
besvär anföras av sökanden och vederbörande taxeringsintendent. Rätt att
anföra besvär tillkommer även vederbörande kommun, municipalsamhälle
och landsting, om förhandsbeskedet avser taxering av fastighet eller såvitt
detsamma avser taxering till kommunal inkomstskatt. Besvär som nu sagts
skola upptagas och slutligt avgöras av kammarrätten, därest förhands-
beskedet rör tillämpning av 6 § 1 mom., 7, 8, 9, 10, 11 eller 12 § kommu-
nalskattelagen, och av Kungl. Maj:t, därest förhandsbeskedet avser annan
fråga.

Över beslut, varigenom riksskattenämnden avvisat ansökan om förhands-
besked, må besvär ej anföras.

7 §.

Besvär enligt 6 § första stycket skola, vid påföljd att besvären eljest icke
upptagas till prövning, vara ingivna till riksskattenämndens kansli inom en
månad från den dag, då klaganden erhållit del av förhandsbeskedet. Vid
besvären skola vara fogade utdrag av riksskattenämndens protokoll rörande
förhandsbeskedet ävensom all den utredning, klaganden vill åberopa till
stöd för ändringssökandet.

Inkomna besvär skola, efter vederbörandes hörande, av riksskattenämnden
skyndsamt överlämnas till finansdepartementet, därest prövningen av
besvären ankommer på Kungl. Maj:t, och eljest till kammarrätten.

8 §.

Av riksskattenämnden meddelat förhandsbesked eller, om besvär däröver anförts, Kungl. Maj:ts eller kammarrättens i anledning av besvären meddelade beslut skall lända till efterrättelse vid taxering, som med beskedet avses, om och i den mån den, på vilkens begäran förhandsbeskedet meddelats, därom framställer yrkande. Därvid har denne att meddela erforderliga upplysningar till bedömande av beskedets tillämplighet.

Vad i första stycket är stadgat skall dock icke gälla, därest efter beskedets lämnande vidtagits författningsändring av beskaffenhet att påverka taxeringen i det avseende beskedet angår.

9 §.

Sökande vare pliktig att, därest riksskattenämnden icke annorledes beslutar, för meddelat förhandsbesked till kronan erlægga efter omständigheterna lämpad avgift, lägst etthundra och högst femhundra kronor. Över riksskattenämndens beslut angående dylik avgift må klagan icke föras.

För sökanden avsett protokollsutdrag upptagande förhandsbeskedet skall beläggas med stämpel å avgiftens belopp. Avgiften må uttagas genom postförskott å den försändelse, varigenom protokollsutdraget jämlikt 5 § översändes till sökanden. Erlägges icke avgiften sålunda, må densamma utmätas.

10 §.

Vid stämpelbeläggning enligt denna förordning skola användas enkla beläggningsstämplar, varom förmäles i förordningen angående stämpelavgiften. Vad i nämnda förordning är stadgat om tillhandahållande av stämplor till statsmyndigheternas expeditioner, om tillsyn å stämpelavgiftens utgörande samt om uppbörd och redovisning skall i tillämpliga delar lända till efterrättelse med avseende å stämpelavgifter enligt denna förordning.

11 §.

Vad i denna förordning sägs om taxeringsintendent skall avse jämväl allmänna ombudet hos mellankommunala prövningsnämnden.

12 §.

Kungl. Maj:t äger utfärda för tillämpning av denna förordning erforderliga föreskrifter.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1951.

F ö r s l a g

till

**lag angående ändrad lydelse av 17 § lagen den 28 maj 1937 (nr 249)
om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar.**

Härigenom förordnas, att 17 § lagen den 28 maj 1937 om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

17 §.

Till myndighet — — — uppgiftens datum.

Förmögenhetslängd ävensom — — — längdens datum.

*Handlingar i ärenden, som avses i förordningen om rätt att av riksskat-
tenämnden erhålla förhandsbesked i
taxeringsfrågor, må ej utan samtycke
av den som sökt beskedet utlämnas
till annan tidigare än tjugu år från
handlingens datum.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1951.

¹ Senaste lydelse se 1947:580.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 9 feb-
ruari 1951.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON, LINGMAN.

Efter gemensam beredning med cheferna för justitie- och civildepartementen anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, fråga om *inrättandet av ett centralt administrativt organ att verka för likformighet vid taxeringen, m. m.* samt anför därvid följande.

I årets statsverksproposition (VII ht s. 69, under rubriken Riksskatte-nämnden: Avlöningar. Riksskattenämnden: Omkostnader) har angivits, att förslag kommer att underställas 1951 års riksdag om inrättandet av ett centralt organ med uppgift att verka för likformighet vid taxeringen m. m., vilket organ skulle träda i verksamhet den 1 juli 1951. Därvid har även gjorts vissa preliminära beräkningar av medelsbehovet under budgetåret 1951/52 för ifrågavarande ändamål. Jag torde nu få återkomma till dessa frågor.

I. Inledning.

Frågan om inrättandet av ett centralt administrativt organ med uppgift att verka för likformighet vid taxeringen för inkomst och förmögenhet även som för förbättring och effektivisering av taxeringskontrollen har sedan länge varit föremål för uppmärksamhet och har under senare år vid åtskilliga tillfällen aktualiserats. Detsamma har gällt frågan om meddelande av förhandsbesked åt de skattskyldiga i beskattningsärenden. Här torde sålunda få erinras om att 1941 års riksdag i skrivelse den 21 juni samma år (nr 350) hemställt om utredning av frågan angående rätt för skattskyldig att av ett auktoritativt organ erhålla bindande förhandsuttalanden om tillämpning av skatteförfattningarna respektive av frågan om tillskapande av ett särskilt organ med befogenhet att lämna taxeringsmyndigheterna vägledning beträffande avskrivningsfrågor och andra skattefrågor av mera allmänt intresse. Vidare har 1943 års riksdag i skrivelse den 15 december samma år (nr 525) — jämte det riksdagen anmält sitt beslut i anledning

av propositionen nr 345 till sistnämnda års riksdag med förslag till omorganisation av taxeringsväsendet — hemställt om framläggande för riksdagen snarast möjligt av förslag om inrättande av en central nämnd med uppgift att verka för enhetlighet i taxeringen genom en rådgivande, ledande och övervakande verksamhet. Slutligen må nämnas att 1946 års bevillningsutskott i sitt betänkande nr 41 i anledning av väckta motioner om inrättandet av en riksskattenämnd yttrat, att utskottet funne det angeläget att ett centralt organ med uppgift att verka för enhetlighet i taxeringen snarast komme till stånd. Då det emellertid icke utan vidare kunde tagas för givet, att en central nämnd vore den lämpligaste formen för ett dylikt organ, borde frågan om organets art närmare övervägas.

I detta sammanhang må vidare nämnas, att *Sveriges allmänna sjöfartsförening* med instämmande av *Sveriges industriförbund m. fl. organisationer på näringslivets områden* i skrivelse den 27 november 1944 hemställt, att Kungl. Maj:t måtte snarast möjligt upptaga frågan om inrättandet av ett centralt administrativt organ för främjande av enhetlig taxering och för meddelande av förhandsuttalanden i beskattningsfrågor. Vidare har *Föreningen Sveriges taxeringsrevisorer* i skrivelse den 25 september 1947 hemställt, att chefen för finansdepartementet måtte till skyndsamt övervägande upptaga frågan om inrättande av en centralkonsulentbefattning för taxering av rörelseidkare och med dem likställda.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 november 1947 har dåvarande chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, tillkallat *särskilda sakkunniga* — nämligen regeringsrådet F. A. I. Lundevall, tillika ordförande, ledamoten av riksdagens första kammare, stationsmästaren H. R. Anderberg, ledamoten av riksdagens andra kammare, lantbrukaren C. A. D. Jonsson, f. d. kammarrättsrådet E. D. Sivert och landskamreraren A. G. A. Wigert — med uppdrag att utreda frågan om inrättandet av ett centralt administrativt organ med uppgift att verka för likformighet vid taxeringen samt frågan om meddelande av förhandsbesked i taxeringsärenden.

Från de för utredningen meddelade direktiven (dåvarande chefs för finansdepartementet uttalande till statsrådsprotokollet över finansärenden för den 28 november 1947) torde här följande få återgivas.

Vad först angår frågan om inrättande av ett centralt organ för åstadkommande av större likformighet vid taxeringen ställde jag mig vid den år 1943 förda diskussionen i ämnet avvaktande. Jag fann det då befogat att, innan frågan upptoges till slutlig prövning, avvakta erfarenheterna av den nämnda år beslutade taxeringsreformen. Erfarenheterna under den därefter gångna tiden torde emellertid icke hava givit belägg för den uppfattningen att ett dylikt organ skulle bliva onödigt till följd av omläggningen av taxeringsorganisationen. Tvärtom torde utvecklingen hava visat, att behovet av ett centralt administrativt organ på området kvarstår i stort sett oförminskat. Jag förordar i enlighet härmed, att en utredning nu igångsättes rörande den lämpligaste formen för ett dylikt organ samt angående de arbetsuppgifter, som böra anförtros detsamma. Utan att närmare ingå på sistnämnda frågor vill jag här allenast framhålla, att organets huvud-

sakliga uppgifter böra vara att genom en rådgivande, ledande och övervakande verksamhet arbeta för en större enhetlighet beträffande beskattningsnämndernas verksamhet.

Vad härefter angår frågan om beredande av möjlighet för de skattskyldiga att erhålla förhandsbesked i taxeringsärenden har detta spörsmål visserligen icke något nödvändigt samband med den nyss behandlade frågan om inrättande av ett organ med uppgift att verka för likformighet vid taxeringen. Emellertid stå frågorna varandra likväl så nära, att det synes lämpligt att de utredas och prövas i ett sammanhang.

Det torde icke kunna förnekas, att en möjlighet att erhålla förhandsbesked i skattefrågor i samband med nyanläggningar och andra ekonomiska transaktioner av större vikt skulle vara av betydande värde för vederbörande näringsidkare. Det torde även vara antagligt att dylika förhandsbesked — åtminstone i vissa fall — skulle i sin mån befördra ett rationellt utnyttjande av produktionsmedlen. Å andra sidan vill jag icke fördölja att betydande svårigheter — främst sammanhängande med de kompetenskonflikter som kunna uppstå mellan skattedomstolarna och det organ, som skulle hava att meddela förhandsbeskeden — äro förenade med den ifrågasatta anordningen. Det bör nämligen beaktas att förhandsbeskeden, för att vara av verkligt värde för de skattskyldiga, måste vara bindande och sålunda icke blott verka i kraft av den auktoritet, som det ifrågavarande organet förutsättes äga. Möjligt är att de nyss berörda konfliktsituationerna kunna undvikas genom en konstruktion, enligt vilken förhandsbeskeden visserligen icke äro bindande för skattedomstolarna men där taxeringen, i vad den innefattar tillämpning av ett förhandsbesked, icke får överklagas av vederbörande taxeringsintendent eller kommun.

Jag vill i detta sammanhang även framhålla vikten av att eventuella föreskrifter rörande förhandsbesked i taxeringsfrågor erhålla sådan utformning, att garantier erhållas mot missbruk av förfrågningsrätten. Därvid lärrer bland annat kunna ifrågakomma att belägga meddelade besked med särskild avgift.

Till de sakkunniga ha — för att tagas i övervägande vid fullgörandet av det åt de sakkunniga lämnade uppdraget — överlämnats 1943 års riksdags förut omnämnda skrivelse nr 525 ävensom nyssnämnda framställningar från Sveriges allmänna sjöfartsförening och från Föreningen Sveriges taxeringsrevisorer.

De sakkunniga, vilka antagit benämningen *1947 års taxerings-sakkunniga*, ha den 8 december 1949 avgivit betänkande med *förslag om inrättande av en riksskattenämnd m. m.* (SOU 1949: 62). Vid betänkandet fogade, av de sakkunniga utarbetade författningsförslag torde få såsom *Bihang* fogas vid statsrådsprotokollet för denna dag.

Över betänkandet ha, efter remiss, *yttranden* avgivits av statskontoret, kammarrätten, statens lönenämnd, kommerskollegium (med överlämnande av yttranden från rikets samtliga handelskamrar, Sveriges industriförbund, Sveriges köpmannaförbund, Sveriges grossistförbund, Kooperativa förbundet, Sveriges redareförening samt Sveriges hantverks- och småindustriorganisation), överståthållarämbetet (med biläggande av ett av förste taxeringsintendenten S. Holdo avgivet yttrande), länsstyrelserna i samtliga län, mel-lankommunala prövningsnämnden, Svenska stadsförbundet, Svenska lands-

kommunernas förbund, Svenska landstingsförbundet, Föreningen Sveriges taxeringsintendenter och Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund. Dessutom ha i anledning av betänkandet skrivelser inkommit från riksarkivet och Föreningen Sveriges taxeringsrevisorer.

II. Allmänna synpunkter på frågan om ett centralt organ.

De sakkunniga.

De sakkunniga lämna inledningsvis i sitt betänkande en närmare redogörelse för tidigare gjorda förslag och framställningar i frågan rörande inrättandet av ett centralt organ med förut angivna uppgifter. I betänkandet redogöres vidare för de centrala taxeringsorganen m. m. i Danmark och Norge. I dessa delar torde här allenast få hänvisas till vad i betänkandet anförts (kapitlen 2 och 3, s. 22—39).

Vad angår behovet av de ifrågasatta åtgärderna till den del dessa avse att åstadkomma större likformighet vid taxeringen, omtala de sakkunniga att de verkställt vissa undersökningar till belysande av nämnda behov. Sålunda hade de sakkunniga införskaffat yttranden från rikets landskamrerare och taxeringsintendenter rörande deras erfarenheter av 1943 års taxeringsreform. Av dessa yttranden — beträffande vilka en sammanfattning fogats vid betänkandet (s. 144—147) — framginge, att omorganisationen och utvidgningen av länsstyrelsernas taxeringsavdelning ansetts i stort sett ha infriat de ställda förhoppningarna men att behovet av ett centralt taxeringsorgan likväl kvarstode i huvudsak oförändrat.

De sakkunniga framhålla därefter, att då i olika sammanhang behovet av större enhetlighet i taxeringen de olika länen emellan påtalats, så hade bland annat åsyftats bristande överensstämmelse i fråga om uppskattningen av naturaförmåner och andra liknande förmåner ävensom i fråga om sådana övriga normerade uppskattningsregler, vilka plägade utfärdas av prövningsnämnderna i form av anvisningar jämlikt 75 § taxeringsförordningen. De sakkunniga anföra i anslutning härtill, att fog otvivelaktigt förefunnits för den kritik, som i det avseendet framstälts. En av de sakkunniga verkställd jämförande granskning av de inom de olika länen fastställda uppskattningsnormerna gäve emellertid vid handen, att ojämnheter av antydd art under senare år alltmer utjämnats. Härtill hade de under senare år regelbundet återkommande landskamrerarmötena i betydande utsträckning bidragit. Jämväl de i skattetabellerna för beräkning av preliminär A-skatt upptagna värdena å naturaförmåner hade haft en utjämnande verkan.

De sakkunniga anföra därefter följande.

Kan olikformigheten beträffande sådana förmåner och avdrag, vilka bliva föremål för normerad uppskattning, numera knappast sägas vara av den betydelse, att enbart för detta ändamål är motiverat att inrätta ett centralt

taxeringsorgan, föreligga emellertid andra områden, där ojämnheter i taxeringen gör sig mera gällande. Redan vad angår andra uppskattningsfrågor än de nu berörda gäller, att dessa i betydande omfattning bliva föremål för olika bedömanden i de olika länen. Detta är sålunda fallet bland annat i fråga om medgivande av olika slag av avdrag, t. ex. för kostnader för representation och resor, och uppskattning av vissa förmögenhetstillgångar, t. ex. icke börsnoterade aktier.

Om nu berörda förhållande, att inom länen olika uppskattningsfrågor bliva föremål för olika bedömande, är ägnat att skapa irritation hos de skattskyldiga och för det allmänna medföra skatteförluster, kan detta sägas i än högre grad vara fallet, då olikformigheten i taxeringen hänför sig till egentliga rättsfrågor.

Ojämnheten i taxeringen, i vad den avser olika bedömanden av rättsfrågor, har icke gjort sig mindre gällande under senare år än under tidigare. Förhållandet torde snarare hava varit det motsatta. Flera omständigheter hava bidragit härtill. Den förbättrade taxeringsorganisationen har möjliggjort en större effektivitet i taxeringsarbetet, som ej alltid inom de olika länen inriktats på samma områden av närings- och förvärvsverksamheten. Effektiviseringen av taxeringskontrollen har även haft till följd att tidigare obeskattade förmåner upptagits till beskattning och avdrag vägrats för tidigare såsom avdragsgilla ansedda omkostnader. Inom ett län i sådant hänseende utbildad praxis uppmärksammas av andra läns taxeringsmyndigheter ofta först om och när de ifrågasatt taxeringsspörsmålen bliva föremål för regeringsrättens avgörande.

Icke minst under de allra senaste åren hava många betydelsefulla reformer genomförts på beskattningsområdet och ytterligare viktiga sådana äro att förvänta. I samband med ikraftträdandet av de nya författningarna uppstå ofta svårartade problem, som icke alltid i detalj kunna behandlas i lagtext eller förarbeten. Trots det betydande arbete, som inom länsstyrelsernas taxeringsavdelningar nedlägges på tolkningen av de nya författningarna, är oundvikligt att dessa ibland komma till olika resultat, vilket har till följd en olikartad behandling av uppkomna problem. I detta sammanhang må erinras om, att genomförandet av en ifrågasatt lagstiftning om rätt till avdrag för medlemsavgifter befarats medföra sådana svårigheter vid tillämpningen, att det ifrågasatts, om icke därmed borde anstå till dess ett centralt taxeringsorgan tillskapats.

Nya skatteproblem uppkomma emellertid icke allenast i samband med nya skattelagstiftning. Uppkomsten av sådana befordras jämväl eljest av den samhällsliga och ekonomiska utvecklingen. Under lagstiftningsarbetet på andra områden än det skatterättsliga uppmärksammas icke alltid konsekvenserna i skattehänseende av föreslagna reformer. I avsaknad av ett samordnande organ på taxeringsområdet bliva av reformerna föranledda taxeringsfrågor föremål för olika bedömanden inom skilda delar av landet och behovet av kompletterande föreskrifter i skattelagarna ofta icke tillbörligen beaktat.

Vad härefter angår behovet av att bereda de skattskyldiga möjlighet att erhålla förhandsuttalanden i skattefrågor, påpeka de sakkunniga att frågan därom väcktes under krigsåren. I betänkandet anföres därefter följande.

Att vid nämnda tidpunkt behov framträdde av sådana förhandsuttalanden torde hava berott dels på de osäkra förhållandena, varunder näringslivet då arbetade, dels ock på de stegrade skattesatserna.

I de framställningar i ämnet, som under krigsåren gjordes av representanter för näringslivet, framhölls behovet av förhandsbesked i fråga om avskrivningsrätten i beskattningshänseende å planerad nyanläggning eller nyanskaffning för industriellt ändamål. Härvid betonades särskilt betydelsen av förhandsuttalanden rörande rätt till engångsavdrag i form av avdrag för överpris och merkostnad å anläggning, avsedd att uteslutande eller huvudsakligen utnyttjas under rådande kristid. Vidare framhölls intresset av sådana förhandsbesked vid industriens omställning till fredsförhållanden.

I fråga om behovet av förhandsbesked rörande rätt till engångsavdrag kan visserligen sägas, att numera mera normala konjunkturner inträtt, men så länge den rubbade ekonomiska jämvikten icke är återställd kommer frågan om rätt till dylika avdrag alltjämt att vara aktuell.

Behovet av förhandsbesked i beskattningsfrågor hänför sig emellertid icke enbart till avskrivningar å nyinvesteringar. Det skärpta skattetrycket nödvändiggör för de skattskyldiga att vid övervägandet av lönsamheten av olika ekonomiska transaktioner taga i beaktande den stora utgiftspost, som presenteras av skatterna. Då härtill kommer att den alltmere invecklade skattelagstiftningen medför svårigheter för de skattskyldiga att själva avgöra, huru dem vidkommande ekonomiska transaktioner böra bedömas i beskattningshänseende, måste ett krav från de skattskyldigas sida på möjlighet att före transaktionernas vidtagande få besked härom framstå såsom berättigat.

De sakkunniga övergå så att behandla frågan om den lämpligaste formen för ett centralt organ med uppgift att verka för likformighet vid taxeringen. Därvid framhålles att närmast till hands låge att undersöka om berörda uppgift kunde anförtros någon redan existerande institution. En verksamhet av nu ifrågavarande art bedreves i viss utsträckning inom finansdepartementet samt av de under senare år regelbundet återkommande landskamrerar- och taxeringsintendentsmötena. Även mellankommunala prövningsnämnden hade en — visserligen begränsad — möjlighet att verka för enhetlighet i taxeringen de olika länen emellan.

I fråga om möjligheten att anförtro uppgiften åt finansdepartementets rättsavdelning eller åt en nyinrättad byrå inom departementet framhålla de sakkunniga, att mot en sådan anordning talade vissa principiella invändningar av konstitutionell karaktär. Härom anföres vidare.

Att finansdepartementet icke i den utsträckning, som vad fallet är i exempelvis våra nordiska grannländer, kommit att ingripa i taxeringsarbetet torde sålunda sammanhånga med att hos oss icke finnes någon motsvarighet till i berörda länder rådande ministerstyrelse. Med hänsyn till den i Sverige rådande departementsstyrelsen torde någon utvidgning av den rådgivande och ledande verksamhet med avseende å taxeringsarbetet, som nu i viss omfattning utövas av finansdepartementet, icke böra ifrågakomma. Snarare torde såsom ett särskilt skäl för inrättande av ett centralt organ på beskattningsområdet kunna angivas önskemålet, att finansdepartementets rättsavdelning befrias från sysslandet med sådana uppgifter i fråga om taxeringen, som genom frånvaron av ett dylikt organ kommit att belasta det samma, och beredes tillfälle att helt och odelat ägna sig åt sin egentliga uppgift, d. v. s. lagstiftningen.

I betänkandet diskuteras därefter möjligheten att få behovet av större likformighet tillgodosett genom att landskamrerar- och de under senare år även förekommande taxeringsintendentmötena gäves en fastare organisation. Härom anföres bland annat följande.

Landskamrerar- och taxeringsintendentmötena hava utan tvivel i många viktiga avseenden fyllt en betydelsefull uppgift. Vid genomförandet av ny lagstiftning på beskattningsområdet hava mötesdeltagarna av dem, som i kommittéer och inom finansdepartementet varit sysselsatta med de nya författningarnas utformning, informerats om bestämmelsernas närmare innebörd. Under åtföljande överläggningar hava dunkla punkter i författningsbestämmelserna belysts och överenskommelse träffats om den praktiska tillämpningen av desamma. Av stor vikt för en enhetlig tillämpning av krigskonjunkturskatte- och omsättningsskatteförordningarna har varit den kontakt, som de för dessa krisskatter inrättade centrala nämnderna å mötena erhöllo med landskamrerarna. Likaså hava landskamrerarmötena varit av betydande värde vid genomförande av uppbördsreformen.

Den i olika sammanhang påtalade ojämnheten de olika länen emellan i fråga om uppskattningen av naturaförmåner har varit föremål för överläggningar å landskamrerarmötena. Härvid har visserligen icke beslut fattats om enhetlig tillämpning av vissa värden, men överenskommelse har träffats om vissa grunder för värdenas åsättande.

Vid olika tillfällen har å landskamrerarmötena diskuterats grunderna för medgivande av avdrag från inkomst av rörelse och tjänst, varvid enighet uppnåtts om enhetliga normer. Å såväl landskamrerar- som taxeringsintendentmötena hava vidare överläggningar ägt rum angående värdesättningen av vissa förmögenhetstillgångar såsom icke börsnoterade aktier och rörelsedkares varulager.

På förslag av deltagare hava å ifrågavarande möten till behandling jämväl upptagits aktuella skattefrågor, om vilkas lösande tvekan rätt. Ofta har den därvid förda diskussionen resulterat i gemensamt uttalande om huru frågan borde bedömas. I andra fall hava visserligen icke mötesdeltagarna förenat sig om ett sådant gemensamt uttalande, men överläggningarna hava därför icke varit utan värde för ett enhetligt bedömande av de väckta spörsmålen.

Landskamrerar- och taxeringsintendentmötena hava emellertid icke enbart sysslat med tillämpningen av de materiella beskattningsreglerna. Stort utrymme har å mötena beretts spörsmål, som sammanhånga med det praktiska taxeringsarbetets bedrivande.

Såsom torde framgå av vad ovan anförts hava landskamrerar- och taxeringsintendentmötena medfört goda resultat. Att mötena dock icke i större utsträckning än som varit fallet lyckats undanröja förefintliga ojämnheter i taxeringen, har i första hand berott på svårigheten att under den korta tid, som stått varje möte till buds, medhinna att till behandling upptaga alla de spörsmål, som kunnat förtjäna uppmärksamhet. Hårtill kommer att de frågor, som vid mötena väckts av däri deltagande landskamrerare och taxeringsintendenter, icke alltid varit så väl förberedda, att övriga deltagare ansett sig kunna taga slutlig ståndpunkt till desamma. En viss obenägenhet hos landskamrerarna och taxeringsintendenterna att å mötena binda sig för en viss uppfattning kan nog också ofta sägas hava varit rådande. Berörda förhållande torde emellertid hava sin naturliga förklaring däri, att beslutanderätten i fråga om taxering icke tillkommer ifrågavarande befattningshavare utan vederbörande beskattningsnämnder.

De sakkunniga framhålla i anslutning till det nu återgivna, att — därest uppgiften att verka för likformig taxering skulle tilläggas landskamrerar- och taxeringsintendentmötena — måste först och främst ett kansli ställas till mötenas förfogande för förberedande och expedierande av beslut. Vidare erfordrades för att mötena skulle kunna fylla sin uppgift, att dessa ägde rum oftare än — såsom hitintills i regel varit fallet — en gång om året. Detta skulle emellertid ställa sig kostsamt för statsverket och vara för deltagarna alltför tidsödande. Möjligen kunde tänkas att avgörandet av vissa frågor överlättes på ett av mötena tillsatt arbetsutskott. En sådan anordning innebure emellertid, att de till medlemmar i utskottet utsedda landskamrerarna och taxeringsintendenterna dirigerade sina kolleger, något som framstode såsom mindre lämpligt.

De sakkunniga tillägga i detta sammanhang, att om den eftersträfvade likformigheten vid taxeringen icke kunde uppnås enbart med anlitan av landskamrerar- och taxeringsintendentmöten, borde detta dock icke föränleda att dessa möten avskaffades. Enligt de sakkunnigas förslag komme dessa nämligen att fylla en betydelsefull uppgift såsom kontaktorgan mellan det centrala organ, som måste tillskapas, och de lokala taxeringsmyndigheterna. Även de möten med landskamrerarna och taxeringsintendenterna, vilka — till befordrande av enhetlighet och jämnhet i allmän fastighetstaxering och med deltagande jämväl av i skogstaxering sakkunniga personer — plägade hållas före en allmän fastighetstaxering, borde fortsättningsvis äga rum. Dessa möten skulle dock framdeles organiseras av det av de sakkunniga förordade organet.

De sakkunniga övergå så att behandla frågan om lämpligheten att sammankoppla centralorganet med mellankommunala prövningsnämnden. Därvid erinras om att skattekontrollsakkunniga i betänkande den 12 september 1933 med förslag till ändrade bestämmelser angående förbättrad deklarationskontroll och till förstärkt taxeringsorganisation m. m. ifrågasatte en sådan anordning. Vidare hade beskattningsorganisationssakkunniga i sitt betänkande den 25 november 1942 med förslag till ändrad organisation av beskattningsnämnderna och förstärkning av landskontorens arbetskraft m. m. förordat, att en av sistnämnda sakkunniga föreslagen riksskattenämnd borde övertaga mellankommunala prövningsnämndens uppgifter.

1947 års taxeringssakkunniga — som påpekat att ett bidragande skäl till de nyss återgivna förslagen torde varit att med en sålunda ifrågasatt anordning undvekes tillskapandet av ett nytt organ — erinra om att betänkligheter vid förslagens remissbehandling framfördes mot desamma. Vidare hade vederbörande departementschef i den förut omförmälda propositionen nr 345 till 1943 års höstriksdag som sin mening uttalat, att det vore olämpligt att sammankoppla uppgiften att verka för enhetlighet i taxeringen med de uppgifter, som ankomme på mellankommunala prövningsnämnden.

De sakkunniga anföra för egen del som skäl mot att mellankommunala prövningsnämnden skulle handha de uppgifter, som skulle ankomma å det ifrågasatta centralorganet, att nämnda uppgifter nödvändigtvis bleve av den art, att desamma icke väl komme att låta sig förena med ifrågavarande

prövningsnämnds verksamhet i övrigt. Det skulle vidare framstå som mindre lämpligt, att en med länsprövningsnämnderna sidoordnad beskattningsnämnd lämnade råd och anvisningar, avsedda att tjäna länsprövningsnämnderna till ledning.

Sedan de sakkunniga sålunda funnit att behovet av bättre likformighet i taxeringen icke kunde tillgodoses med anlitande av någon redan förefintlig organisation, konstateras nödvändigheten av ett nytt centralt organ. Därefter anföres följande.

Vid ett övervägande av den lämpligaste formen för ett dylikt organ kan valet sägas stå mellan ett styrelsemässigt ordnat verk och en av representanter för olika intressegrupper sammansatt nämnd med ett kansli vid sin sida. Väljes en styrelsemässig form för organet, skulle detta betyda tillskapandet av ett nytt ämbetsverk, medan det andra alternativet skulle innebära anslutning till det system, som prövats genom inrättande av de tidigare för krisskatterna — omsättningsskatten och krigskonjunkturskatten — samt för tillämpningen av den nya uppbördsförordningen avsedda centrala nämnderna. Frågan om vilken av dessa former för centralorganets organisation som bör föredragas sammanhänger i viss mån med de uppgifter, som skola anförtros organet. Lägges huvudvikten vid de fiskaliska synpunkterna att skattekontrollen må bli rigoröst genomförd och att största möjliga likformighet i tillämpningen av beskattningsreglerna åstadkommes, skulle möjligen företräde böra givas åt en ämbetsmannamässig organisation. Anses däremot viktigt, att taxeringsarbetet, utan eftersättande av effektiviteten och likformigheten, bedrives främst i syfte att ernå materiell rättvisa under tillgodogörande av den skattetekniska och allmänt medborgerliga erfarenheten, synes alternativet med en nämnd vara att föredraga. Härför tala otvetydigt de goda erfarenheter, som vunnits hos de nyss omnämnda nämnderna.

Att tidigare framlagda förslag till inrättande av ett centralt organ för ledning av taxeringsarbetet icke ansetts genomförbara torde i viss mån hava berott på svårigheter att inpassa ett sådant organ i vårt nuvarande taxeringssystem. Enligt detta tillkommer uppgiften att vaka över att taxeringsarbetet i länen ordnas och bedrives ändamålsenligt länsstyrelserna, som lyda direkt under Kungl. Maj:t. Även om denna ledning huvudsakligen avser taxeringsarbetets yttre former och icke innefattar befogenhet för länsstyrelserna att granska taxeringarna i vare sig materiellt eller formellt hänseende, skulle länsstyrelsernas ställning i taxeringsorganisationen svårligen kunna bibehållas, därest centralorganet skulle äga ingripa i den lokala organisationens arbetsförhållanden. För genomförande av en sådan ledning av taxeringsarbetet skulle i stället erfordras, att länens taxeringsavdelningar direkt underställdes det centrala organet. En sådan omdaning av länsstyrelsernas organisation kan svårligen anses påkallad för uppnåendet av syftet med inrättandet av det ifrågasatta centralorganet.

Icke heller för möjliggörande av närmare handledning åt beskattningsnämnderna kan en så långt gående omorganisation anses behöflig.

Då sålunda ur organisatoriska synpunkter icke erfordras att omdana de lokala taxeringsorganen till en det centrala organet direkt underställd lokalförvaltning, bortfaller ett av de skäl, som möjligen skulle kunna anses tala för ett ämbetsmannamässigt ordnat centralorgan, låt vara med bibehållande av medborgarnas deltagande i det åt särskilda beskattningsnämnder alltfört uppdragna grundläggande taxeringsarbetet. I stället ter det sig ganska naturligt att påbygga det nuvarande systemet med beskattnings-

nämnder, inrymmande representanter för olika befolkningsgrupper, med en central nämnd, likaledes sammansatt av personer med erfarenhet från olika verksamhetsområden. Om i spetsen för en sådan nämnd ställes en med taxeringsarbetet förtrogen kraft med judiciell och administrativ erfarenhet, som vid sin sida har ett lämpligt sammansatt kansli, torde med bevarande av värdena i den nuvarande organisationen ett funktionsdugligt organ kunna tillskapas för utövande av en i både formellt och materiellt hänseende tillfredsställande central ledning av taxeringsarbetet. Begränsas denna nämnds befogenheter väsentligen till att avse meddelande av råd och anvisningar för det lokala arbetets ändamålsenliga bedrivande samt till en allenast i stora drag gående övervakning av tillämpningen av de materiella rättsreglerna, behöver centralorganet icke heller svälla ut till ett månghövdat ämbetsverk. Nämndens kansli kan inskränkas till ett fåtal befattningshavare.

De sakkunniga framhålla, att en central organisation av nu antytt slag syntes vara för ändamålet fullt tillräcklig. De tillägga, att det icke syntes böra ifrågakomma att centralorganet skulle erhålla befogenhet att i enskilda fall ingripa med yrkanden eller förelägganden mot skattskyldiga, även om beslutanderätten i överinstans såsom nu skulle ankomma på administrativa domstolar. Över huvud syntes böra eftersträvas, att centralorganet icke utrustades med befogenheter gentemot de skattskyldiga, som innebure att dessa ålades förpliktelser utöver vad de av riksdagen antagna beskattningsreglerna innehöle. Rätt att stifta administrativ lag ens i form av bindande anvisningar finge ej tillkomma centralorganet. En helt annan sak vore att detsamma ägde belysa innebörden av gällande författningar genom utfärdande av allmänna råd och anvisningar, vilkas efterlevnad berodde på beskattningsnämndernas och ytterst skatedomstolarnas prövning. Utövades den centrala ledningen efter dylika linjer, saknades anledning befara, att taxeringsarbetet genom inrättandet av ett centralorgan bleve avhängigt av centralorganets åtgärder; de lokala organens rörelsefrihet komme att bevaras. En garanti härför låge, enligt de sakkunnigas mening, i det förhållandet att beslutanderätten hos centralorganet utövades av en nämnd, vars verksamhet främst skulle vara av rådgivande och upplysande karaktär.

Det tillägges att ett på dylikt sätt organiserat centralorgan borde vara väl lämpat att jämväl på begäran av Kungl. Maj:t avge utlåtanden i ärenden, som berörde organets verksamhetsområde, ävensom att taga initiativ till ändringar i skatte- och taxeringsförfattningarna, där sådana funnes vara av behovet påkallade.

De sakkunniga övergå så att behandla frågan vilket organ som lämpligen borde anförtros uppgiften att lämna de skattskyldiga förhandsuttalanden i beskattningsfrågor. Därvid erinras först om att de skattskyldiga enligt nu gällande ordning icke vore helt avskurna från möjlighet till förhandsuttalanden. Sålunda ankomme det på taxeringsnämndens ordförande att meddela den, som därom framställt begäran, erforderliga uppgifter om honom åliggande deklarationsskyldighet och sättet för dess fullgörande. Vid meddelandet av dylika uppgifter

kunde ordföranden stundom nödgas uttala sig om innebörden av gällande föreskrifter i ett eller annat avseende. Sådana uttalanden hade dock icke bindande verkan utan gäve blott uttryck för ordförandens uppfattning i det förevarande spörsmålet.

De sakkunniga omtala vidare, att taxeringsintendenten och allmänna ombudet hos mellankommunala prövningsnämnden ofta stode de skattskyldiga till tjänst med upplysningar av hithörande art. Men även sådana upplysningar hade ett tämligen begränsat värde för den det gällde. De innebure allenast ett uttryck för vederbörandes personliga uppfattning om huru det avhandlade spörsmålet i den föreliggande situationen borde besvaras. Det tillägges att nyssnämnda tjänstemän för övrigt icke alltid vore benägna att i förväg taga ståndpunkt till framställda spörsmål. Därjämte hade taxeringsintendenterna stundom olika uppfattning om lagstiftningens innebörd i det avhandlade ämnet i följd varav det besked, som kunde ha lämnats inom ett län, icke överensstämde med besked från annat län.

De sakkunniga anföra därefter följande.

Då ett förhandsbesked för att fylla sitt ändamål måste vara bindande gentemot det allmänna, och varken taxeringsintendenterna, respektive allmänna ombudet hos mellankommunala prövningsnämnden, eller landskamrerarna såsom ordförande i prövningsnämnderna intaga sådan ställning i taxeringsprocessen, att de äga med rättslig verkan förfoga över den omtvistade taxeringsfrågan, så att den dömande instansen är bunden av medgivanden eller uttalanden av dessa befattningshavare, måste uppenbarligen annan utväg för beredande av möjlighet för de skattskyldiga att erhålla bindande förhandsbesked i skattefrågor sökas än att utrusta nu nämnda tjänstemän med befogenhet att göra bindande utfästelser. Härtill synes annat organ icke lämpligen kunna komma i fråga än en myndighet, vars kompetensområde omfattar hela riket. Att anförtro uppgiften åt prövningsnämnderna eller skattdomstolarna — kammarrätten eller regeringsrätten — anse de sakkunniga icke vara förenligt med deras dömande verksamhet. Meddelande av förhandsbesked är nämligen övervägande att anse såsom en förvaltningsåtgärd, som förutsätter beredning av administrativ karaktär. Detta utesluter icke att ett av förvaltningsmyndighet meddelat besked må kunna genom besvär dragas under domstols prövning.

De sakkunniga tillägga, att om ett centralt organ med uppgift att verka för likformighet vid taxeringen inrättades och om detta organ organiserades såsom en nämnd, kunde åt detsamma uppdragas att meddela förhandsbesked i beskattningsfrågor.

Remissyttrandena.

Vad först angår spörsmålen om behovet av åtgärder för åstadkommande av större likformighet vid taxeringen och om det för tillgodoseendet av ett dylikt behov lämpligaste organet, har vad de sakkunniga härutinnan i princip anfört vunnit anslutning eller lämnats utan erinran i flertalet av de över betänkandet avgivna remissyttrandena. En från de sakkunnigas tillkännagivna uppfattning i vissa hänseenden avvikande mening har emellertid ut-

talats i de yttranden, som avgivits av kammarrätten, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Värmlands, Göteborgs och Bohus samt Skaraborgs län ävensom av mellankommunala prövningsnämnden och Sveriges redareförening.

Från remissyttrandena i nu förevarande del må följande här återgivas.

Länsstyrelsen i Uppsala län erinrar i sitt yttrande om tidigare framkomna förslag i syfte att åstadkomma större enhetlighet i taxeringarna inom riket i dess helhet och framhåller i anslutning härtill, att även om behovet av åtgärder i antytt syfte varit större under krigsåren med hänsyn till då rådande särskilda förhållanden, visade dock erfarenheten att behov av ett centralt taxeringsorgan fortfarande förefunnes. — Liknande synpunkter anföras av *länsstyrelsen i Södermanlands län*, som anser att det ifrågasatta organet skulle få en stor uppgift att fylla med avseende å såväl den allmänna fastighetstaxeringen som den årliga taxeringen. Vad den senare beträffade skulle med all sannolikhet åskilliga anledningar till irritation försvinna. Som det nu vore, framstode det för de skattskyldiga såsom svårförståeligt att t. ex. två sjömän, som arbetade på samma båt, finge naturaförmånerna värderade efter olika grunder, beroende på att de vore mantalsskrivna å skilda orter. Vidare omnämner länsstyrelsen den erfarenhetsmässigt föreliggande svårigheten att åstadkomma en likformig taxering i kommuner, gränsande till kommuner i annat län.

Länsstyrelsen i Kristianstads län understryker, att frånvaron av ett centralt organ i vårt taxeringsväsende sedan mycket lång tid tillbaka ansetts som en brist i organisationen.

Länsstyrelsen i Östergötlands län framhåller i sitt yttrande, att de sakkunnigas iakttagelser om bristande överensstämmelse i fråga om uppskattningen av naturaförmåner och andra förmåner i prövningsnämndernas anvisningar visserligen vore riktiga. Men samtidigt påpekas att det syntes kunna diskuteras huruvida en utjämning i värdesättningen vore i och för sig önskvärd. Förhållandena växlade icke blott inom olika län utan också inom ett läns olika delar. Hyresnivå och marknadspriser varierade och hänsyn härtill måste tagas. Även beträffande fastighetstaxeringen måste riksskattenämndens tilltänkta utjämnande verksamhet handhas med stor varsamhet; prisläget för sakligt sett likartade och likvärdiga fastigheter kunde vara ganska skiftande inom olika landsändar. Betydelsefullare vore emellertid riksskattenämndens medverkan i andra avseenden. Åskilliga frågor vore av sådan beskaffenhet, att ett riktigt bedömande ofta beredde svårighet i det enskilda fallet. Det vore givetvis i hög grad önskvärdt, att samma principer användes inom olika län för värdering av tillgångar av skilda slag och att avdragsrätt bedömdes efter för riket enhetliga grunder. Riksskattenämndens medverkan att klargöra innebörden av ny skattelagstiftning bleve en annan betydelsefull uppgift för nämnden. Denna uppgift hälsades med stor tillfredsställelse liksom också nämndens funktion såsom frågebyrå åt landskamrere och taxeringsintendent.

Länsstyrelsen i Kronobergs län tillstyrker de sakkunnigas förslag i före-

varande hänseende och framhåller att landskamrerarmötena visserligen verksamt bidragit till likformighet vid taxeringen men att det syntes tveksamt huruvida någon nöjaktig lösning av frågan kunde erhållas genom en utbyggnad av dessa möten.

Länsstyrelsen i Kalmar län framhåller såsom sin mening, att inrättandet av ett centralt organ med de av de sakkunniga ifrågasatta uppgifterna utan tvivel vore ägnat att befordra en jämlik och rättvis beskattning samt skänka arbetet en planmässighet och stadga, som vore välbehövlig. Länsstyrelsen anför därefter följande.

Genom införandet av nu gällande uppbördsordning hava förhållandena onekligen utvecklats i den riktningen, att de avgöranden, som träffats i uppbördsfrågor, i viss mån påverka eller i varje fall kunna komma upp till bedömning vid åsättande av taxering. Länsstyrelsen vill i detta avseende såsom exempel peka på de besked, som centrala uppbördsnämnden i rätt ofta förekommande fall meddelar i frågor, huruvida viss inkomst skall betraktas såsom skattepliktig eller ej. Det förefaller under sådana förhållanden rätt naturligt, att man hos *ett* organ borde samla de arbetsuppgifter, som f. n. åvila centrala uppbördsnämnden, och de åligganden, som tillämnats den föreslagna riksskattenämnden. Huruvida detta bör ske genom en omorganisation av centrala uppbördsnämnden och en lämplig förändring i denna nämnds benämning eller genom tillskapandet av ett helt nytt organ, som anförtros jämväl de uppgifter, som f. n. åvila centrala uppbördsnämnden, lärer sakna större betydelse. Genom antydda lösning av denna organisationsfråga skulle säkerligen en icke ringa kostnadsbesparing kunna ske.

Även *länsstyrelsen i Västmanlands län* förordar, att riksskattenämnden övertog centrala uppbördsnämndens verksamhet.

I det av *länsstyrelsen i Gotlands län* avgivna yttrandet tillstyrkes inrättandet av det föreslagna centrala taxeringsorganet, men samtidigt framhålles önskemålet av att detta organ i högre grad än de sakkunniga torde avsett inriktades på deklaraionskontrollens planmässiga och likformiga bedrivande inom de olika länen.

Länsstyrelsen i Hallands län framhåller, att den ifrågasatta nämndens arbete komme att medföra icke blott enhetlighet i rättstillämpningen utan även en rationalisering i arbetet genom att nämnden övertog en del arbetsuppgifter, som hittills utförts å de särskilda länsstyrelserna var för sig.

Kammarrätten framhåller, att orsakerna till att under senare år svårigheter förelegat att uppnå likformighet i taxeringen inom hela riket vore flerfaldiga. De torde främst sammanhänga med det skärpta skattetrycket, som medfört ett större antal besvärsmål än tidigare, samt med ett därav och av skattelagstiftningen över huvud under krigsåren och därefter föranlett merarbete för taxeringsmyndigheterna. Vidare erinrar kammarrätten om att beskattningsnämnderna och taxeringsavdelningarna i den gestaltning de erhållit genom 1943 års taxeringsreform på grund av krisskatterna och uppbördsreformen ännu icke fått arbeta under normala förhållanden; de hade ej kunnat sysselsätta sig med den ordinarie inkomsttaxeringen ens i samma utsträckning som under tiden före krigsutbrottet år 1939. Härigenom hade tillfälle icke medgivits att i någon större utsträckning ägna uppmärksamhet åt den alltid angelägna uppgiften att verka för enhetlighet i taxeringen.

Kammarrätten tillägger, att själva skattelagstiftningen torde på grund av sin alltmer komplicerade utformning varit en starkt bidragande orsak till uppkomsten av ett behov av särskilda åtgärder med syfte att samordna taxeringsarbetet. I anslutning härtill uttalas den meningen, att behovet av ett samordnande organ på taxeringsområdet hade ett samband med den ekonomiska konjunkturutvecklingen, i det att behovet särskilt aktualiserades under tider, då till följd av utomordentliga förhållanden rubbningar inträdde i den ekonomiska jämvikten och detta i sin tur föranledde särskilda lagstiftningsåtgärder.

Sedan kammarrätten sålunda berört orsakerna till det nuvarande behovet av de ifrågasatta åtgärderna, upptages till behandling spörsmålet huruvida detta behov kunde antagas komma att fortbestå under mera avsevärd tid. Därvid framhålles bland annat att några säkra slutsatser angående den inverkan i förevarande hänseende, som en översyn och överarbetning av skattelagstiftningen kunde medföra, nu icke kunde dragas. Däremot komme det hinder för enhetlig taxering inom ramen för nuvarande organisation, som bestått och fortfarande bestode i extraordinant taxeringsarbete, att upphöra. Detta finge till följd att taxeringsavdelningarna kunde i full utsträckning ägna sig åt den ordinarie inkomsttaxeringen och därvid bleve i tillfälle inrikta sig på att undanröja de brister, som vidlåde densamma. Först därefter kunde verkningarna av taxeringsreformen helt överblickas.

Kammarrätten anför sammanfattningsvis, att det visserligen med hänsyn till de för närvarande rådande förhållandena inom taxeringsväsendet vore värdefullt med den av de sakkunniga ifrågasatta anordningen, men att man vid bedömandet av behovet av ett centralorgan borde beakta att det stadigvarande behovet av ett sådant organ nu ej kunde med säkerhet bedömas. På grund härav borde organet tills vidare få allenast vissa relativt avgränsade uppgifter och befogenheter. I anslutning härtill framhåller kammarrätten att det av organisatoriska skäl ej vore lämpligt att verksamheten redan från början finge sådan vidsträckt omfattning, att en överbelastning av arbete kunde befaras. En utveckling i dylik riktning kunde vara till hinders, då det för organet gällde att förskaffa sig en allmän överblick i fråga om taxeringsväsendet, vilket borde vara det väsentliga i dess uppgift.

Kammarrätten framhåller därefter som sin mening, att för närvarande och till dess behovet kunde efter upphörandet av extraordinant taxeringsarbete med säkerhet överblickas det vore tillräckligt, att Kungl. Maj:t förordnade en på taxerings- och beskattningsområdet såväl teoretiskt som praktiskt förfaren person att, jämte erforderligt antal medarbetare, övertaga det ledande, i viss mån upplysande arbete, som dittills bedrivits inom finansdepartementet — bland annat förberedande av allmän fastighetstaxering och viss taxeringskontroll — samt att därutöver till förberedande av årlig taxering granska och i samordnande syfte överse landskamrerarnas förslag till anvisningar innan de fastställdes av prövningsnämnderna, utfärda anvisningar till ledning för taxeringsarbetet ävensom i övrigt såsom en central myndighet verka för riktig och enhetlig tillämpning av skatteförfattningar-

na. Detta borde ske i samarbete med de regelbundet återkommande landskamrerar- och taxeringsintendentmötena, vilka borde erhålla den fastare organisation varom ofta varit tal i tidigare fördiskussion.

Mellankommunala prövningsnämnden — som i sitt yttrande framhållit, bland annat, att avsevärda skiljaktigheter mellan olika län visserligen föreläge i fråga om uppskattningen av värdet av bostad i egen fastighet av annan fastighets natur men att denna fråga borde upptagas av de sakkunniga, som skulle överse gällande beskattningsregler, i syfte att genom lagändring få fram en enklare och mera likformig värdering av nämnda förmån — ifrågasätter om icke en enklare organisation med friare arbetsformer än vad de sakkunniga föreslagit borde eftersträvas.

I det av *överståthållarämbetet* avgivna yttrandet framhålles att spørgålet om inrättandet av ett centralt administrativt organ med uppgift att verka för enhetlighet vid taxeringen vore ett spörsmål, vars lösning visserligen i och för sig tedde sig angelägen, men fråga vore dock huruvida tiden vore lämpligt vald för lagstiftning i ämnet. Överståthållarämbetet anför därvid följande.

De sakkunniga ha trots sig finna vissa brister och ofullkomligheter i taxeringsorganisationen men kommit till den uppfattningen, att åtskilliga av dessa brister mindre bero på författningsbestämmelsernas innehåll än på de av tidsomständigheterna betingade svårigheterna att genomföra givna bestämmelser. Överståthållarämbetet vill med hänsyn till detta uttalande erinra därom, att 1949 års uppördssakkunniga understrukit angelägenheten av att taxeringsförfarandet förbättras och att beskattningsreglerna avsevärt förenklas. Det må erinras, att chefen för finansdepartementet den 17 mars 1950 erhållit bemyndigande att tillkalla sakkunniga med uppdrag att verkställa en teknisk revision av kommunalskattelagen m. m. I direktiven för de sakkunniga har uttalats, att sedermera skulle upptagas frågan om en översyn av taxeringsorganisationen i syfte att mera effektivt inrikta denna på kvalificerat taxeringsarbete med därav följande bättre taxeringsresultat. Här avsedda utredningar syfta visserligen ej direkt till övervägandet av de spörsmål, som behandlats av 1947 års taxeringssakkunniga, men det torde ej kunna förbises, att utredningarna komma att inbegripa frågor, som stå i mer eller mindre intimt samband därmed. I det hänseendet må bl. a. framhållas, att en väsentlig omgestaltning kan komma att ske beträffande besvärsförfarandet och beskattningsnämndernas organisation och uppgifter. Att vid en tidpunkt, då frågan om taxeringsväsendets bottenorganisation ställts under omprövning inrätta ett organ, som väsentligen kan karakteriseras såsom en central institution inom taxeringsväsendet, synes enligt överståthållarämbetets förmenande ej böra ske med mindre starka skäl tala härför. Vid övervägande huruvida sådana skäl föreligga har överståthållarämbetet fäst avseende vid att de sakkunniga konstaterat, att genom olika former av samverkan på åtskilliga områden redan ävägabragts en viss grad av enhetlighet. Såsom ovan antytts är det visserligen i och för sig önskvärt, att ett centralt administrativt organ med uppgift att verka för enhetlighet inom taxeringsväsendet kommer till stånd, men det synes tvivelaktigt, om detta bör ske nu. Emellertid äger frågan samband med spörsmålet om meddelande av förhandsbesked i skattefrågor. Skulle nämligen förslaget om inrättandet av en riksskattenämnd för meddelande av förhandsbesked realiseraras, synes jämväl lämpligt att anförtro denna nämnd vissa uppgifter av vägledande och övervakande natur inom taxeringsväsendet.

Överståthållarämbetet — som av skäl, vilka senare i vederbörligt sammanhang komma att redovisas, icke anser sig kunna tillstyrka förslaget om inrättandet av en riksskattenämnd för meddelande av förhandsbesked — avstyrker följaktligen att ett centralt organ med uppgift att verka för likformighet vid taxeringen f. n. inrättas.

Länsstyrelsen i Värmlands län uttalar som sin mening, att frågan om inrättandet av ett centralt organ att verka för likformig taxering icke borde avvisas eller skjutas på en obestämd framtid. Men länsstyrelsen ville likväl ifrågasätta, huruvida icke detta spörsmål lämpligen borde upptagas först i samband med den översyn av taxeringsorganisationen, som chefen för finansdepartementet förklarar sig ha för avsikt vidtaga för att mera effektivt inrikta taxeringsorganisationen på kvalificerat taxeringsarbete med därav följande bättre taxeringsresultat.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län framhåller i sitt yttrande, att behovet av ett centralt administrativt organ för befrämjande av likformighet i taxeringen genom rådgivande, ledande och övervakande uppgifter väl vore erkänt såväl av taxeringsfunktionärer som av skattskyldiga. Länsstyrelsen tillägger emellertid följande.

Närmast till hands ligger dock att lämna uppgiften till en väl kvalificerad konsulent med funktion av enahanda art, som på sin tid med gott resultat fylldes av centralkonsumenten för krigskonjunkturskatttaxeringen eller konsumenten för omsättningsskatttaxeringen. Om det icke anses lämpligt att placera en dylik funktionär inom finansdepartementet, varigenom han dock kunde förlänas bästa auktoritet, tala exemplet från krigskonjunkturskatt och omsättningsskatt för att bakom borde ställas såsom huvudman en nämnd, gärna kallad riksskattenämnd, med liknande funktion som de centrala nämnderna vid nämnda båda andra taxeringar. Men steget därifrån är stort till en sådan riksskattenämnd, som de sakkunniga vilja bereda ett överväldigande inflytande och som kan befaras tendera till att från både skattedomstolar och beskattningsnämnder undandraga avgöranden i fall, där sakens vikt kräver mera ingående behandling än vad i en enda instans kanske kan vara möjligt att åstadkomma.

Även *länsstyrelsen i Skaraborgs län* uttalar vissa betänkligheter mot de sakkunnigas förslag att inrätta ett centralt organ att verka för likformighet vid taxeringen. Därvid framhålles bland annat att genom de sakkunnigas förslag skulle i själva verket tillskapas en central ledning och samordning av taxeringsväsendet. Emellertid tillkomme det länsstyrelsen jämlikt 107 § taxeringsförordningen att vaka över att taxeringsarbetet ordnades och bedreves ändamålsenligt. I 14 a) § landshövdingeinstruktionen hade i sådant hänseende ålagts taxeringsintendenten att närmast under landshövdingen ansvara härför. Vidare erinrade länsstyrelsen om landshövdingens rätt enligt 97 § taxeringsförordningen att närvara vid prövningsnämndens sammanträden samt att delta i överläggningarna men icke i besluten. Såvitt länsstyrelsen kunde finna hade de sakkunniga icke tillräckligt beaktat, att de riksskattenämnden tillagda befogenheterna och länsstyrelsernas ämbetsåligganden delvis grepe in i varandra.

Föreningen Sveriges taxeringsintendenter, som erinrat om de av för-

eningen vidtagna åtgärderna i syfte att främja enhetlighet och effektivitet i taxeringsarbetet, framhåller att de vidtagna åtgärderna icke kunde anses tillräckliga. Önskade man resultat av påtaglig räckvidd, syntes det nödvändigt att skapa ett organ med särskild uppgift att verka för en riksomfattande samordning av taxeringsarbetet. Problemet gällde därför hur detta skulle kunna ske utan att den nuvarande organisationens förtjänster ginge förlorade. Därvid anföres att gällde frågan allenast att skapa ett kansli till tjänst för de lokalt verksamma taxeringsmyndigheterna samt med uppgift att förbereda landskamrerar- och taxeringsintendentmötena, skulle huvudmannaskapet för organet utan olägenhet kunna anförtros en kommitté, representerande den centrala administrationen, landskamrerarna och taxeringsintendenterna samt möjligen även taxeringsnämndsordförandena. I anslutning härtill uttrycker föreningen önskemålet, att — därest en riksskattenämnd icke komme till stånd — i allt fall en upplysningscentral av antytt slag måtte inrättas.

Föreningen tillägger emellertid, att eftersträfvade man bättre likformighet framförallt i uppskattningsfrågor genom att tillskapa en central instans, som kunde giva auktoritativa råd och anvisningar, torde det bli nödvändigt att giva detta organ ställning såsom nämnd med lekmannainslag på sätt de sakkunniga föreslagit. Därvid påpekas att en betydelsefull uppgift bleve att klargöra innebörden av ny lagstiftning. En på ifrågasatt sätt sammansatt nämnd kunde därvid uttala sig med auktoritet även om dess ord icke formellt gäves bindande kraft. Det låge dock i sakens natur att fråga av särskild vikt icke borde avgöras utan diskussion vid möte med landskamrerare och taxeringsintendenter eller med representanter för dessa.

I de yttranden, som avgivits av *Svenska landstingsförbundet*, *Svenska landskommunernas förbund* och *Svenska stadsförbundet*, har — under bestyrkande av att ojämnheter vidlåde taxeringsresultaten och att det föreslagna centralorganet syntes utgöra ett värdefullt bidrag till åstadkommande av förbättrade förhållanden på hithörande områden — förslaget om ett organ att verka för likformighet vid taxeringen tillstyrkts.

Såsom av det förut sagda framgår har även flertalet näringsorganisationer, som över betänkandet avgivit yttranden, antingen tillstyrkt eller förklarat sig icke ha något att erinra mot vad de sakkunniga i nu förevarande hänseenden anfört och föreslagit. Sålunda påpekar t. ex. *Skånes handelskammare* att med den principiellt genomförda decentraliseringen av taxeringsorganisationen kunde icke förväntas, att taxeringen varken i fråga om tolkningen eller tillämpningen av skattelagarna kunde bli så enhetlig och likformig, som särskilt med hänsyn till rättvisekravet måste anses önskvärt. Allt eftersom beskattningen och beskattningsväsendet förändrades, måste det därför vara en angelägenhet av vikt att inom de gränser, som grunderna för taxeringsväsendets principiella utformning medgäve, söka tillgodose dylika krav på likformighet och rättvisa i beskattningen. Den nuvarande avsaknaden av ett organ med samordnande uppgift utgjorde en verklig brist i den nuvarande taxeringsorganisationen.

Kooperativa förbundet framhåller i sitt yttrande, att det principiellt icke vore något allmänt intresse att tjänstemannastaben ökades. Snarare borde man undersöka huruvida det icke kunde vara möjligt att undvika den nya organisationen genom ändringar i skattelagstiftningen så att denna bleve lättare att förstå och att tillämpa. Då emellertid effektiva förändringar i skattelagstiftningen vore en fråga på lång sikt, ville förbundet icke motsätta sig att tillfälliga åtgärder vidtoges med den syftning, som de sakkunniga föreslagit. Förbundet ville dock betona det angelägna i att den tilltänkta organisationen icke gäves större omfattning och varaktighet än som kunde finnas nödvändigt för att avhjälpa påtagliga missförhållanden eller behov av uttolkning av skattelagarna. Förbundet anför vidare att icke sällan hade förmärkts en viss ojämnhet i taxeringen de olika länen emellan. Det hade hänt, att inom ett eller flera län en helt ny praxis börjat tillämpas rörande nog så betydelsefulla taxeringsfrågor. I den mån dessa frågor berört de för kooperativa föreningar givna särskilda stadgandena hade det icke i något fall hänt, att förbundet blivit på förhand informerat i ämnet. Vad beträffade fastighetstaxeringen hade liknande ojämnhet förmärkts både i principfrågor, exempelvis vad som borde åsättas särskilt maskinvärde, och beträffande värderingsnormerna. Från denna synpunkt funne förbundet förslaget i vad det avsåge åtgärder för att åstadkomma en riktig och enhetlig taxering vara värt att understödjas.

Sveriges hantverks- och småindustriorganisation understryker det för landets skattebetalare angelägna önskemålet att få till stånd likformighet vid taxeringen till skatt i olika delar av landet. Organisationen uttalar dock vissa farhågor för att det centrala organets verksamhet komme att i praktiken medföra en tendens att över hela riket genomgående tillämpa de strängaste av de principer, som tillämpades inom taxeringsområdena. Från näringslivets sida måste emellertid med bestämdhet hävdas, att nämnden i sin verksamhet självfallet måste inrikta sig på en allmän utjämning av praxis och i sådant syfte jämväl hade att uppmärksamma överdrivet nitiska skattemyndigheter.

En från övriga näringsorganisationer delvis skiljaktig mening tillkännagives i det av *Sveriges redareförening* avgivna yttrandet. Föreningen anför bl. a. följande.

Nämndens rådgivande verksamhet, sådan densamma utformats enligt förslaget, torde komma att leda till att nämnden, sedan någon tid förflutit, i realiteten blir ett centralt dirigerande organ på taxeringsområdet, samt att de lokala taxeringsmyndigheternas inflytande på taxeringsarbetet därigenom kommer att avsevärt begränsas eller måhända helt försvinna. En utveckling i sådan riktning kommer givetvis att kräva större personal hos nämnden samt ökade kostnader för densamma. Att nämndens rådgivande verksamhet kommer att bli av ömtålig natur med avseende å förhållandet till skattedomstolarna är uppenbart, och de sakkunniga hava ej heller förbisett, att intressekonflikter kunna uppstå mellan de olika organen, men anse farhågorna härför icke böra överdrivas. De sakkunniga uttala härutinnan, att det torde vara att förvänta, att skattedomstolarna i regel komma att godtaga en på grundval av riksskattenämndens uttalanden under en

följd av år utbildad praxis. En sådan utveckling skulle leda till, att nämnden blir så gott som allenarådande på beskattningsområdet, samt att skatteminstolarna så småningom helt sättas ur funktion. Ur rättssäkerhetssynpunkt innebär detta en allvarlig fara för de skattskyldiga samt kan komma att medföra ett ensidigt tillgodoseende av det fiskaliska intresset. Betydelsen av att de skattskyldiga kunna förlita sig på en fullt objektiv prövning av deras skattesporsmål kan icke nog kraftigt understrykas och det ligger därför vikt uppå, att inga åtgärder vidtagas, som kunna rubba detta förtroende.

Redareföreningen uttalar därefter som sin mening, att den lämpligaste anordningen för vinnande av likformighet vid taxeringen vore att utbygga landskamrerar- och taxeringsintendentmötena till en fastare organisation och vid dessa möten låta ett lämpligt antal representanter för näringslivet och löntagarna närvara.

Härefter torde få lämnas en redogörelse för remissyttrandena i vad de avhandla behovet av att bereda de skattskyldiga möjlighet till förhandsuttalanden i skattefrågor och frågan om det organ å vilket det lämpligen borde ankomma att lämna sådana uttalanden.

I förstnämnda hänseende gäller att det övervägande antalet remissinstanser — däribland statskontoret, kammarrätten, kommerskollegium, flertalet länsstyrelser, mellankommunala prövningsnämnden, stadsförbundet, landskommunernas förbund, landstingsförbundet, Föreningen Sveriges taxeringsintendenter, Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund och samtliga hörda näringsorganisationer — i huvudsak anslutit sig till de sakkunnigas uppfattning att övervägande skäl talade för åtgärder till efterkommande av önskemålet att bereda de skattskyldiga tillfälle att efter framställning erhålla förhandsuttalanden i skattefrågor. Däremot råder bland nämnda remissinstanser delade meningar bland annat i avseende å huruvida dessa uttalanden borde vara bindande eller ej, i vilken omfattning uttalanden skulle lämnas och å vilken myndighet det borde ankomma att göra sådana uttalanden. I huvudsak avstyrkande uttalanden över de sakkunnigas förslag ha gjorts i de yttranden, som avgivits av överståthållarämbetet ävensom länsstyrelserna i Östergötlands, Kronobergs, Göteborgs och Bohus samt Skaraborgs län.

Från remissyttrandena i nu förevarande del torde följande få här återgivas.

Kommerskollegium framhåller i sitt yttrande, att icke minst för näringslivet hade de under senare år kraftigt höjda skattesatserna medfört ökat behov av att på förhand kunna bedöma de skatterättsliga verkningarna av tilltänkta affärstransaktioner. Med hänsyn till de fördelar, som de sakkunnigas förslag innebure för de skattskyldiga, ansåge sig kollegium böra intaga en positiv inställning till detsamma. Antalet besvär i skatteärenden skulle måhända komma att minska genom införande av förhandsbesked, varigenom en önskvärd avlastning i nuvarande skattemyndigheters arbetsbörda borde kunna erhållas.

Att det av de sakkunniga förordade organet skulle genom att avge förhandsuttalanden i skattefrågor, sammanhängande med en tilltänkt affärs- transaktion eller rörande engångsavdrag för planerad nyanläggning och nyanskaffning för industriellt ändamål och dylikt, kunna fylla en betydelsefull uppgift understrykes särskilt i de yttranden, som avgivits av *länsstyrelserna i Jönköpings, Kristianstads, Hallands och Älvsborgs län*.

Länsstyrelsen i Uppsala län framhåller som sin mening, att behovet av ett särskilt organ för meddelande av förhandsbesked visserligen vore betydligt mindre nu än under kriget och kristiden, men ett dylikt organ skulle dock utan tvivel bli av betydelse särskilt för näringslivet, vars representanter vid flera tillfällen framfört önskemål därom. Länsstyrelsen uttalar vissa betänkligheter mot den föreslagna anordningen med bindande förhandsbesked — riksskattenämnden bleve därigenom i vissa fall högsta instans i skattefrågor, konfliktsituationer med beskattningsnämnderna och skattedomstolarna kunde uppkomma och tolkningssvårigheter vore att emotse när det gällde att bedöma huruvida vid taxeringen konstaterade omständigheter sammanföle med de förutsättningar, som legat till grund för det lämnade förhandsbeskedet — men säger sig likväl vilja tillstyrka vad de sakkunniga härutinnan föreslagit. — På ett härmed i huvudsak likartat sätt uttalar sig *länsstyrelsen i Malmöhus län*.

Länsstyrelsen i Kalmar län framhåller, att ehuru den ifrågasatta riksskattenämnden icke bleve en förvaltningsdomstol, skulle den likväl fatta beslut som erhöle karaktär av prejudikat. Härigenom skulle gällande instansordning brytas, varför förslaget i denna del vore ägnat att inge starka betänkligheter. Länsstyrelsen funne sig icke kunna biträda detta förslag utan ville i stället föreslå, att befogenheten att meddela förhandsbesked överlämnades till regeringsrätten. Därigenom skulle beskederna även förlämnas största möjliga auktoritet. Länsstyrelsens förslag förutsatte, att man inom förvaltningsprocessen skapade en möjlighet till lagförklaring efter förebild av nu gällande bestämmelser om förklaring av lag enligt regeringsformen.

Länsstyrelsen i Örebro län anför som sin mening beträffande meddelandet av bindande förhandsbesked, att länsstyrelsen ställde sig tveksam inför tanken att förlägga den slutliga beslutanderätten i taxeringsfråga till en nämnd utanför den ordinarie instansordningen. I synnerhet gällde detta rena lagtolkningsspörsmål. I sådana torde endast av regeringsrätten meddelade utslag böra tillerkännas prejudicerande verkan. Förslaget syntes i denna del innebära en mindre lycklig dualism. — På ett delvis likartat sätt uttalar sig *länsstyrelsen i Gävleborgs län*, som ifrågasätter huruvida icke riksskattenämndens förhandsbesked, åtminstone i vad avsåge rättsfrågor, borde underställas regeringsrätten.

Länsstyrelsen i Västmanlands län säger sig livligt tillstyrka, att frågan om förhandsbesked bringades till en positiv lösning men ansåge det icke lämpligt, att den ifrågasatta riksskattenämnden med — såsom de sakkun-

niga föreslagit — en majoritet av representanter för näringslivet skulle meddela beskeden. Länsstyrelsen ifrågasatte i stället om förhandsbeskeden icke lämpligen kunde lämnas antingen av ett »skatteråd», bestående av riksskattenämndens ordförande, ett regeringsråd och ett kammarrättsråd, eller av riksskattenämndens ordförande, därvid beskedet i sistnämnda fall dock alltid skulle underställas regeringsrättens prövning.

Statskontoret finner det visserligen med hänsyn till den alltmer invecklade skattelagstiftningen och det höga skattetrycket vara önskvärt, att den skattskyldige före en viss transaktion kunde få besked huru densamma komme att bedömas ur skatterättslig synpunkt, men samtidigt framhålles att den av de sakkunniga förordade utformningen av ett dylikt förhandsbesked vore ägnad att väcka betänkligheter ur principiell synpunkt. Skattemyndigheternas kompetens bleve i fall av bindande förhandsbesked begränsad till en prövning, huruvida angivna förutsättningar för beskedets tillämpning vore förhanden. Förslaget innebure sålunda ett betydande avsteg från gällande förvaltningsrättsliga grundsatser på beskattningsområdet. Enligt statskontorets uppfattning skulle riksskattenämnden kunna i det alldeles övervägande antalet fall lämna de skattskyldiga fullt tillräcklig vägledning genom att stå till tjänst med upplysningar om gällande skatterättslig praxis i den väckta tolkningsfrågan. Statskontoret förordade därför, att nämnden — i vart fall till dess närmare erfarenheter av verksamheten vunnits — erhöles en på dylikt sätt begränsad funktion.

Även *länsstyrelsen i Norrbottens län* vänder sig mot förslaget att förhandsbeskeden göras bindande och anser att dessa allenast borde tjäna till ledning vid bedömning av skatteproblem. Länsstyrelsen tillägger att beskeden genom riksskattenämndens auktoritet i praktiken likväl finge i regel samma verkan, som om de vore formellt bindande.

Länsstyrelsen i Södermanlands län, som avstyrker de sakkunnigas förslag att riksskattenämnden skulle äga meddela bindande förhandsbesked, framhåller att ett genomförande av förslaget ledde i praktiken till att en ny sidoordnad instans tillskapades. I den mån denna uppfattning vunne insteg, skulle riksskattenämndens verksamhet kunna skapa irritation. Skattedomstolarna skulle med all säkerhet ha svårt att förlika sig med att vara bundna av meddelade förhandsbesked, i all synnerhet som det ofta måste inträffa, att nämndens uttalanden icke vilade på en samstämmig åsikt inom nämnden. Organets verksamhet borde i stället få karaktär av rådgivning. Om så skedde kunde ifrågasättas, huruvida en så omfattande organisation som den föreslagna vore behöflig.

Kammarrätten påpekar i sitt remissyttrande, att den föreslagna riksskattenämndens verksamhet i vad densamma avsåge meddelandet av förhandsbesked bleve likartad med domstolarnas och att dessas prövningsrätt skulle i viss motsvarande mån inskränkas. Förslaget innebure i själva verket, att för taxeringsärenden skulle tillskapas en ny instans av säreget slag. Kammarrätten anför vidare.

Säkerligen ha de i förhållande till förkrigstiden avsevärt höjda skatterna till staten främst medverkat till att åtminstone under krigsåren och för näringsidkare uppkommit önskemål om preciserade och bindande besked rörande skattelagarnas tolkning i vissa avseenden med hänsyn till en blivande taxering. Sannolikt är att de krav, som under nämnda år framställdes på möjlighet till förhandsbesked, förorsakades av krigskonjunkturskatten och inspirerades av det förhållandet, att näringsidkare i vissa fall kunde erhålla eftergift av sådan skatt. — — — Frågan, huruvida det påstådda behovet för näringsidkare av förhandsbesked allttjämt fortbestår i samma utsträckning som under krigsåren och åren närmast därefter, har ej närmare utvecklats av de sakkunniga och undandraget sig kammarrättens bedömande. Vad åter angår den komplicerade skattelagstiftningen såsom orsak till behovet av en möjlighet att få omfattningen av blivande skattskyldighet fastställd i förväg, ha de sakkunniga utgått från och grundat förslaget på den uppfattningen, att lagstiftningen skulle i stort sett bibehållas i sin nuvarande utformning. Det måste också enligt kammarrättens mening betecknas såsom tveksamt, huruvida det med helt bibehållande av gällande beskattningssystem är möjligt åstadkomma någon mera genomgripande omarbetning av lagstiftningen med avseende å dess tekniska utgestaltung, ledande till större klarhet och överskådlighet i de nu vidlyftiga och ofta även svårtydda författningsbestämmelserna. Skattetrycket befrämjar förefintliga tendenser till att i författningarna söka finna utvägar att komma undan eller nedbringa skatterna. Härav föranledes, tid efter annan, ändrade bestämmelser till förhindrande av skatteflykt; att överskådligheten och klarheten därav sällan främjas ligger i öppen dag. Det lär nu vara att förvänta, att hela inkomstskattelagstiftningen — sedermera även taxeringsorganisationen — kommer att göras till föremål för en översyn i syfte att utfinna enklare beskattningsregler än de nuvarande. I den mån förenklingar i skattesystemet kunna genomföras, torde därigenom det eventuella behovet av förhandsbesked minskas.

Kammarrätten framhåller vidare, att behovet av förhandsbesked delvis även hade sin grund i skatteprocessens långsamhet; i samband därmed uttalas önskvärdheten av att sådana anstalter träffades, att avgörandena av taxeringsmål kunde ske snabbare än nu merendels vore fallet.

Med understrykande av att kammarrätten bedömt behovet av förhandsbesked utifrån de för närvarande rådande förhållandena, uttalar kammarrätten som sin mening att en lagstiftning om förhandsuttalanden syntes böra sättas i samband med en översyn av skattelagstiftningen, taxeringsförfarandet och över huvud förvaltningsförfarandet i processuellt avseende.

Kammarrätten vänder sig därefter mot de sakkunnigas uttalande att meddelandet av förhandsbesked övervägande vore att anse såsom en förvaltningsåtgärd, i följd varav det beskedsgivande organet skulle i huvudsak icke vara en dömande instans utan fungera som en förvaltningsmyndighet. Enligt kammarrättens mening antydde åtskilliga omständigheter — däribland att organet föreslagits inrättat såsom en nämnd och icke såsom någon sammanslutning av på beskattningsområdet utbildade tjänstemän och att den beskedsgivande verksamheten medförde bindande besked för den särskilda taxeringen varigenom en inskränkning ägde rum i skattedomstolarernas kompetensområde — att här bleve fråga om en dömande verksamhet.

Sedan kammarrätten framhållit att föremålet för ett förhandsbesked skulle bli en ur den ordinarie skatteprocessen utbruten specialfråga, anföres följande.

Beträffande frågan, huruvida befogenhet att meddela förhandsbesked över huvud bör tillkomma något med domstolarna sidordnat organ, må erinras om vad kammarrätten tidigare anfört, då liknande anordningar på andra skatteområden än det ordinarie varit föreslagna. Sålunda framhöll kammarrätten, då centrala krisskattenämnden — sedermera benämnd centrala krigskonjunkturskattenämnden — föreslagits skola äga fastställa regler för tillämpning av förordningen om dylik skatt, att det ej syntes lämpligt anförtro detta åt nämnden. Dylika regler, vilka givetvis måste bli bindande för myndigheterna — även kammarrätten och regeringsrätten — borde utfärdas endast av Kungl. Maj:t. Den ändringen gjordes därefter i förslaget, innan det genomfördes, att nämndens befogenhet bestämdes dels till att avgiva yttranden, dels till att, när anledning yppades, hos Kungl. Maj:t avgiva förslag till regler för tillämpning av förordningen. Av betänkandet framgår att, då fråga var om centrala omsättningsskattenämndens organisation och en ifrågasatt utvidgning av nämnden givna befogenheter, kammarrätten visserligen förordade en viss och sedermera genomförd utökning av nämndens kompetens, men i övrigt intog den ståndpunkten, att frågor om tillämpningen i det enskilda fallet av vid inkomstbeskattningen gällande regler — till vilka i omsättningsskatteförordningen hänvisades — icke kunde anförtros en myndighet vid sidan av de vanliga instanserna och att följaktligen, därest en förhandstolkning skulle lämnas, avgivandet av denna och det slutliga dömandet måste ske i samma instans. I fråga om den av beskattningsorganisationssakkunniga föreslagna riksskattenämndens befogenheter, avseende de ordinarie skatterna, yttrade kammarrätten bland annat, att i den mån nämndens verksamhet skulle kunna anses innebära, att mer eller mindre bestämda direktiv gäves prövningsnämnderna i deras dömande verksamhet, en sådan inverkan måste anses obehörig och därjämte oförenlig med syftet att organisera prövningsnämnderna såsom en verklig instans i förvaltningsprocessen.

Kammarrätten har ej funnit skäl att på nu förevarande spörsmål i senast avhandlade hänseende anlägga andra synpunkter än dem, varåt kammarrätten tidigare vid skilda tillfällen givit uttryck. Bindande förhandsuttalanden rörande skatteförfattningarnas tillämpning i speciella fall böra därför i princip avgivas endast av skattedomstol. — — — Ett avsteg från principen, att uteslutande skattedomstol bör handhava den ifrågasatta uppgiften, kan motiveras allenast därmed, att i vissa fall ett mycket trängande behov anses vara för handen, vilket icke kan tillgodoses genom anordningar inom ramen för nuvarande instansordning. Här åsyftas de i direktiven och i motiven för förslaget berörda fall, kanske endast ett fåtal, avseende planerade nyanläggningar eller nyanskaffningar inom bland annat industrien, handeln och transportväsendet ävensom andra tilltänkta affärstransaktioner, vilkas fullföljande på grund av deras ekonomiska räckvidd ställas i beroende av att skattefrågorna dessförinnan bli lösta, helt eller till större delen i enlighet med vederbörandes hemställan.

Kammarrätten övergår så att behandla frågan om den tänkta befogenhetens omfattning och påpekar allt därvid bleve behovet utslagsgivande. Kammarrätten framhåller, att ett fullt legitimt behov av bindande besked endast undantagsvis torde vara för handen. Beträffande en del skattefrågor

torde uttalanden, vilka förlänats viss grad av auktoritet, vara tillfyllest. Vidare syntes behovet av att beskedet lämnades i förhand kunna variera med hänsyn till tidpunkten, då det borde föreligga, så att i vissa fall det aktuella spørsmålet kunde besvaras i sammanhang med själva taxeringen, därest tiden för dennas behandling i olika instanser bleve väsentligt kortare än för närvarande vore fallet. Den nu gjorda uppdelningen innebure en uppdelning i tre huvudgrupper beträffande vilka tillvägagångssättet för beskeds lämnande torde böra behandlas olika. Vad först anginge bindande besked, torde dessa böra som regel förbehållas sådana frågor om skatteförfattningarnas tillämpning, som avsåge planerade nyinvesteringar eller andra liknande transaktioner och som tillika ur det allmännas synpunkt framstode såsom särskilt betydelsefulla. Besked av denna art borde uteslutande tillkomma skattedomstol att meddela. Det borde ankomma å regeringsrätten att lämna beskeden. Då det emellertid ej syntes lämpligt att regeringsrätten i första hand prövade ansökningar, måste kammarrätten bliva första instans för dessa ärenden. Allmänna, såsom auktoritativa betraktade uttalanden rörande avskrivnings-, uppskattnings- och liknande frågor torde lämpligen kunna göras av det centrala organ eller den centrala myndighet för taxeringsverksamheten, som kammarrätten förutsatte komme att inträttas. Övriga frågor, slutligen, kunde få ett förhållandevis snabbt avgörande genom förtursbehandling av besvärsmål. Kammarrätten förutsatte därvid att vissa närmare föreskrifter i ämnet lämnades.

Mellankommunala prövningsnämnden lämnar i sitt yttrande till en början en redogörelse för de förhandsuttalanden, som allmänna ombudet hos nämnden — i vissa fall först efter att under hand ha inhämtat nämndens eller dess ordförandes godkännande — med nuvarande ordning brukade meddela skattskyldiga på av dem gjord framställning. De besked, som därvid lämnades, hänförde sig i huvudsak antingen till besked, som erfordrades då en investering eller annan affärstransaktion planerades, eller till besked i anledning av boksluts- och deklarationsförfrågningar. Den första gruppen hade huvudsakligen omfattat frågor om överprisavdrag å byggnader men även andra spørsmål, exempelvis avdrag för nedskrivning å kontraherade anläggningstillgångar. Under kriget begärdes i många fall besked om överprisavdrag; efter fredsslutet hade antalet sådana förfrågningar minskat, då den grundläggande förutsättningen för överprisavdrag, nämligen att en anläggning kunde väntas bliva överdimensionerad eller billigare att uppföra sedan en tillfällig konjunktur upphört, som regel ej förelegat. Under år 1949 och tiden fram till maj 1950 hade endast tre förfrågningar framställts i samband med planerade investeringar. Den andra huvudgruppen av förfrågningar — eller sådana som betecknats som boksluts- och deklarationsförfrågningar — avsåge understundom spørsmål av närmast teknisk natur såsom förfaringsättet vid upprättandet av avskrivningsplaner, fråga i samband med övergång till fri avskrivning, utformning av stadgar för pensionsstiftelser och fördelning av inkomst mellan olika kommuner. De viktigaste förfrågningarna inom denna grupp avsåge emellertid värdesättning av olika tillgångs-

grupper i boksluten såsom värdering av varulager och nedskrivning på kontraherade varor. Därefter anföres följande.

Nämnden har lämnat allmänna ombudet sitt fulla stöd, då denne försökt att redan på tidigt stadium lämna svar på sådana förfrågningar. Nämnden hyser nämligen den uppfattningen, att de skattskyldiga hava berättigade anspråk på att få kännedom om skattemyndigheternas inställning till värderingsfrågor redan före bokslutet. Om skattemyndigheterna göra avvikelser från den i räkenskaperna gjorda värdesättningen, kan det ofta bli fråga om så stora höjningar av taxeringarna att företagen kunna få likviditetsbekymmer. Det är även i det allmännas intresse att såvitt möjligt undvika skatteprocesser rörande nu berörda värderingsfrågor. Innan en fast praxis hunnit utbilda sig, är utgången hos skattedomstolarna oviss, och om utslagen gå skattemyndigheterna emot, kan räntan å restituerade skatter ofta uppgå till stora belopp. Eftersom räntan beräknas efter fem procent, blir den kortfristiga upplåning, som förfarandet innebär, mycket dyrbar för det allmänna. Nämnden har därför före utgången av de två senaste kalenderåren med stöd av bestämmelserna i 75 § taxeringsförordningen gjort uttalanden om sin inställning till nedskrivning å kontraherade varor under det närmast följande taxeringsåret. Vidare har allmänna ombudet i samförstånd med nämnden gjort uttalanden om sin inställning å tjänstens vägnar till nedskrivning å inneliggande varulager hos företaget, som driva industriell rörelse. Dessa uttalanden hava godtagits av det stora flertalet skattskyldiga, och bokslutsbeskeden torde ha varit en bidragande orsak till att besvär till kammarrätten rörande värderingsfrågor under de senare åren förekommit endast i undantagsfall.

Mellankommunala prövningsnämnden tillägger, att med de goda erfarenheter, som nämnden haft av förhandsbesked, vore det naturligt, att nämnden med tillfredsställelse hälsade de sakkunnigas förslag, som innebure att förhandsbesked i hela landet skulle kunna lämnas i ökad omfattning. Visserligen torde sådana förhandsbesked, som av nämnden betecknats såsom boksluts- och deklarationsförfrågningar, även i framtiden huvudsakligen komma att lämnas av taxeringsintendent och även när det gällde förfrågningar i samband med planerade affärstransaktioner torde den skattskyldige ofta finna det enklare att i första hand begära besked hos vederbörande landskamrerare och taxeringsintendent. Men i vissa fall torde förhandsbesked icke kunna erhållas från annat håll än riksskattenämnden. Så kunde fallet vara t. ex. när det gällde rättsfrågor och bedömningsfrågor av sådan räckvidd, att de berörde skattskyldiga i olika län.

I det yttrande som avgivits av *länsstyrelsen i Skaraborgs län* påpekas, att åtskilliga av de ämnen, som av de sakkunniga ansetts lämpade för ett förhandsbesked, icke vore lika aktuella nu som under förkrigsåren. Vidare framhålles att även efter tillkomsten av en central nämnd måste skattedomstolarnas och främst regeringsrättens avgöranden tillmätas den största betydelse för vinnande av enhetlighet i rättstillämpningen. Inom sådana områden av skattelagstiftningen, som icke underginge alltför stora och hastiga förändringar, hade denna praxis också efter hand allt mer vunnit i stadga. Länsstyrelsen hade icke blivit övertygad om nödvändigheten eller lämpligheten av att det ifrågasatta centralorganet tillskapades.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län erinrar om de förhandsbesked, som i olika omfattning enligt nu gällande ordning lämnades genom vederbörande taxeringsintendenter och allmänna ombudet hos mellankommunala prövningsnämnden, och framhåller att med en central funktionär som konsulent, beredd att samråda med intendenterna i förekommande fall, skulle ytterligare mycket av värde kunna vinnas. Däremot ansåge sig länsstyrelsen icke kunna tillstyrka, att bindande förhandsbesked på av de sakkunniga föreslaget sätt finge meddelas av en riksskattenämnd.

I det yttrande, som *länsstyrelsen i Kronobergs län* avgivit, framhålles att genom ändrad lagstiftning (fri avskrivning m. m.) och utbildad praxis torde intresset för förhandsbesked i avskrivningsfrågor numera ha betydligt minskat. Det vore emellertid uppenbart, att många fall funnes, då det måste vara av stort värde för de skattskyldiga att på förhand få besked om en affärstransaktions skatterättsliga verkningar. Med hänsyn till de svårigheter, som vore att emotse vid en prövning av om förutsättningarna för förhandsbeskedets tillämpning föreläge vid taxeringen, och då den begränsning av skattedomstolarnas fria prövningsrätt, som förhandsbeskeden innebure, måste medföra allvarliga olägenheter bl. a. genom den ojämnhet i taxeringen, som uppkomme då skattedomstolarna icke ansåge sig kunna dela riksskattenämndens uppfattning, kunde länsstyrelsen likväl icke tillstyrka de sakkunnigas förslag i denna del.

Länsstyrelsen i Östergötlands län — som berört vissa av de kompetenskonflikter, vilka vid förslagets genomförande uppkomme i förhållande till skattedomstolarna, och de olägenheter, som föranleddes av bindande förhandsbesked att gälla för en skattskyldig men icke för en annan i samma läge — erinrar bland annat om det principiellt oriktiga i att prövningsnämnder och skattedomstolar skulle mot sin övertygelse vara pliktiga att döma enligt en av sidoordnad myndighet given tolkning i viss fråga. Till dess man funnit någon utväg att undgå sådana situationer, måste länsstyrelsen intaga en negativ inställning till förslaget. Länsstyrelsen tillägger, att man kunde fråga sig, om det överhuvud funnes anledning meddela förhandsbesked. Det förefölle som om åtskilliga frågor som ansetts påkalla sådant besked, redan vunnit sin lösning. Förhandsbeskeden syntes på grund av övergången från krisförhållanden till mera normala förhållanden och på grund av lagstiftningens utveckling numera i stort sett sakna intresse för de skattskyldiga.

Överståthållarämbetet, som avstyrkt de sakkunnigas förslag om bindande förhandsbesked, erinrar till en början om att det visserligen icke innebure någon principiell nyhet, att enskilda personer bereddes möjlighet att genom förhandsbesked överblicka, huru deras förhållande till staten i visst avseende komme att regleras i en given situation. Lagstiftningen i hithörande frågor hade emellertid utmärkts av en utomordentlig försiktighet och tagit sikte på noggrant avgränsade fall inom relativt begränsade rättsområden. Det av de sakkunniga föreslagna frågeinstitutet hade en annan karaktär; det hade givits en synnerligen vid omfattning.

Sedan ämbetet därefter uppehållit sig vid, bland annat, de kompetenskonflikter gentemot skattedomstolarna, som vid ett genomförande av förslaget uppkomme, och vissa andra av förslaget föranledda problem — en närmare redogörelse för vad ämbetet härutinnan anfört skall lämnas i senare sammanhang — uttalar ämbetet tvivel om de praktiska möjligheterna att framgå enligt förslaget linje, och säger sig instämma i det uttalande, som på sin tid gjordes av centrala omsättningsskattenämnden, att det låge något i viss mån orimligt i att utfärda bindande förklaringar om förhållanden, som lätt nog kunde förändras.

Överståthållarämbetet tillägger, att de invändningar, som kunde riktas mot de sakkunnigas lösning, hämtade huvudsakligen sin fulla kraft ur det förhållandet, att förhandsbeskeden föreslagits skola vara bindande. En anordning med icke bindande förhandsbesked eliminerade i stort sett kollisionproblemet. Ämbetet ansåge att frågan om icke bindande besked i skattefrågor förtjänade att ånyo övervägas. Därvid syntes särskilt böra beaktas de erfarenheter man redan hade av den beskedsgivande verksamhet, som utövats av centrala omsättningsskattenämnden, centrala krigskonjunkturskattenämnden och centrala uppbördsnämnden. En dylik beskedsgivande verksamhet syntes på ett naturligt sätt kunna anknytas till ledande och övervakande uppgifter inom taxeringsväsendet. Frågan om inrättandet av ett centralorgan borde samordnas med övriga uppkommande organisationsfrågor inom beskattningsväsendet.

Föreningen Sveriges taxeringsintendenter framhåller, att den av de sakkunniga föreslagna anordningen med riksskattenämnden såsom ett administrativt organ, som skulle kunna disponera över statens och kommunernas beskattningsanspråk, ingåve allvarliga betänkligheter. Den skattskyldiges merendels berättigade krav på besked bleve visserligen väl tillgodosett men det framstode som mindre lämpligt att nämnden genom en administrativ verksamhet i icke domstolsmässiga former skulle vid sidan av regeringsrätten komma att verka såsom ett prejudikatbildande organ. Risken syntes vara stor för att nämnden på grund av sin sammansättning kunde komma att påverkas av skattepolitiska hänsyn eller eljest bedöma saken ur andra synpunkter än dem, som regeringsrätten anlade. Kunde förhandsbeskeden ordnas under lämpliga former, torde emellertid förutsättningar finnas för att denna nyhet skulle icke endast tillfredsställa den skattskyldiges privata intressen utan även giva stadga åt praxis på ett tidigt stadium. I anslutning härtill uttalar föreningen önskemålet att förhandsprövningen på något sätt gäves karaktär av process, där den skattskyldige och hans fiskaliska motpart tillades samma möjligheter att utveckla sina synpunkter. Riksskattenämnden syntes icke böra göras till sista instans; beskeden borde kunna överklagas hos regeringsrätten såväl av den skattskyldige som av företrädare för det allmännas skatteanspråk.

Taxeringsnämndsordföranden *riksförbund* uttalar tveksamhet inför förslaget med bindande förhandsbesked, vilket innebure ett föregripande av taxeringsnämndens prövning. Förbundet, som i och för sig hälsade inrät-

tandet av en riksskattenämnd med tillfredsställelse, förordade att nämnden tillades en blott rådgivande och vägledande verksamhet.

Sveriges industriförbund och *Stockholms handelskammare* åberopa som eget utlåtande ett av delegerade för nämnda näringsorganisationer samt för Svenska bankföreningen och Svenska försäkringsbolags riksförbund i ärendet avgivet yttrande. I detta yttrande understrykes, att de höga skattesatserna medförde ett allt mer trängande behov av bindande förhandsbesked i de ofta svårbedömda skattefrågorna. Sådana förhandsbesked vore i första hand ägnade att minska olägenheterna för de skattskyldiga av ovisshet om beskattningsreglernas innebörd eller tillämpning. Men de kunde jämväl såtillvida bidra till en begränsning av den nuvarande skattebelastningens produktionshämmande verkningar att ovissheten om de skatteutgifter, som skulle upptagas i en förhandskalkyl rörande planerad verksamhet eller andra tilltänkta affärstransaktioner åtminstone i huvudsak kunde undanröjas, så att den återhållande faktor å det enskilda initiativet, denna ovisshet innebure, bleve eliminerad. I båda dessa hänseenden torde den av de sakkunniga föreslagna riksskattenämnden vara väl ägnad att avhjälpa nuvarande brister i taxeringsorganisationen.

Även i det helt övervägande antalet yttranden, som avgivits av *övriga organisationer på näringslivets områden*, ha vad de sakkunniga anfört angående behovet av förhandsbesked och det för lämnandet av sådana besked lämpligaste organet vunnit instämmanden. I samband därmed har önskemålet om ett genomförande snarast möjligt av förslaget uttalats.

Allenast i det av *Sveriges redareförening* avgivna yttrandet riktas invändningar mot de sakkunnigas förslag, nämligen till den del förslaget innebär att förhandsbeskeden skulle lämnas av riksskattenämnden. Föreningen förordar — ur synpunkten att förhandsbeskeden icke finge komma i konflikt med skattedomstolarnas avgöranden — att en särskild avdelning inom kammarrätten erhöles rätt att på begäran av skattskyldig lämna dylika besked. Denna avdelning inom kammarrätten borde i så fall förstärkas med lämpligt antal representanter för näringslivets olika grenar. Över kammarrättens beslut skulle såväl den skattskyldige som vederbörande taxeringsintendent äga besvara sig hos regeringsrätten.

Departementschefen.

Vad de sakkunniga anfört om behovet av åtgärder till befrämjande av större likformighet vid taxeringen har vunnit anslutning i det helt övervägande antalet remissyttranden. Även för egen del kan jag i huvudsak ansluta mig till de sakkunnigas uttalanden. Om än en viss utjämning i avseende å uppskattningen av naturaförmåner och liknande förmåner numera ägt rum, synes — såsom ock i vissa remissyttranden understrukits och med exempel belysts — åtskilligt återstå att göra för att en tillfredsställande ordning skall uppnås och onödigt irritation bland de skattskyldiga undvikas. Det nu sagda gäller i än högre grad sådana uppskattningsfrågor som t. ex. avdrag för värdeminskning å fastighet och inventarier, avdragsgilla

rese- och representationskostnader och värdet å vissa förmögenhetstillgångar. I frågor som dessa ha taxeringsmyndigheterna visserligen att i varje särskilt fall söka verkställa en individuell prövning med hänsyn till föreliggande särskilda omständigheter. Av skilda skäl har det emellertid visat sig i praktiken nödvändigt att ofta nog tillgripa en schablonberäkning. I fall då sådana beräkningsmetoder måste användas, är det ett angeläget önskemål att vinna kontroll däröver att de lokalt tillämpade schablonerna så utformas, att de vid tillämpningen leda till resultat, som även vid en jämförelse olika taxeringsdistrikt emellan te sig rättvisa och likformiga. I anslutning härtill och på föranledande av vad i några remissyttranden påpekats får jag understryka, att det nyss sagda icke innebär att jag förordar en schablonmässig taxering i fall, där taxeringsmyndigheterna ha tillräckligt material för ett individuellt bedömande. Ej heller innebär det en rekommendation av schabloner, som skulle leda till en likformighet av den art, att värderingen av förmåner o. d. bleve lika för hela landet utan hänsyntagande till olika orter emellan varierande hyresnivå, marknadspriser, etc. Givetvis åsyftas i och för sig icke heller — såsom i något remissyttrande befarats — att genom en central översyn av beskattningsnormerna nå en för landet generell tillämpning av den strängaste av de principer, som för närvarande tillämpas inom något lokalt taxeringsområde. Syftet är allenast att uppnå med skatteförfattningarna överensstämmande samt likformiga och rättvisa taxeringar.

Även när det gäller rättsfrågor — vartill äro att hänföra t. ex. spörsmålen om en persons skattskyldighet, om skatteplikt föreligger för viss inkomst eller ej och huruvida omkostnader av visst slag falla inom eller utom ramen för den lagligen medgivna avdragsrätten — synes uppenbart, att en central rådgivning är ägnad att befordra en enhetlig tillämpning även för tiden intill dess frågan genom utslag i högsta instans eller på annat sätt kan ha vunnit sin slutliga lösning.

Vissa av de nyss åsyftade spörsmålen ha visserligen numera — genom utslag i regeringsrätten eller genom ändrad lagstiftning — vunnit sin lösning. Det låter sig möjligen även säga, att en del av de dithörande frågorna äro sådana, som erhålla aktualitet huvudsakligen blott i tider av rubbad ekonomisk jämvikt eller då av särskilda skäl speciella, tidsbegränsade lagstiftningsåtgärder genomföras. Dessa synpunkter utgöra dock icke något skäl mot inrättandet av ett centralt organ med nyss antydda uppgifter. Erfarenheten visar nämligen, att nya skatteproblem ständigt uppkomma. Detta kan föranledas av ny skattelagstiftning, av annan lagstiftning som är av beskaffenhet att påverka skatteförfattningarnas tillämpning, av den allmänna samhällliga och ekonomiska utvecklingen eller av andra orsaker. Det torde i detta sammanhang — i anledning av vad i några remissyttranden påpekats — få tilläggas, att frågan om en förenkling av inkomstskattelagstiftningen är en fråga på relativt lång sikt och att en sådan i och för sig mycket önskvärd förenkling knappast kan förutses i nämnvärd utsträckning komma att påverka det framtida behovet av ett centralt organ.

Vidare må framhållas, att det centrala organets verksamhet i nu disku-

terade hänseenden i icke ringa grad komme att tillika innebära en rationalisering av arbetet med upprättandet av de lokala anvisningarna till det årliga taxeringsarbetet och till de allmänna fastighetstaxeringarna. Sålunda skulle det ankomma på centralorganet att utarbeta och fastställa sådana blanketter och formulär, som för närvarande utarbetas inom varje läns taxeringsavdelning till tjänst för taxeringsnämnderna. Vidare skulle detta organ vara behjälpligt vid utarbetandet av sådana ändringar i prövningsnämndernas och taxeringsintendenternas anvisningar, som betingades av ändrad lagstiftning eller nytillkomna prejudicerande utslag av skattedomstolarna. Landskamrerarna och taxeringsintendenterna skulle därjämte få möjlighet att genom en formlös kontakt med det centrala organet eller dess tjänstemän på ett enkelt och tidsvinnande sätt kunna erhålla orientering i aktuella frågor. Det centrala organets verksamhet skulle således — samtidigt som densamma tillskapade större garantier för likformighet vid taxeringen — medföra en i och för sig mycket önskvärd lindring i vissa av taxeringsavdelningarnas och prövningsnämndernas nuvarande arbetsuppgifter.

I detta sammanhang må jämväl framhållas, att tillkomsten av ett centralt organ av angiven karaktär skulle leda till en viss, i och för sig önskvärd avlastning av finansdepartementets rättsavdelnings arbetsbörda och därigenom möjliggöra, att denna avdelning kunde mera fullständigt disponeras för sina egentliga arbetsuppgifter.

Frågan om likformighet vid taxeringen innefattar i sig även spørsmålet om en effektivisering av taxeringskontrollen. Det är nämligen uppenbart, att kravet på en likformig taxering innefattar ett krav på kontroll av de skattskyldigas inkomst- och utgiftsredovisning så att garantier i görligaste mån vinnas för att skattepliktiga intäkter korrekt upptagas i självdeklarationerna och att avdrag tillgodoföras de skattskyldiga för omkostnader, som lagligen äro avdragsgilla, men icke för andra omkostnader.

Det torde icke vara någon hemlighet, att vissa bristfälligheter vidlåda den nuvarande taxeringskontrollen. Särskilt gäller detta kontrollen av rörelseidkares och fria näringsutövares självdeklarationer. Orsakerna härtill torde i viss utsträckning vara att finna i beskattningsnämndernas organisation. Utan att närmare ingå på detta spörsmål må dock erinras om att taxeringsnämnderna ha en mycket kort tid till förfogande för genomförandet av ett vidlyftigt kontrollarbete. Svårigheterna att få fram ett tillräckligt och tillförlitligt underlag för en deklarationskontroll äro ofta mycket stora. När det gäller rörelseidkares deklarationer, kan en verklig granskning av deklARATIONEN i allmänhet göras först efter en mer eller mindre fullständig räkenskapsgranskning och för en sådan granskning saknas ofta nog tid, varjämte för uppgiften kräves kunnighet i bokföring i en utsträckning, som taxeringsnämndsordförandena mera sällan besitta. Genom den år 1943 genomförda reformen på taxeringsväsendets område — innebärande bland annat ett sammanförande av rörelseidkares deklarationer till granskning av särskilda taxeringsnämnder och genomförandet av taxeringskonsulentorganisationen — har visserligen åtskilligt vunnits ur synpunkten av en förbättrad deklara-

tionskontroll, men fortfarande torde gälla att taxeringen i första instans av skattskyldiga, varom nu är tal, ofta är otillfredsställande. Först på provningsnämndsstadiet och sedan länsstyrelsernas taxeringsavdelningar och deras bokgranskningsexpertis inkopplats, kan bli fråga om en effektiv granskning. Emellertid har det visat sig, att taxeringsavdelningarnas personella och övriga resurser i betydande omfattning icke varit tillräckliga för ifrågasvarande arbetsuppgifter. Bokgranskning har, såvitt vissa län angår, i allmänhet endast hunnit verkställas i sådana taxeringsärenden, som genom besvär av den skattskyldige dragits under provningsnämndens särskilda prövning.

Det nu sagda är naturligen ägnat att i första hand aktualisera frågan om en omprövning av beskattningsnämndernas och taxeringsavdelningarnas organisation. Jag får i detta sammanhang erinra om vad jag uttalade till statsrådsprotokollet den 17 mars 1950 i samband med en hemställan om bemyndigande att tillkalla sakkunniga för verkställande av en teknisk revision av inkomstskattelagstiftningen. Jag framhöll därvid att min avsikt vore att sedermera — när resultaten av utredningen rörande inkomstskattelagstiftningen föreläge och det sålunda blivit klarlagt i vad mån arbetsuppgifter av enklare beskaffenhet på denna väg kunde avlastas taxeringsmyndigheterna — upptaga frågan om en översyn av taxeringsorganisationen i syfte att mera effektivt inrikta denna på kvalificerat taxeringsarbete med därav följande bättre taxeringsresultat. Sedermera — eller i betänkande den 9 maj 1950 (nr 46) — har bevillningsutskottet i anledning av väckta motioner föreslagit riksdagen att hos Kungl. Maj:t hemställa om en utredning rörande bland annat en effektivisering av taxeringsförfarandet. Utskottets hemställan har vunnit riksdagens bifall.

I yttrande över taxeringssakkunnigas betänkande har bl. a. överståthållarämbetet uttalat tvivel om lämpligheten av att vid en tidpunkt, då frågan om taxeringsväsendets bottenorganisation ställts under diskussion, inrätta ett organ, som väsentligen kunde karakteriseras såsom en central institution inom taxeringsväsendet.

För egen del kan jag icke finna en invändning av sådan art bärande. Väl låter det sig sägas, att när den ifrågasatta översynen verkställts och en förbättring och effektivisering av taxeringsorganisationen kommit till stånd, en revision av det centrala organets arbetsuppgifter i vissa hänseenden möjligen kan bli erforderlig. Men det torde kunna förutses, att om i dagens läge frånvaron av ett på förevarande område centralt verksamt organ utgör en påtaglig brist i vår taxeringsorganisation, så kommer detta att vara fallet även efter en omorganisation av taxeringsväsendets bottenorganisation. Önskemålet att med hjälp av ett centralt organ samordna vissa åtgärder på deklara-tionskontrollens område och låta lokalt vunna erfarenheter snabbt bringas till samtliga taxeringsmyndigheters kännedom torde nämligen framdeles komma att göra sig gällande med samma kraft som för närvarande. Till de åtgärder som med det nyss sagda åsyftats — exempelvis en rationalisering av den s. k. stickprovskontrollen, en samordning över hela riket eller delar av riket av s. k. kategorigranskning, rekommendationer angående

rationella och praktiska grunder för genomförandet av bokgranskningar, sammanställande och bekantgörande av resultatet av vunna erfarenheter på området o. s. v. — torde jag få återkomma längre fram.

Förut har framhållits att åtskilliga av de uppgifter, som det centrala organet avsetts skola handhava ur synpunkten att verka för en likformig taxering, innebära förhandsuttalanden i taxeringsfrågor, lämnade utan direkt bindande verkan men i kraft av organets auktoritet. De sakkunniga ha emellertid därjämte föreslagit, att bindande förhandsbesked skulle på framställning av de skattskyldiga kunna lämnas i särskilda fall. Förslaget i denna del åsyftar att tillgodose ett vid flera tillfällen från näringslivets sida framställt önskemål om möjlighet att erhålla besked angående det skatterättsliga bedömandet av en planerad åtgärd eller investering för industriellt ändamål. Därvid har önskemålet motiverats med en hänvisning till att den skatterättsliga effekten av en åtgärd eller en investering vore av stor betydelse, när det gällde att bedöma densamma ur affärsekonomisk synpunkt, samt att skattelagstiftningen vore i sina stycken så invecklad eller svårtolkad, att de skattskyldiga själva mången gång saknade möjlighet att i frågan bilda sig en tillräckligt säker uppfattning.

Det torde få erinras om att — såsom av det förut sagda framgår — frågan om förhandsbesked vid ett par tillfällen varit föremål för riksdagens uppmärksamhet. Sälunda framhöll t. ex. bevillningsutskottet vid 1941 års riksdag (bet. nr 33), i anledning av väckta motioner, att det syntes utskottet vara av stort värde för rörelseidkare att vid nyanläggningar eller nyanskaffningar för industriellt ändamål kunna erhålla ett förhandsuttalande. Det tillades att skulle en sådan anordning bliva av någon större praktisk betydelse, syntes nödvändigt, att det särskilda organet erhöle sådan befogenhet, att dess på förhand gjorda uttalanden bleve fullt bindande för alla parter.

Vidare må här erinras om uttalandet i direktiven för utredningen, att det icke kunde förnekas att en möjlighet att erhålla förhandsbesked i skattefrågor i samband med nyanläggningar och andra ekonomiska transaktioner av större vikt skulle vara av betydande värde för vederbörande näringsidkare och ägnat att i sin mån befordra ett rationellt utnyttjande av produktionsmedlen.

De sakkunnigas förslag om förhandsbesked har — främst ur de synpunkter, som framgå av det nyss sagda — tillstyrkts i flertalet remissyttranden. Blott några få remissinstanser ha uttalat den meningen, att något egentligt behov av förhandsuttalanden icke skulle föreligga. I några av de yttranden, där behovet av förhandsuttalanden vitsordats, har dock de sakkunnigas förslag i vissa delar kritiserats. Invändningar ha därvid främst riktats mot att förhandsuttalandena skulle givas formen av bindande besked.

För egen del ansluter jag mig till en början till de sakkunnigas uppfattning, att ett legalt behov av förhandsbesked uppenbarligen finnes och att tiden nu är inne för åtgärder i syfte att tillgodose detta behov. Det torde knappast råda delade meningar därom att det nuvarande skattetrycket i

åtskilliga fall medför, att den skattemässiga innebörden av en planerad investering kan vara betydelsefull, understundom kanske utslagsgivande, för ett korrekt företagsekonomiskt bedömande av investeringens lämplighet. Såsom ett enda belysande exempel kan nämnas den betydelse, som är att tillägga svaret på frågan huruvida en viss anläggning skatterättsligt är att hänföra till sådan del av byggnad som bör åsättas särskilt maskinvärde eller ej och förty av beskaffenhet att falla inom eller utom ramen för vad som omfattas av rätten till fri avskrivning.

Det är också uppenbart, att vår skattelagstiftning varken för närvarande är eller framdeles torde kunna komma att bli så utformad, att tolknings- och tillämpningssvårigheter kunna undvikas. Jag hänvisar till vad jag tidigare anfört därom att erfarenheten utvisar att nya skattespörsmål ständigt uppkomma, spørsmål som ofta ha sin grund i den allmänna samhällsekonomiska utvecklingen och som vid en skattelagstiftning icke kunna förutses. Av det nu sagda framgår även, att jag icke kan dela den i vissa remissyttrandanden framförda uppfattningen att behovet av förhandsbesked i så hög grad hänfört sig till den gångna krigs- och kristiden med då rådande speciella förhållanden, att en permanent lagstiftning om förhandsbesked icke syntes vara till behovet tillräckligt klarlagd. En annan sak är att synpunkter som dessa kunna påverka bedömandet av i vilken utsträckning förhandsbesked kunna komma att meddelas och av den organisation som blir för ändamålet erforderlig.

Invändningarna mot de sakkunnigas förslag hänföra sig i övrigt huvudsakligen till den omständigheten, att beskeden skulle vara bindande. Det har sålunda invänts, att meddelandet av dylika förhandsbesked vore till sin karaktär en domstolsakt, varför anordningen innebure ett avsteg från gällande instansordning och ett ingrepp i domstolarna allena tillkommande befogenheter, att det vore principiellt oriktigt att tvinga beskattningsnämnderna fastställa taxeringar, som kunde av dem anses vara oriktiga, att en bristande jämlikhet och likformighet uppkomme i sådana fall, där beskattningsnämnden hade att för en skattskyldig tillämpa ett av nämnden såsom felaktigt ansett förhandsbesked, medan samma nämnd beträffande en annan skattskyldig i samma läge, som icke hade att åberopa sig på ett erhållet förhandsbesked, beslutade på ett motsatt sätt, samt att betydande tolkningssvårigheter voro att emotse, när det gällde att pröva huruvida de förutsättningar, varå förhandsbeskedet grundade sig, sammanföle med vid taxeringstillfället konstaterade omständigheter.

Härom torde i detta sammanhang följande få anföras.

För att förhandsbeskeden skola bliva av avsett värde för de skattskyldiga torde — såsom i direktiven för utredningen och i andra sammanhang framhållits — vara erforderligt, att beskeden under angivna förutsättningar *garantera* de skattskyldiga ett visst bedömande ur skatterättslig synpunkt. Ett allenast vägledande uttalande skulle i åtskilliga fall säkerligen icke på ett tillfredsställande sätt fylla det behov, som en lagstiftning om förhandsbesked åsyftade att tillgodose. Härtill kommer att en för den skattskyldige betänklig och ur det allmännas synpunkt knappast försvarlig situation

skulle uppkomma i sådant fall, där den skattskyldige byggt sitt handlande på ett s. k. auktoritativt förhandsuttalande, vilket vid en prövning i högsta instans, sedan investeringen redan gjorts, underkändes.

Med denna uppfattning kan en anordning med bindande förhandsbesked avvisas allenast därest vägande skäl ur andra synpunkter finnas att anföra mot densamma.

Vad då angår invändningarna om kompetenskonflikter med skattedomstolar och beskattningsnämnder, är det uppenbart att dessa invändningar helt sammanhånga med hur frågan om förhandsbesked tekniskt löses. Om beskattningsnämnderna ägde meddela dylika besked och om ömsesidig besvärsrätt till kammarrätten och regeringsrätten föreskrevs, skulle befogade invändningar av nyss angiven art icke kunna framställas. Emellertid vore en sådan anordning — som icke från något håll ifrågasatts — av uppenbara skäl alltför osmidig och ur skilda synpunkter olämplig. Där emot är den av kammarrätten föreslagna anordningen — innebärande att nämnda domstol skulle ha att i första hand meddela förhandsbesked och att sådana besked skulle kunna överklagas hos regeringsrätten — mera förtjänt att övervägas. Mot en sådan ordning måste emellertid invändas vad de sakkunniga anfört därom, att meddelandet av förhandsbesked förutsätter en beredning av administrativ karaktär, som icke väl låter sig inpassas i de uppgifter, vilka åvila en förvaltningsdomstol som kammarrätten. Jag åsyftar härvid att ett förhandsbesked kan behöva föregås av ett utredningsförfarande, som i det särskilda fallet förutsätter införskaffandet av upplysningar från sakkunniga, statliga myndigheter och enskilda organisationer på näringslivets områden samt diskussioner icke blott med den beskedssökande utan även med andra berörda.

Om det således är uppenbart, att ett särskilt beredningsorgan måste för ändamålet tillskapas, är det också naturligt att detta organ tillägges uppgiften att meddela förhandsbeskedet. Sedan väl all erforderlig utredning införskaffats, synes emellertid hinder icke föreligga mot att beskedet, efter besvär av part som av beslutet beröres, underställes skattedomstols prövning. Då det ligger i sakens natur, att ett lagakraftgående beslut snabbast möjligt skall kunna erhållas, synes det å andra sidan nödvändigt föreskriva att sådana besvär skola upptagas direkt av den skattedomstol — regeringsrätten och i vissa fall kammarrätten — som slutligt har att döma i frågor av hithörande art.

Om frågan om förhandsbesked löses i enlighet med vad nu angivits, blir — därest någon part är missnöjd med centralorganets beslut — det slutliga avgörandet ett beslut av skattedomstol. Härigenom reduceras avsevärt betydelsen av de tidigare återgivna invändningarna. Underinstanserna ha då att i det särskilda fallet följa ett förhandsbesked, som antingen fastställts av vederbörande högsta instans i skattemål eller som beslutats av ett centralt organ mot vars ifrågavarande beslut invändningar icke rests från någon berörd part. Kvar står visserligen den öppna rätten för beskattningsnämnderna och skattedomstolarna att i andra likartade fall fatta beslut av annan innebörd än den, som förhandsbeskedet innefattat. Att så allenast

undantagsvis komme att ske och i praktiken knappast aldrig i de fall, där förhandsbeskedet fastställts av regeringsrätten respektive kammarrätten, torde emellertid kunna förutses. De på dessa skäl grundade invändningarna synas mig därför icke böra tillerkännas någon avgörande betydelse. Det samma gäller invändningen om svårigheterna att bedöma, huruvida de förutsättningar, på vilka förhandsbeskedet grundats, sammanfalla med vid taxeringen konstaterade omständigheter. Till denna fråga finnes emellertid anledning att i annat sammanhang återkomma.

Såsom av det nu anförda framgår, anser jag mig böra förorda, att förhandsbesked skola lämnas i form av bindande besked. I detta sammanhang vill jag emellertid framhålla, att jag även delar den meningen, som anförts bl. a. av kammarrätten, att det torde vara allenast ett ganska begränsat antal fall, där ett verkligt legitimt krav på bindande förhandsbesked finnes. I allt fall torde så komma att bli förhållandet om riksskattenämnden bemyndigas lämna vägledande upplysningar i form av allmänna anvisningar i aktuella beskattningsfrågor. Jag vill alltså — samtidigt som jag tillstyrker anordningen med bindande förhandsbesked — uttala, att enligt min mening bör ett vägande av fördelarna med ett på tidigare angivet sätt konstruerat förhandsbesked mot de därmed förenade nackdelarna föranleda, att bestämmelserna om rätt att meddela förhandsbesked tillämpas restriktivt.

Jag torde så få övergå att behandla frågan angående vilket organ, som bör handha de i det föregående ifrågasatta uppgifterna.

Vad först angår lämpligt organ för ombesörjandet av de uppgifter, som i det föregående betecknats såsom uppgifter till befrämjande av likformig taxering, synas övertvägande skäl tala för en anordning i enlighet med vad i betänkancket förordats. Av skäl de sakkunniga anförts synes icke böra ifrågakomma att tillägga finansdepartementet eller någon byrå inom departementet handhavandet av ifrågavarande uppgifter. Ej heller vore uppgifterna förenliga med de åligganden, som åvila någon beskattningsnämnd eller skattedomstol. Att anförtro uppgifterna åt landskamrerar- och taxeringsintendentmötena innebure en dyrbar och administrativt sett mindre lyckad anordning, vars effektivitet därjämte starkt kunde ifrågasättas. Principiella och andra invändningar vore även att rikta mot tanken att åt någon vid dessa möten utsedd delegation uppdraga handhavandet av uppgifterna i fråga.

Av det sagda framgår att jag är beredd förorda att ett nytt organ inrättas för ändamålet. Jag ansluter mig även till de sakkunnigas förslag att detta organ, som lämpligen synes kunna kallas riksskattenämnden, konstrueras såsom en nämnd med en administrativt samt i beskattnings- och taxeringsfrågor väl förfaren ordförande samt med nämndledamöter som företräda icke blott skatterättsligt kunnande utan även erfarenhet från olika delar av förvärvslivet. Nämnden bör givetvis även utrustas med ett kansli.

Jag får i detta sammanhang — på föranledande av vad länsstyrelsen i Skaraborgs län anförts därom att de sakkunniga icke tillräckligt skulle ha

beaktat att den av dem föreslagna organisationen icke väl läte sig förenas med bestämmelserna i taxeringsförordningen och landshövdingeinstruktionen angående taxeringsarbetets bedrivande och ansvaret för detsamma — framhålla, att den rådgivande och vägledande verksamhet till befrämjande av likformig taxering och till samordnande och underlättande av taxeringsmyndigheternas arbete, som skulle åvila det centrala organet, enligt min mening icke till någon del kan anses innebära något med nämnda bestämmelser oförenligt. Någon ändring i dessa torde icke heller påkallas vid ett genomförande av det nu förordade förslaget.

Redan i den tidigare diskussionen om behovet av och principiella invändningar mot bindande förhandsbesked har jag haft anledning att taga viss ställning till frågan om vilket organ, som bör tilläggas uppgiften att meddela sådana besked. Under hänvisning till vad jag därvid anförde vill jag uttala, att jag finner det naturligt och ändamålsenligt, att den av mig förordade riksskattenämnden — vilken avses skola utrustas med ett kansli väl lämpat att handha den administrativa beredningen av framställningar om förhandsbesked och vilken nämnd genom sin verksamhet för främjandet av likformig taxering får att syssla med likartade spørsmål — tillägges jämväl uppgiften att meddela bindande förhandsbesked.

Vid bedömandet av behovet av ett centralorgan torde även följande böra beaktas. Under senare år har tid efter annan visat sig erforderligt att inrätta särskilda organ för handläggande av vissa uppgifter, som sammanhängt med vidtagna lagstiftningsåtgärder. Understundom — såsom beträffande centrala krigskonjunkturskattenämnden och centrala omsättningsskattenämnden — ha dessa organ handlagt frågor, som uppkommit i anledning av en tidsbegränsad lagstiftning. I andra fall åter har det centrala organet erhållit uppgifter, som sammanhänga med en permanent lagstiftning; så är fallet med centrala uppboränsnämnden. Vidare må erinras om de av 1950 års riksdag beslutade ändringarna i förordningen den 27 juni 1927, nr 321, om utskiftningskatt, innebärande bl. a. att vid vissa fall av fusion skall, efter ett dispensförfarande, anstånd kunna medgivas med erläggandet av sådan skatt. Dispensförfarandet har därvid förutsatts skola handhavas av riksskattenämnden, därest denna komme att inrättas, och i annat fall av en särskilt för ändamålet inrättad nämnd. Det förtjänar även framhållas, att 1944 års allmänna skattekommitté i betänkande den 23 juni 1950 (SOU 1950: 21) föreslagit ändrade bestämmelser rörande utdelning å svenska aktier och andelar i vissa fall, innebärande bland annat att s. k. familjebolag och därmed jämförliga associationer icke skulle åtnjuta frihet från skatt å utdelning å aktier och andelar. Skattekommittén har emellertid samtidigt föreslagit, att dispens från de förordade nya bestämmelserna skulle efter prövning i administrativ ordning i särskilda fall kunna medgivas. Slutligen må erinras om att ändrade bestämmelser angående rätt till avdrag för medlemsavgifter vid inkomsttaxeringen ansetts icke kunna genomföras, förrän ett centralt organ inrättats och kunnat tagas i anspråk för vissa med en sådan beskattningsreform förknippade uppgifter.

Det nu sagda visar, att behov av ett centralt organ tid efter annan uppkommer och att inrättandet av ett sådant organ framstår som påkallat även från andra synpunkter än dem som sammanhånga med frågan om likformighet vid taxeringen o. d. Den i det föregående förordade riksskattenämnden torde utgöra ett organ, väl lämpat för uppgifter av nyss antydd art.

I detta sammanhang må — på föranledande av vad i några remissyttrandena påpekats — framhållas, att om en riksskattenämnd inrättas, så synes visserligen tänkbart att låta denna övertaga centrala uppbördsnämndens uppgifter, men en sådan anordning synes likväl icke böra ifrågakomma, förrän riksskattenämnden hunnit göra sig förtrogen med sina huvudsakliga arbetsuppgifter. Frågan härom torde därför böra upptagas till prövning framdeles och lämpligen först sedan den pågående översynen av uppbördsförfarandet avslutats och centrala uppbördsnämnden fullföljt de arbetsuppgifter, som kunna förutses bliva av denna översyn föranledda.

Till sist må tilläggas att jag i likhet med de sakkunniga icke är av den uppfattningen att inrättandet av riksskattenämnden skulle göra landskamrerar- och taxeringsintendentmötena onödiga. Tvärtom torde förhållandet bliva det, att nämnden i fråga om vissa av dess arbetsuppgifter torde i hög grad vara betjänt av samarbete och samråd med till särskilda möten sammankallade landskamrerare och taxeringsintendenter. Dessa möten torde vidare utgöra en av nämndens bästa möjligheter till kontakt med de lokalt arbetande myndigheterna i och för information angående rådande förhållanden och diskussion om önskvärda och lämpliga åtgärder.

III. Riksskattenämndens rådgivande och vägledande verksamhet.

1. Inledning.

De sakkunniga. De sakkunniga erinra inledningsvis om sin här tidigare återgivna uppfattning, att det enligt deras mening icke borde ifrågakomma att riksskattenämnden utrustades med befogenhet att övervaka beskattningsnämndernas arbete. Ett dylikt ingripande skulle i grund omgestalta gällande ordning och försvaga landskamrerarnas och taxeringsintendenternas ställning såsom ledare av taxeringsarbetet i länen. En dylik anordning vore även mindre väl förenlig med beskattningsnämndernas uppgift såsom instans i taxeringsprocessen. Däremot vore lämpligt att riksskattenämnden med råd och upplysningar av vägledande natur bistode landskamrerarna och taxeringsintendenterna i deras arbete med ledningen av beskattningsnämndernas verksamhet.

Därefter erinras i betänkandet om de olika metoder, som för närvarande komme till användning när det gällde att verka för enhetlighet i taxeringsarbetet inom varje län. Härom anföres följande.

Innan taxeringsarbetet under ett taxeringsår tager sin början utsändas av länsprövningsnämnden fastställda anvisningar för årets taxering, innehåll-

lande bland annat normer för värdesättning å vissa förmåner och för avdrag i olika hänseenden. Vidare förekomma på sina håll, då behov därav anses föreligga, kurser för nytilträdande taxeringsnämndsordförande. Vanligt är att representanter för taxeringsnämnderna sammankallas till överläggningar, därvid föredrag hållas och erfarenheter utbytas. Även på annat sätt, exempelvis genom utfärdande av cirkulär med upplysningar om mera betydelsefulla avgöranden i taxeringsmål samt råd och upplysningar i olika avseenden, hållas taxeringsnämnderna underrättade om praxis. Ett annat sätt att befrämja likformighet och effektivitet i taxeringsarbetet är att taxeringsintendenten bevisar sammanträden med taxeringsnämnderna och därvid lämnar praktisk handledning. Det ligger i sakens natur, att dylika besök hos taxeringsnämnderna kunna medhinnas endast i begränsad omfattning. Där de förekomma torde de vara till stor nytta även i det avseendet, att taxeringsintendenten blir i tillfälle att taga närmare kännedom om taxeringsnämndernas arbetsmetoder.

Av största betydelse för uppnående av tillfredsställande taxeringsresultat är den granskning av taxeringarna, som äger rum inom länsstyrelsernas taxeringsavdelningar. Omfattningen av denna granskning belyses i någon mån av den vid betänkandet fogade bilagan C II.¹ Under krigsåren lär detta granskningsarbete i viss mån hava måst eftersättas på grund av det betungande arbetet med åsättandet av taxering till krigskonjunkturskatt och allmän omsättningsskatt. Efter det mera normala förhållanden inträtt, torde granskningsarbetet kunna förväntas bliva mera effektivt genomfört.

De sakkunniga påpeka, att av det nu återgivna framginge, att organisatoriska förutsättningar funnes för uppnående av likformighet i taxeringarna inom varje län för sig. Däremot vore det mindre väl ställt med möjligheterna att samordna taxeringsarbetet inom riket i dess helhet.

I sistnämnda hänseende erinras om att mellankommunala prövningsnämndens praxis i fråga om fördelning till beskattning av inkomst, som härflöte av rörelse inom skilda kommuner och län, syntes vara normgivande även för länsprövningsnämnderna, varjämte erinras om de resultat i avseende å likformig taxering som vunnits genom anordnande av möten med landskamrerare och taxeringsintendenter. Vidare erinras om de upplysningar rörande motiv till ändringar i skattelagarna och de råd i förekommande fall, som landskamrerare och taxeringsintendenter brukade på förfrågan kunna erhålla från finansdepartementets rättsavdelning. Slutligen påpekas att i övrigt vore den, som ville skaffa sig kännedom om innebörden av skatteregler och praxis, hänvisad till betänkanden, propositioner, utskottsutlåtanden, redogörelserna i regeringsrättens årsbok för avdömda skattemål och den förefintliga skatterättsliga litteraturen.

De sakkunniga framhålla, att erfarenheterna visade att de förefinliga möjligheterna att samordna taxeringsarbetet över hela riket vore otillräckliga. Riksskattenämndens verksamhet borde därför inriktas på att underlätta utnyttjandet av dessa möjligheter och därutöver utbygga desamma. Detta borde enligt de sakkunniga ske genom att riksskattenämnden beredde taxeringsmyndigheterna tillfälle att på ett snabbare och bättre sätt ta del av vägledande utslag i skattemål från regeringsrätten och kammarrätten,

¹ Bilagan är icke här återgiven.

genom att nämnden tillhandahölle myndigheterna annat material av betydelse för skattelagarnas tolkning, genom en jämförande granskning av inom olika län utfärdade direktiv rörande taxeringsarbetets bedrivande och genom ett centralt utarbetande av erforderliga blankettformulär. Vidare skulle riksskattenämnden meddela för hela riket gemensamma anvisningar i fråga om taxering samt avge yttranden i sådana frågor på framställning av landskamrerare och taxeringsintendenten. Nämnden skulle även verka för en samordning av taxeringskontrollen och bättre utbildning av taxeringsnämndsordförande och kronoombud.

Departementschefen. Som framgår av de utav de sakkunniga utarbetade författningsförslagen, förorda de sakkunniga att i taxeringsförordningen intages en allmän föreskrift rörande riksskattenämndens uppgift att verka för en riktig och enhetlig tillämpning av skatte- och taxeringsförfattningarna och därutöver — förutom vissa föreskrifter i speciella hänseenden — ett allmänt stadgande att det ankomme på Kungl. Maj:t att meddela närmare föreskrifter rörande nämndens verksamhet. Förslag till sådana föreskrifter ha upptagits i den av de sakkunniga utarbetade instruktionen för riksskattenämnden. Såsom av detta förslag framgår (jämför 3—6 samt 8, 9 och 20 §§ i instruktionen) ha de sakkunniga icke heller tänkt sig att Kungl. Maj:ts föreskrifter skulle innefatta något preciserande i detalj av nämndens uppgifter och verksamhet för riktig och likformig taxering. Det skulle uppenbarligen ankomma på nämnden att utifrån vissa allmänna författningsföreskrifter och på grundval av vad förarbetena till den ifrågavarande lagstiftningen innehölle bedriva sitt arbete.

Jag vill redan i detta sammanhang uttala min principiella anslutning till de sakkunnigas i detta hänseende tillkännagivna uppfattning. Det synes mig nämligen varken möjligt eller lämpligt att nu preciserat föreskriva, hur verksamheten i alla hänseenden bör utformas. Det kan icke — innan erfarenhet på området vunnits — med tillräcklig säkerhet bedömas vare sig hur de mycket vidlyftiga arbetsuppgifter, som komma att anförtros nämnden, böra i detalj lösas eller ens den absoluta omfattningen av dessa uppgifter. Det bör därför, såsom de sakkunniga förutsatt, lämnas nämnden i viss mån fria händer att — inom ramen för givna författningsföreskrifter och med beaktande av lagstiftningens förarbeten — själv utforma sin verksamhet utifrån under hand vunna erfarenheter. Det må även beaktas, att man icke kan påräkna att riksskattenämnden redan i början av sin verksamhet blir i tillfälle att sysselsätta sig med samtliga de uppgifter, vilka för framtiden böra ankomma på nämnden. Det torde tvärtom få anses önskvärdt, att nämnden i det första skedet av sin verksamhet icke lägger sig ombord med fler uppgifter än dem, med vilka nämnden utifrån sin erfarenhet och personalutrustning redan från början lämpligen bör gripa sig an. Vad som i det följande kan komma att förordas såsom önskvärda arbetsuppgifter, får sålunda i viss mån karaktär av ett arbetsprogram på en något längre sikt.

Såsom framgår av vad tidigare sagts, delar jag den av de sakkunniga anförda meningen, att en väsentlig uppgift för riksskattenämnden blir att underlätta utnyttjandet av och att utbygga de nu förefintliga möjligheterna att samordna taxeringsarbetet över hela riket i syfte att ernå en riktig och likformig taxering. De av de sakkunniga i detta hänseende tilltänkta uppgifterna för riksskattenämnden torde i det följande få var för sig behandlas.

2. Allmänna anvisningar, yttranden i taxeringsfrågor, rättsfallsregister m. m.

De sakkunniga. Vad först angår frågan om utfärdande av allmänna anvisningar till taxeringsmyndigheterna, framhålla de sakkunniga, att riksskattenämndens uppgift vore att i form av dylika anvisningar tillkännagiva sin uppfattning om hur sådana taxeringsspörsmål borde lösas, som enligt vad nämnden erfarit blivit föremål för olika avgöranden inom skilda län eller beträffande vilkas lösande tveksamhet visat sig råda hos taxeringsmyndigheterna. För att på ett tillfredsställande sätt kunna verka därför erfordrades att nämnden bereddes tillfälle att undersöka förekomsten av sådana ojämnheter. Det mest effektiva medlet därför vore granskning av prövningsnämndernas protokoll. Då en fortlöpande sådan granskning lätt kunde få sken av övervakning, ville de sakkunniga emellertid icke förorda en dylik anordning. Hinder borde dock icke föreligga för riksskattenämnden att i enskilda fall, då skäl därtill vore förhånden, infordra protokoll från prövningsnämnden. De sakkunniga anföra därefter följande.

Andra möjligheter än granskning av prövningsnämndernas protokoll torde emellertid erbjudas riksskattenämnden, då det gäller för denna att förskaffa sig kännedom om taxeringsförhållandena inom de olika länen. I första hand bör härvid beaktas den granskning av inom länen utfärdade direktiv och anvisningar till ledning för taxeringen, som enligt förslaget skall företagas av nämnden. Berörda direktiv och anvisningar torde giva en tämligen god bild av inom länen tillämpad praxis. Vidare kommer riksskattenämnden att bliva uppmärksammas å under taxeringsarbetet uppkomna problem vid besvarandet av förfrågningar från landskamrerarna och taxeringsintendenterna. Deltagande i överläggningar å landskamrerar- och taxeringsintendentmötena torde också vara av betydelse i förevarande hänseende. Slutligen skall riksskattenämnden genom besök å länsstyrelsernas taxeringsavdelningar beredas möjlighet att göra sig förtrogen med förhållandena inom de olika länen.

De sakkunniga framhålla vidare, att i såväl uppskattnings- som rättsfrågor, berörande betydelsefulla områden av beskattningen, föreläge behov av mera enhetlig behandling. Härom anföres.

Vad angår uppskattningsfrågorna torde de utslag, som i dessa av högsta instansen meddelas, ofta icke vara till tillräcklig ledning för bedömning av likartade fall. För en mera enhetlig tillämpning av skattelagarna, i vad angår nu berörda uppskattningsfrågor, torde vara av värde, att i anvisningar från riksskattenämnden angivas de grunder, vilka böra komma till användning vid taxeringen. Såsom exempel på sådana uppskattningsfrågor,

beträffande vilka de sakkunniga anse riksskattenämnden böra meddela allmänna anvisningar, kunna nämnas värdesättning av vissa förmögenhetstillgångar såsom icke börsnoterade obligationer, aktier och andra värdepapper, jordbrukares inventarier samt rörelseidkares varulager, gränsdragningen mellan löpande försäljning och realisation av levande eller döda jordbruksinventarier samt mellan nyuppsättning och nyanskaffning av sådana inventarier, ävensom medgivande av vissa avdrag såsom för värdeminskning av skog, för reparation och underhåll av byggnader, för värdeminskning och överpris å byggnader, anläggningar och inventarier, för rese- och representationskostnader och kostnad för facklitteratur samt för nedsatt skatteförmåga. — — —

Vad beträffar rena rättsfrågor föreligger på grund av att i fråga om dessa bättre ledning kan erhållas av regeringsrättens utslag icke samma behov av råd från riksskattenämnden. Med hänsyn emellertid dels till att icke alla rättsfrågor — även om de under en följd av år bliva föremål för olika lösning inom skilda län — komma under regeringsrättens bedömande och dels till skatteprocessens långsamhet, som kan fördröja målens avgörande i regeringsrätten i flera år, hava de sakkunniga ansett riksskattenämndens nu ifrågavarande verksamhet böra omfatta jämväl rättsfrågor.

Enligt de sakkunniga skulle en betydelsefull uppgift för riksskattenämnden vidare vara att för taxeringsmyndigheterna klargöra innebörden av ny skattelagstiftning. Gentemot behovet av sådant klargörande kunde visserligen invändas, att genom de grundliga förarbeten, som föreginge ny skattelagstiftning, lämnades allenast sådana frågor olösta, vilka ansåges böra få sin lösning i praxis, som det tillkomme skattedomstolarna att utforma. Erfarenheterna gäve emellertid icke stöd för en sådan uppfattning. Såsom färskt exempel på skattelagstiftning, där annan vägledning fordrades för en likformig taxering, kunde nämnas övergångsbestämmelserna till uppbördsförordningen och de ändrade bestämmelserna om avdrag för nedsatt skatteförmåga.

De sakkunniga framhålla, att riksskattenämndens anvisningar i regel borde avse de allmänna grunder, som skulle tillämpas vid taxeringen. Jämväl då det gällde rättsfrågor, borde anvisningarna huvudsakligen avse spörsmål av allmän räckvidd. Emellertid syntes det icke uteslutet, att riksskattenämnden i sin hithörande verksamhet bleve nödsakad att uttala sig om speciella fall. Därvid erinra de sakkunniga särskilt om de uttalanden, som gjorts i samband med en ifrågasatt ändring i bestämmelserna om rätt till avdrag för medlemsavgifter vid inkomsttaxeringen och vilka uttalanden åsyftade riksskattenämndens medverkan vid bedömandet av frågan huruvida den särskilda föreningen dreve sådan verksamhet, att medlemmen borde medgivas avdrag för den erlagda avgiften eller ej.

De sakkunniga beröra därefter de konflikter i förhållande till de lokala taxeringsmyndigheterna och skattedomstolarna, vilka kunde i förevarande sammanhang uppkomma. Därvid framhålles att anvisningarna allenast skulle vara rådgivande och icke bindande samt att anvisningar av större vikt regelmässigt borde föregås av diskussioner vid landskamrerar- och taxeringsintendentmöten. Ej heller skattedomstolarna bundes i sin prövning av de dit förda frågorna. Underkändes en av riksskattenämnden i anvisning

tillkännagiven uppfattning, komme detta icke att få annan verkan än då för närvarande en av beskattningsnämnderna tillämpad praxis frånginges av skattedomstolarna. Det finnes dock anledning räkna med att skattedomstolarna i regel komme att godtaga den praxis, som under en följd av år utbildats på grundval av riksskattenämndens uttalanden. Där sådan praxis åter underkänts, borde riksskattenämnden omedelbart utsända meddelande därom.

Även i fråga om det praktiska taxeringsarbetets bedrivande borde riksskattenämnden kunna i viss omfattning lämna råd. Härmed avsåges icke något ingripande i Kungl. Maj:ts befogenhet, att i vissa avseenden meddela tillämpningsföreskrifter till taxeringsförordningen. I sådant hänseende borde riksskattenämndens verksamhet inskränkas till att efter anmodan av Kungl. Maj:t eller på eget initiativ utarbeta förslag till föreskrifter rörande taxeringsförfarandet. Emellertid torde även inom ramen för de i taxeringsförordningen och av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifterna föreligga områden, där behov av ytterligare anvisningar vore för handen.

Vad så angår riksskattenämndens uppgift att avgiva uttalanden i taxeringsfrågor, framhålla de sakkunniga, att landskamrerare och taxeringsintendenter borde äga rätt att påkalla sådana uttalanden. Landskamreraren hade behov av nämndens råd såväl vid uppgörande av förslag till anvisningar för årets taxering som i egenskap av ordförande i prövningsnämnd. Taxeringsintendenten finge tillfälle att utnyttja riksskattenämnden som frågecentral såväl i och för sin övervakning av taxeringsnämndernas arbete som eljest i sitt arbete som chef för länsstyrelsens taxeringsavdelning.

De sakkunniga ansåge däremot, att frågerätten icke borde utsträckas till andra befattningshavare än de nu nämnda. Vad anginge övriga befattningshavare på länsstyrelsens taxeringsavdelning, syntes det icke lämpligt att dessa med förbigående av sin chef ägde att direkt hänvända sig till riksskattenämnden. Uppkomme under taxeringsarbetet fråga, varom enligt underordnad tjänstemans mening nämndens uppfattning borde inhämtas, hade denne att vända sig till taxeringsintendenten, som finge avgöra huruvida så skulle ske. Ej heller borde ifrågakomma att bereda taxeringsnämnderna möjlighet att begära riksskattenämndens yttrande i taxeringsfrågor. En sådan anordning skulle vara ägnad att undergräva taxeringsintendentens auktoritet och försvåra dennes övervakning av nämndernas arbete. Det kunde vidare befaras att riksskattenämnden i sådant fall bleve överhopad med förfrågningar även i enklare spörsmål till förfång för angelägnare uppgifter. Taxeringsnämndens ordförande borde, såsom nu vore fallet, ha att vända sig till taxeringsintendenten med förfrågningar i förekommande fall, varefter det skulle ankomma på denne att avgöra om spörsmålet behöfve underställas riksskattenämnden.

De sakkunniga anföra, att enligt deras mening vore riksskattenämndens rådgivande verksamhet av sådan vikt, att framställda förfrågningar som

regel borde behandlas å sammanträde med nämnden. Detta förfaringssätt borde tillämpas så snart en förfrågan vore av den beskaffenhet, att förarbetena till skattelagarna eller regeringsrättsutslag icke gäve tillräcklig ledning för dess besvarande. Avsåge framställd fråga emellertid blott upplysning om faktiska förhållanden såsom förefintliga prejudikat o. d., torde icke vara erforderligt att kalla nämnden till sammanträde. Besvarandet av sådan förfrågan borde kunna anförtros åt chefen för nämndens kansli. Med anledning därav föresloge de sakkunniga, att det skulle åligga kanslichefen att tillhandagå taxeringsintendenterna med råd och upplysningar rörande taxering. Vid förfrågningar av brådskande natur borde det tillkomma kanslichefen att meddela sin personliga uppfattning om hur frågan syntes böra lösas, varefter ärendet finge vid ett kommande sammanträde med nämnden i vanlig ordning föredragas.

De sakkunniga förutsatte, att riksskattenämnden komme att såsom frågecentral av landskamrerare och taxeringsintendenter utnyttjas med urskillning och omdöme och i första hand blott när det gällde frågor av särskild vikt eller av principiell betydelse. I synnerhet taxeringsintendenterna kunde emellertid därutöver bliva i sitt arbete i behov av råd angående mindre viktiga spörsmål och upplysning rörande praxis o. d. De hade då att hänvända sig till kanslichefen.

De sakkunniga säga sig icke anse lämpligt och ej heller praktiskt genomförbart att stadga rätt för de skattskyldiga att i annan form än ansökan om förhandsbesked vända sig till riksskattenämnden med förfrågningar. En obegränsad sådan rätt vore ägnad att undergräva taxeringsmyndigheternas auktoritet och kunde förmodas medföra att nämnden och dess personal bleve så överlupna med förfrågningar, att besvarandet av desamma komme att framstå som en omöjlighet. De skattskyldigas behov av råd — utöver vad anordningen med bindande förhandsbesked innebure — finge anses tillgodosett genom den förefintliga möjligheten att i viss utsträckning rådföra sig med taxeringsnämndens ordförande och taxeringsintendenten.

En annan sak vore att något förbud icke borde stadgas för riksskattenämnden att upptaga av skattskyldig väckt fråga till behandling och besvara densamma i form av allmän anvisning till taxeringsmyndigheternas vägledning.

De sakkunniga framhålla, att nämndens rådgivande verksamhet skulle komma till utövande jämväl i samband med resor till och personliga besök hos olika taxeringsmyndigheter. Därigenom skulle nämnden försättas i tillfälle att förskaffa sig närmare kännedom om det sätt, på vilket taxeringsarbetet bedreves, och uppmärksamma brister, som i olika hänseenden kunde vidlåda taxeringsorganisationen. Därvid kunde anvisningar lämnas till dessas avhjälpande, i den mån sådant utan författningsändring vore möjligt. Ehuru nämndens resor huvudsakligen skulle avse besök å länsstyrelsernas taxeringsavdelningar, hade möjlighet också ansetts böra beredas nämnden att närvara vid beskattningsnämndernas

sammanträden, därvid nämndens ledamöter och personal skulle äga deltaga i överläggningarna men ej i besluten.

De sakkunniga anföra vidare.

Under ifrågavarande resor torde nämnden regelmässigt böra representeras av ordföranden. Möjlighet att företaga resor torde även böra föreligga för nämndens övriga ledamöter. Vid besöken å länsstyrelsernas taxeringsavdelningar synes ordföranden böra åtföljas av kanslichefen eller bokföringskonsulenten eller ock av bådadera.

Det torde likaledes böra beredas möjlighet för kanslichefen att ensam eller tillsammans med bokföringskonsulenten företaga resor exempelvis för överläggningar med taxeringsintendent om taxeringsarbetets ändamålsenliga bedrivande. Undantagsvis kan det finnas påkallat att bokföringskonsulenten ensam besöker länsstyrelse såsom då fråga gäller att organisera bokgranskning eller tillhandagå med råd i särskilda fall vid dylik granskning. I regel hör dock bokföringskonsulenten icke självständigt företaga resor för meddelande av instruktioner eller utförande av inspektioner. Sådana böra utom i undantagsfall få förekomma endast i samband med ordförandens eller kanslichefens resor och under deras uppsikt.

Det har icke ansetts lämpligt, att riksskattenämndens kanslipersonal själv skall äga avgöra, i vilken utsträckning resor böra företagas. Beslut härom skall fattas av nämnden eller i brådskande fall av dess ordförande. Vad angår nämndens ordförande och ledamöter skall beträffande deras resor anmälan av ordföranden göras hos chefen för finansdepartementet.

De sakkunniga behandla så frågan om riksskattenämndens uppgift att föra register över rättsfall samt samla och tillhandahålla annat material av betydelse för taxeringsarbetet. Därvid erinras om att taxeringsmyndigheterna vid en tolkning av skattelagarna i huvudsak vore hänvisade till förarbetena till skatteförfattningarna och till skattedomstolarnas utslag. En uppgift för riksskattenämnden vore att för beskattningsmyndigheterna möjliggöra ett bättre utnyttjande av ifrågavarande källor. Härom anföres följande.

Vad först angår utslag i beskattningsmål redovisas visserligen avgöranden i högsta instans i regeringsrättens årsbok, men denna publikation torde icke i nu förevarande hänseende vara tillfyllest. Av naturliga skäl kan publiceringen av rättsfall icke i denna form ske så snabbt som vore önskvärt. Vidare har ifrågavarande årsboks karaktär av officiell redogörelse för regeringsrättens arbete medfört, att densamma kommit att i vissa hänseenden bliva alltför formell för att giva en tillfredsställande bild av avgjorda mål. Bortsett från de relativt sett fåtaliga referaten lämnas allenast redogörelse för innehållet i avkunnade utslag. Långt ifrån alltid lämnas i notiserna uppgift om den fråga, som genom utslaget blivit avgjord, och om de särskilda omständigheter, som påverkat målets utgång, saknas för det mesta upplysningar.

Beträffande kammarrättens utslag i beskattningsmål förekommer icke någon motsvarande publicering.

I syfte att möjliggöra för de lokala taxeringsmyndigheterna att på ett snabbare och bättre sätt än nu är fallet följa rättsutvecklingen på beskattningsområdet skall å riksskattenämndens kansli föras register över betydelsefulla utslag i skattemål. Från registret skall material kontinuerligt distribueras till länsstyrelserna, varvid utslagen böra belysas och upplysningar lämnas rörande deras betydelse för rättstillämpningen. Registret

kommer jämväl att vara av stort värde för kanslichefen vid hans besvarande av förfrågningar från taxeringsintendenterna.

Å riksskattenämndens kansli bör också samlas allt det skriftliga material, som kan vara av betydelse för taxeringsarbetet. Härvid bör ifrågakomma icke allenast det, som rörande beskattningen utgivits i offentligt tryck, utan även vad som härom skrivits i facklitteratur, tidskrifter m. m.

De sakkunniga säga sig ha haft under överbärande huruvida riksskattenämndens arbetsresultat borde sammanfattas och publiceras i särskilda tryckta meddelanden, vilka kunde tänkas böra tillställas bland annat samtliga taxeringsnämndsordförande och även mot betalning tillhandahållas allmänheten.

Gentemot denna tanke anföres emellertid, att eftersom nämndens verksamhet huvudsakligen skulle avse rådgivning åt landskamrerare och taxeringsintendenter, vore tveksamt om resultatet av verksamheten borde delgivas andra än dessa befattningshavare. Vidare finge beaktas, att utfärdandet av anvisningar och distribuerandet av annat material i viss omfattning finge ske fortlöpande under året och allteftersom behov av råd yppades eller utslag i beskattningsmål eller andra förhållanden det påkallade. I varje fall syntes lämpligt att anvisningar och annat material i första hand distribuerades i form av stencilerade meddelanden till landskamrerare och taxeringsintendenter.

Det kunde emellertid diskuteras om därutöver borde årligen utgivas en tryckt publikation, innehållande ett lämpligt urval av nämndens anvisningar och beslut av mera allmänt intresse ävensom nyheter i skattelagstiftningen samt prejudicerande utslag från regeringsrätten. En sådan publikation skulle i viss mån kunna ersätta de direktiv, som taxeringsintendenterna brukade utfärda till taxeringsnämndernas vägledning.

Remissyttrandena. Vad de sakkunniga i nu förevarande hänseenden anfört, har föranlett särskilda uttalanden i några remissyttranden. Följande torde här få återgivas.

Vad först angår den föreslagna uppgiften för riksskattenämnden att utlärda allmänna anvisningar till taxeringsmyndigheterna, uttalar *kammarrätten* därom att rent principiellt kunde ifrågasättas lämpligheten av att nämnden ägde utfärda anvisningar i uppskattnings- och rättsfrågor i sådan omfattning som de sakkunniga ifrågasatt. Då dessa anvisningar skulle vara allenast rådgivande och icke bindande, ville kammarrätten visserligen icke motsätta sig förslaget men önskade understryka de sakkunnigas uttalande, att anvisningarna i regel borde avse allenast allmänna grunder att tillämpas vid taxeringen, således spörsmål av allmän räckvidd. Centralorganet borde blott i undantagsfall uttala sig om speciella fall och i övrigt såvitt möjligt undvika ett dylikt ingripande i taxeringsarbetet.

På ett delvis likartat sätt uttalar sig *länsstyrelsen i Västerbottens län*, som i sitt yttrande framhåller, att det otvivelaktigt finnes en avsevärd risk för att

nämnden kunde taga på sig en alltför omfattande arbetsbörda, om den icke själmant från början ålade sig en begränsning eller ock en dylik begränsning direkt föreskrevs i författningsbestämmelserna. Framför allt gällde detta uppgiften att meddela anvisningar. Att dylika anvisningar lätt finge karaktär av bindande direktiv torde ligga i sakens natur, men däri låge enligt länsstyrelsens förmenande en stor fara, framför allt i, den mån som nämnden komme att hålla sig till detaljfrågor och icke enbart till spörsmål av mera allmän räckvidd. Särskilt tveksamt syntes vara huruvida nämnden borde utfärda anvisningar i fråga om det praktiska taxeringsarbetet. Det borde vara riksskattenämnden angeläget att icke i detaljer eller eljest annat än i särskilda undantagsfall ingripa i eller föregripa taxeringsintendenternas arbete.

Föreningen Sveriges taxeringsintendenter framhåller, att riksskattenämndens verksamhet gent emot de lokala taxeringsmyndigheterna borde vara rent rådgivande eller vägledande och att uttrycket »anvisningar» därför icke borde användas i författningsbestämmelserna. Föreningen tillägger:

Frågan om fördelningen av de samordnande uppgifterna mellan riksskattenämnden å ena sidan och kanslichefen å den andra torde något få beröras. Denna uppdelning bör måhända lämpligen göras efter samma linjer, som gälla i fråga om uppdelningen av provningsnämndens kompetens i förhållande till taxeringsintendentens. Att uttalanden, som skola vara vägledande för att få till stånd enhetlighet i uppskattningsfrågor enligt 59 och 75 §§ taxeringsförordningen, måste handläggas av en nämnd med lekmannainslag torde vara klart. Kanslichefen synes dock icke på denna grund böra hindras att i särskilda fall självständigt utreda sådana uppskattningsfrågor av mindre räckvidd, vilka lämpligen icke böra hänskjutas till nämnden. Huruvida riksskattenämnden beträffande rättsfrågor också skall giva vägledande råd för enhetlig inriktning av praxis kan möjligen vara mera tveksamt. Faran ligger i att nämnden — ehuru den icke bör vara sista instans beträffande förhandsbesked — faktiskt skulle kunna komma att dirigera rättsutvecklingen genom sin rådgivande verksamhet. Emellertid kan förutsättas, att viktigare rättsfrågor av riksskattenämnden dryftats vid landskamrerare- och taxeringsintendentmöten, innan rådgivande besked lämnas från nämndens sida. Iakttagas dessa försiktighetsmått, torde några mera allvarliga erinringar knappast böra riktas mot att nämnden får verka såsom ett vägledande organ även i rättsfrågor.

Av i viss mån annan mening rörande lämpligheten av allenast vägledande anvisningar är *länsstyrelsen i Kristianstads län*, som — utifrån av länsstyrelsen vunna erfarenheter rörande tillämpningen i olika län av överenskommelser, träffade vid taxeringsintendentmöte — ifrågasätter, huruvida de sakkunnigas förslag i denna del erbjöde tillräcklig garanti för en likformig tillämpning av nämndens anvisningar.

Länsstyrelsen i Örebro län har i sitt yttrande såsom ytterligare exempel på frågor, beträffande vilka allmänna anvisningar borde utfärdas, angivit spörsmålen om sambeskattning av äkta makar, grunderna för beräkning av nettointäkten av egnahemsfastigheter, sommarvillor och bostadslägenheter i föreningshus samt avdrag för kostnader för dikning och grävning

av brunnar. Länsstyrelsen har vidare på föranledande av vad de sakkunniga anfört om lämpligheten av att riksskattenämnden toge del av provningsnämndens protokoll framhållit att i de län, där i likhet med vad i Örebro län vore fallet, taxeringsintendentens yttrande över besvär och yrkanden till provningsnämnden avfattades i protokollsform samt utskreves i så stort antal exemplar, som erfordrades för promemorior till provningsnämndsledamöterna, protokollet samt utdrag till den skattskyldige och taxeringsnämndens ordförande, skulle det icke medföra särskild arbetsbelastning att tillstålla jämväl riksskattenämnden ett utdrag av protokollet. Länsstyrelsen ville därför ifrågasätta, huruvida det icke vore lämpligt, att riksskattenämnden åtminstone från de län, där nämnda förfaringssätt tillämpades, bereddes tillfälle att erhålla kännedom om där tillämpad praxis.

I det av *länsstyrelsen i Norrbottens län* avgivna yttrandet understrykes önskvärdheten av att riksskattenämnden på föreslaget sätt verkade för större enhetlighet i bedömandet av uppskattningsfrågor och rättsfrågor. I anslutning därtill uttalar länsstyrelsen den meningen, att det material, som riksskattenämnden för denna sin verksamhet behövde, syntes delvis kunna åstadkommas bl. a. därigenom att vederbörande ordförande i länsprovningsnämnden till riksskattenämnden insände fullständig redogörelse för sådana mål och ärenden, vilka i förevarande hänseende syntes vara av betydelse. I samma syfte borde å landskamrerar- och taxeringsintendentmöten upptagas till diskussion vissa mera svårbedömda spörsmål t. ex. om resekostnader och fördyrade levnadskostnader, varvid från varje länsstyrelse i mycket god tid före mötets avhållande borde till riksskattenämnden och varje annan länsstyrelse lämnas skriftlig redogörelse för tillämpningen av dithörande författningsbestämmelser i olika praktiska fall.

Norrbottens och Västerbottens läns handelskammare vill ifrågasätta lämpligheten av att riksskattenämnden meddelade anvisningar i rena rättsfrågor. Något större behov av sådana anvisningar syntes knappast förefinnas; anordningen innebure därjämte ett mindre lämpligt ingrepp i skattedomstolarnas verksamhet. Handelskammaren tillägger, att om en av nämnden meddelad anvisning i en rättsfråga underkändes av regeringsrätten, bleve en prestigeförlust för nämnden ofrånkomlig.

Sveriges köpmannaförbund framhåller i sitt yttrande, att vid de informationssammanträden med landskamrerare och taxeringsintendenter, som fortsättningsvis skulle äga rum i riksskattenämndens regi, borde även representanter för de större näringsorganisationerna kallas att närvara. Det syntes angeläget, att icke endast myndigheterna utan även de skattskyldiga vid genomförandet av ny skattelagstiftning informerades om bestämmelsernas närmare innebörd. Via sina organisationer kunde de skattskyldiga sedan erhålla nödiga upplysningar från de vid mötet närvarande näringsrepresentanterna. Köpmannaförbundet ville understryka önskvärdheten av att de uttalanden, som gjordes å sådana möten, bringades till allmänhetens kännedom i den mån de icke avsåge rena kontrollfrågor eller frågor rörande organisationen av taxeringsarbetet. Detta borde ske oavsett om representanter för näringslivet kallats till mötena eller ej.

Vad härefter angår riksskattenämndens uppgift att avgiva uttalanden i taxeringsfrågor, d. v. s. att verka såsom någon slags frågecentral för landskamrerare och taxeringsintendenter, har förslaget i denna del föranlett allenast följande påpekanden från remissinstansernas sida.

Länsstyrelsen i Hallands län framhåller, att de sakkunniga förutsatte att den information, som taxeringsintendenten vore i tillfälle att erhålla hos riksskattenämnden, även kunde komma de skattskyldiga till del. Enligt länsstyrelsens mening förelåge emellertid en viss oklarhet i gränsdragningen mellan de upplysningar rörande aktuella taxeringsspörsmål, som kunde erhållas genom taxeringsintendentens förmedling, och de mera högtidliga förhandsbesked, som endast kunde utverkas i därför föreskriven ordning.

Föreningen Sveriges taxeringsintendenter påpekar, att riksskattenämndens verksamhet såsom frågecentral skulle fungera smidigast, om denna verksamhet kunde bedrivas muntligt. Viktigare frågor och svar torde dock böra skriftligen registreras hos nämnden.

Föreningen Sveriges taxeringsrevisorer erinrar om de goda erfarenheterna av den verksamhet, som konsulenten hos centrala krigskonjunkturskattenämnden på sin tid bedrivit och som organiserats på så sätt att konsulenten tjänstgjorde som »frågecentral» och genom besök på länsstyrelsernas taxeringsavdelning beredde de närmast berörda befattningshavarna tillfälle till mera ingående diskussioner och överläggningar om svårösta frågor. Föreningen uttalar i anslutning härtill önskemålet, att taxeringsrevisorn skulle äga rätt att direkt och utan förmedling av taxeringsintendenten rådgöra med riksskattenämndens bokföringskonsulent.

Däremot har vad de sakkunniga anfört angående nämndens eller dess personals resor till och personliga besök hos taxeringsmyndigheterna föranlett erinringar i ett antal remissyttranden.

Sålunda framhåller länsstyrelsen i Västernorrlands län, att det icke syntes tillfredsställande att riksskattenämndens ordförande, någon viss ledamot eller befattningshavare finge närvara vid beskattningsnämnds sammanträde. En sådan närvaro kunde — främst när det gällde taxeringsnämnd samt fastighetstaxeringsnämnd och beredningsnämnd — lätt skapa förvirring och irritation och medföra andra icke önskvärda följder, som kunde menligt inverka på landskamrerarens och taxeringsintendentens ledning av taxeringsarbetet i länet. Följden kunde också lätt bli minskad auktoritet för landskamreraren, taxeringsintendenten eller riksskattenämnden. — På ett liknande sätt uttalar sig även *länsstyrelsen i Norrbottens län*.

Länsstyrelsen i Södermanlands län avstyrker likaledes förslaget i denna del, nämligen ur synpunkten att den ifrågasatta anordningen lätt finge karaktär av övervakning av beskattningsnämndernas arbete.

Länsstyrelsen i Blekinge län ifrågasätter huruvida den föreslagna rätten att närvara vid beskattningsnämndernas sammanträden och att delta i dessas överläggningar icke lämpligen borde begränsas att avse allenast riksskattenämndens ordförande, kanslichef och bokföringskonsulent eller annan nämndens tjänsteman, som ordföranden därtill förordnade.

Föreningen Sveriges taxeringsintendenter framhåller i avseende å frågan om samarbetet mellan riksskattenämnd och prövningsnämnd, att det syntes naturligast att riksskattenämndens ordförande finge i första hand hålla kontakt med prövningsnämndens ordförande — landskamreraren — medan kanslichefen kunde bäst verka om han under kollegiala former och på eget ansvar finge samarbeta och samråda med taxeringsintendenterna. Om länsstyrelsen skulle på en gång besökas i mera officiella former av ett flertal representanter för riksskattenämnden eller dess kansli, skulle detta säkerligen snarare verka till hinder för arbetet inom länsstyrelsen än till befrämjande av ett gott resultat. Föreningen ville påyrka, att den föreslagna rätten för riksskattenämndens ordförande och ledamöter samt kansliets personal att närvara vid taxeringsnämndernas sammanträden icke medgäves. Det syntes icke böra ifrågakomma, att det centrala organet, med förbigående av länsstyrelsen, direkt vände sig till dessa nämnder i sin rådgivande verksamhet.

Föreningen Sveriges taxeringsrevisorer vänder sig mot de sakkunnigas uttalande att bokföringskonsulenten endast i undantagsfall borde besöka länsstyrelse annorledes än i sällskap med ordföranden eller kanslichefen eller endera av dessa. En sådan föreskrift syntes verka i hög grad hämmande på ett effektivt utnyttjande av bokföringskonsulentens arbetskraft.

Förslaget att riksskattenämnden skulle föra rättsfallsregister samt samla och tillhandahålla annat för taxeringsarbetet betydelsefullt material har föranlett länsstyrelsen i Blekinge län att framhålla önskvärdheten av att materialet från rättsfallsregistret distribuerades till länsstyrelsernas taxeringsavdelningar i sådan utformning, att meddelanden om nya rättsfall m. m. kunde inplaceras efter en enhetlig registrering i kortregister eller lösbladsbok. Speciellt betydelsefulla utdrag ur rättsfallsregistret borde utsändas jämväl till taxeringsnämndsordförande och taxeringskonsulenter.

Länsstyrelsen i Norrbottens län säger sig finna det önskvärt med en sammanställning jämväl av tidigare meddelade men alltjämt aktuella prejudicerande utslag, vilken sammanställning borde tillställas länsstyrelserna. Förteckning över litteratur, uppsatser o. d. i viktigare skattefrågor borde även upprättas.

Föreningen Sveriges taxeringsintendenter understryker angelägenheten av att en vägledande handbok för taxeringsarbetet utgäves genom riksskattenämndens försorg.

I det av Sveriges industriförbund m. fl. åberopade yttrandet framhålles, att allmänheten självfallet icke borde förvägras taga del av det hos riksskattenämnden förda rättsfallsregistret. Med hänsyn härtill syntes lämpligt, att registret upprättades i flera exemplar, varav åtminstone ett hölles tillgängligt för allmänheten.

Vad slutligen angår frågan om riksskattenämndens arbetsresultat borde sammanfattas och publiceras i särskilda

tryckta meddelanden torde från remissyttrandena i vad dessa beröra nämnda spörsmål följande få här återgivas.

Kammarrätten säger sig förutsätta, att riksskattenämndens uttalanden i taxeringsfrågor av allmän räckvidd i någon form offentliggjordes, varigenom desamma skulle bli värdefulla bidrag till den allmänna skatterättsliga diskussionen.

Länsstyrelserna i Uppsala och Gotlands län förorda utgivandet genom nämndens försorg av en publikation, innehållande urval av nämndens anvisningar och övriga beslut av mera allmänt intresse ävensom redogörelser för nyheter inom skattelagstiftningen och betydelsefullare utslag av regeringsrätten. Kritik hade nämligen ofta riktats mot att de skattskyldiga icke finge kännedom om vad i anvisningsform eller annorledes meddelades beskattningsnämnderna.

Länsstyrelsen i Blekinge län uttalar önskemålet, att nämndens allmänna anvisningar och meddelanden om resultatet av dess verksamhet så långt sig göra läte erhöles sådan formulering och expedierades i så stort antal exemplar, att de kunde tillställas ej endast länsstyrelsernas taxeringsavdelningar utan även taxeringsnämndsordförandena och taxeringskonsulenterna.

Kommerskollegium framhåller gentemot vad som förefölle vara de sakkunnigas mening, att det icke syntes motiverat att av annat skäl än hänsyn till sekretess undanhålla de skattskyldiga material, som kunde vara av värde för deras taxering. Det kunde därför ifrågasättas, om icke utfärdade anvisningar borde mot avgift tillhandahållas allmänheten.

Ett likartat uttalande göres i det av *Sveriges industriförbund m. fl.* åberopade yttrandet, varjämte tillägges att en tryckt årlig publikation av sådant innehåll, som de sakkunniga antytt, utan tvivel skulle vara av värde och därför borde utgivas och mot betalning tillhandahållas allmänheten. Då särskilda förhållanden därtill föranledde, borde möjlighet föreligga att utgiva en dylik publikation mer än en gång årligen.

Sveriges redareförening förordar att populärt hållna broschyrer med råd och anvisningar angående skattelagstiftningen och dess tillämpning utarbetades och tillhandahölles de skattskyldiga och lekmännen i taxerings- och prövningsnämnderna. Föredrag i radio och undervisning i de högre klasserna i skolorna i detta ämne skulle även vara till stort gagn.

Även i åtskilliga av de yttranden, som avgivits av *övriga näringsorganisationer*, understrykes mycket starkt önskemålet att bereda allmänheten tillfälle att taga del av riksskattenämndens råd och anvisningar samt att nämndens verksamhet även inriktades på att lämna de skattskyldiga orientering och information.

Departementschefen. Utfärdandet av allmänna anvisningar till taxeringsmyndigheterna måste uppenbarligen bli en av riksskattenämndens främsta möjligheter att verka för en likformig taxering. Dessa anvisningar böra till sin karaktär vara av rådgivande och vägledande beskaffenhet och alltså icke utgöra bindande föreskrifter. Visserligen kan

— såsom i något remissyttrande framhållits — ifrågasättas, huruvida anvisningar av sådan karaktär alltid komme att utgöra en tillräcklig garanti för en likformig rättstillämpning. Med hänsyn till beskattningsnämndernas ställning såsom självständigt dömande instanser i taxeringsprocessen torde det emellertid — med undantag för fall av bindande förhandsbesked där riksskattenämndens beslut finge överklagas hos regeringsrätten respektive kammarrätten — ej böra ifrågakomma att formligen binda beskattningsnämnderna och skattedomstolarna i deras prövning av taxeringsärenden. Detsamma gäller i princip även sådana anvisningar, som beröra det praktiska taxeringsarbetets bedrivande; då länsstyrelsernas taxeringsavdelningar och den med taxeringsarbetet sysselsatta personalen icke formellt underställts riksskattenämnden, kan nämnden icke heller bemyndigas att ge bindande direktiv angående arbetets bedrivande.

Det bör i detta sammanhang framhållas, att något motsatsförhållande mellan riksskattenämnden och de lokalt arbetande taxeringsmyndigheterna knappast behöver befaras uppkomma. Nämndens uppgift avser i väsentlig mån att underlätta taxeringsmyndigheternas arbete samt ställa ett större och förbättrat material till beskattningsnämndernas förfogande i deras prövande och dömande verksamhet. Riksskattenämndens initiativ och åtgöranden torde i avsevärd utsträckning komma att föregås av diskussioner med landskamrerarna och taxeringsintendenterna samt äga rum i samförstånd med nämnda befattningshavare. Det bör emellertid tilläggas, att i riksskattenämndens uppgift självklart bör ingå att följa resultatet av de av nämnden vidtagna åtgärderna och skulle det därvid konstateras att anordningen med allenast vägledande och rådgivande anvisningar icke lett till ett i huvudsak tillfredsställande resultat, kan en dylik omständighet motivera en omprövning av taxeringsorganisationen och riksskattenämndens ställning i denna organisation.

Gentemot vad Föreningen Sveriges taxeringsintendenter anfört om önskvärdheten att uttrycket »anvisningar» icke borde i detta sammanhang brukas, kan invändas att — därest det klart utsäges att riksskattenämndens verksamhet i förevarande hänseende är av allenast rådgivande och vägledande karaktär — anledning knappast synes föreligga att frångå den av de sakkunniga förordade terminologien.

Dessa anvisningar böra av skäl de sakkunniga anfört kunna avse såväl uppskattnings- och rättsfrågor som det praktiska taxeringsarbetets bedrivande. Vad särskilt anvisningar rörande rättsfrågor beträffar — vilket spörsmål särskilt observerats i vissa remissyttranden — är det å ena sidan uppenbart, att ett slutligt bedömande av sådana frågor måste förbli skattedomstolarnas angelägenhet, men å andra sidan kan det mången gång vara ett betydelsefullt önskemål att erhålla en i största möjliga utsträckning enhetlig tillämpning även för tiden intill dess ett utslag i högsta instans meddelats. Den från alla håll tillstyrkta uppgiften för riksskattenämnden att i förekommande fall klargöra innebörden av ny skattelagstiftning skulle f. ö. mången gång icke vara förenlig med ett förbud för nämnden att i anvisningsväg behandla rättsfrågor.

Såsom de sakkunniga framhållit, är en förutsättning för ett effektivt arbete i förevarande hänseende, att nämnden gives tillfälle att undersöka förekomsten av sådana ojämnheter, som böra föranleda åtgärder från nämndens sida. Jag kan i och för sig knappast ansluta mig till de sakkunnigas uppfattning att ett successivt överlämnande till riksskattenämnden av provningsnämndernas protokoll skulle giva sken av övervakning av provningsnämnderna och därför icke borde ifrågakomma. Dessa protokoll utgöra offentligen tillgängliga handlingar och komma t. ex. under skattedomstolarnas granskning i besvärsmål. Att riksskattenämnden bereddes tillfälle att taga del av dessa protokoll skulle därför knappast med fog kunna betecknas som en icke önskvärd övervakning. Denna min uppfattning synes f. ö. bestyrkas av det förut återgivna uttalandet av länsstyrelsen i Örebro län.

Emellertid torde kunna ifrågasättas huruvida värdet av en sådan anordning svarar mot den därmed förenade mödan för provningsnämnderna att i alla ärenden verkställa protokollsavskrifter och för riksskattenämnden att mottaga, registrera och sammanställa detta mycket vidlyftiga material. Det synes icke uteslutet att riksskattenämnden kan förskaffa sig den önskvärda översikten av beskattningsnämndernas praxis på annat och smidigare sätt, därvid de av de sakkunniga angivna utvägarna i första hand böra ifrågakomma. Emellertid synes det böra finnas möjlighet för riksskattenämnden att — om den så finner önskvärt — försöksvis pröva anordningen med successivt översända protokollsavskrifter, därvid sådana i första hand böra begäras från de provningsnämnder, vilka tillämpa ett sådant system som skildrats i det av länsstyrelsen i Örebro län avgivna yttrandet.

Jag vill i detta sammanhang tillägga, att även de uppslag, som lämnats i det av länsstyrelsen i Norrbottens län avgivna yttrandet, synas värda beaktande. Det bör ankomma på nämnden att närmare pröva dessa uppslag.

Vad de sakkunniga i övrigt anfört i nu förevarande hänseende föranleder icke några erinringar från min sida. I anledning av några påpekanden från remissinstansernas sida vill jag emellertid tillägga dels att de allmänna anvisningarna regelmässigt böra lämnas av riksskattenämnden såsom sådan och icke av någon dess tjänsteman och dels att det bör ankomma på nämnden att avgöra huruvida vid de informations- och diskussionsmöten med landskamrerare och taxeringsintendenter, som riksskattenämnden kan komma att anordna, böra närvara andra representanter för näringslivet och de skattskyldiga än de som äro ledamöter av nämnden.

Den föreslagna skyldigheten för riksskattenämnden att tillhandagå landskamrerare och taxeringsintendenter med uttalanden i taxeringsfrågor äsyftar främst att bereda dessa befattningshavare vissa lättnader vid fullgörandet av dem åvilande uppgifter. Därjämte bereder anordningen nämnden en ytterligare möjlighet att erhålla information om aktuella skatteproblem och att verka för likformig taxering.

På av de sakkunniga anförda skäl ansluter jag mig till den av dem uttalade meningen, att frågerätten bör förbehållas landskamrerare och taxe-

ringsintendent. Jag kan alltså icke tillstyrka det av Föreningen Sveriges taxeringsrevisorer väckta förslaget om rätt för taxeringsrevisor att på egen hand i och för sin tjänst påkalla uttalande av riksskattenämnden eller taga kontakt med nämnden eller dess personal. Men jag vill samtidigt framhålla, att hinder givetvis icke bör föreligga för taxeringsrevisor att på taxeringsintendentens uppdrag eller i allt fall med dennes medgivande förfråga sig hos riksskattenämnden eller eljest taga kontakt med dess tjänstemän.

De sakkunniga anse att framställda förfrågningar, som avse annat än upplysningar rörande rent faktiska förhållanden såsom förefintliga prejudikat o. d., i regel böra behandlas å sammanträde med nämnden. Till denna uppfattning kan jag visserligen i princip ansluta mig, men jag vill samtidigt understryka angelägenheten av att sammanträdena med nämnden icke onödigtvis belastas med bagatellartade ärenden. I enklare ärenden, även om i dessa är fråga om annat än faktiska upplysningar, bör nämndens befattningshavare — eventuellt efter samråd med nämndens ordförande — äga rätt att avgiva svar. Det synes angeläget att verksamheten såsom »frågecentral» bedrivs smidigt, snabbt och formlöst så långt detta låter sig göra. Det torde icke böra givas någon föreskrift om att förfrågningar eller svar å sådana skola vara skriftligen avfattade; formen för frågan eller svaret torde få av vederbörande bedömas från fall till fall. Erforderliga minnesanteckningar rörande frågor och svar i ärenden, som icke underställts riksskattenämnden och sålunda icke intagits i dess protokoll och som ej äro av mer bagatellartad natur, synas emellertid lämpligen böra föras och anmälas vid ett kommande sammanträde med nämnden.

I instruktionen för riksskattenämnden torde lämpligen böra utsägas, att i nämndens åligganden ingår att på begäran av landskamrerare eller taxeringsintendent avgiva yttrande i taxeringsfrågor, varjämte bör angivas vilken eller vilka av nämndens befattningshavare det tillkommer att tillhandagå landskamrerare eller taxeringsintendent med råd och upplysningar rörande taxering. Den närmare regleringen av verksamheten såsom »frågecentral» torde det böra ankomma på nämnden själv att utforma.

I anledning av vad länsstyrelsen i Hallands län i sitt remissyttrande påpekat angående gränsdragningen mellan sådana fall, där den skattskyldige genom taxeringsintendentens förmedling kunde erhålla upplysning av riksskattenämnden i taxeringsfrågor, och de egentliga förhandsbeskeden får jag framhålla, att om riksskattenämnden ansett sig i viss fråga icke böra lämna ett bindande förhandsbesked, så betager detta givetvis icke den skattskyldige möjligheten att i frågan rådföra sig med vederbörande taxeringsintendent. Därvid är denne oförhindrad att — om han så finner lämpligt — efterhöra riksskattenämndens uppfattning i frågan. I denna som i alla andra frågor, som föras under nämnden, blir det dennas sak att avgöra huruvida något nämndens uttalande kan och bör göras. I detta sammanhang må erinras om de sakkunnigas uttalande, att frågeinstitutet bör utnyttjas med omdöme.

Även vad de sakkunniga anfört om riksskattenämndens och dess befattningshavares resor till och besök hos olika taxeringsmyndigheter, kan jag i huvudsak ansluta mig till.

Vad först angår resor till länsstyrelsernas taxeringsavdelning, synes det vara ett självklart önskemål att nämnden skall ha möjlighet att företaga sådana resor. Besöken å taxeringsavdelningarna få emellertid icke så anordnas att de givas sken av inspektioner; det bör klart framgå att syftet allenast är att möjliggöra ömsesidig information och skapa förutsättning för fruktbarande diskussioner rörande taxeringsarbetets ändamålsenliga bedrivande. Det synes angeläget att riksskattenämndens ledamöter och personal vid sådana besök genom sitt uppträdande undvika att alstra missförstånd härutinnan.

Mer tveksamt kan synas vara, huruvida riksskattenämnden bör beredas tillfälle att närvara vid beskattningsnämndernas sammanträden. De sakkunnigas förslag i sådan riktning har mött kritik i några remissyttranden.

För de sakkunnigas förslag talar önskemålet att icke förvägra riksskattenämnden någon väsentlig möjlighet att informera sig i hänseenden av mer påtaglig betydelse för lösandet av de riksskattenämnden ålagda arbetsuppgifterna. Mot förslaget talar faran för att sådana besök hos beskattningsnämnderna kunna få sken av övervakning av de självständigt arbetande beskattningsnämnderna och därigenom skapa irritation. •

För egen del är jag av den uppfattningen att om — såsom torde böra förutsättas — sådana besök tillkännagivas på förhand och organiseras i samförstånd med ordföranden i vederbörande beskattningsnämnd, någon fara knappast föreligger att innebörden av besöken skulle missförstås. Vid besök hos annan beskattningsnämnd än provningsnämnd kan det vara lämpligt att vederbörande taxeringsintendent anmodas att samtidigt närvara; därigenom skulle man undvika risken för att besöket kunde undergräva taxeringsintendentens auktoritet.

Som av det sagda framgår finner jag mig böra lämna min anslutning till de sakkunnigas förslag om rätt för riksskattenämnden att närvara vid sammanträde med beskattningsnämnd. I samband härmed må framhållas, att vid sådant sammanträde närvarande företrädare för riksskattenämnden väl kunna vid förfrågningar tillhandagå med upplysningar men i övrigt icke böra ingripa i diskussionen under sammanträdet. Däremot bör intet hindra att de gjorda iakttagelserna läggas till grund för en diskussion med nämndens ledamöter och med taxeringsintendenten efter sammanträdets avslutande.

De sakkunniga anse, att riksskattenämnden regelmässigt bör företrädas av dess ordförande vid resor av nyss angivet slag. De sakkunniga ha därvid utgått från vad de föreslagit därom att ordförandeskapet borde anordnas som en heltidssyssla. Av skäl jag senare får närmare utveckla har jag för avsikt förorda, att ordförandeskapet i allt fall tills vidare anordnas såsom ett deltidsuppdrag. Med hänsyn härtill torde få förutsättas att ordföranden icke blir i tillfälle att besöka länsstyrelser och beskattningsnämnder i den omfattning, som eljest kunnat ifrågakomma.

Den av de sakkunniga föreslagna befattningen som kanslichef hos riksskattenämnden har jag för avsikt föreslå utbytt mot en byråchefsbefattning. Vidare kommer jag att föreslå, att vid nämnden skall finnas anställd på heltid en bokföringssakkunnig. Uppgiften att besöka länsstyrelserna och beskattningsnämnderna torde främst bliva dessa befattningshavares uppgift.

Det torde böra ankomma på riksskattenämndens ordförande att fatta beslut om resor, varom nu varit tal.

De sakkunniga förutsätta, att jämväl andra ledamöter i riksskattenämnden än ordföranden skola kunna deltaga i resor till länsstyrelser och beskattningsnämnder. Enligt min mening torde emellertid allenast undantagsvis och endast då så finnes vara av särskilda skäl motiverat böra ifrågakomma, att nämnden i dess helhet eller annan ledamot av nämnden än ordföranden företager sådana resor. Det torde få uppdragas åt nämnden själv att avgöra, när sådana särskilda skäl föreligga.

Den förordade uppgiften för riksskattenämnden att föra rättsfallsregister samt samla och tillhandahålla annat material av betydelse för taxeringsarbetet har livligt tillstyrkts i remissyttrandena, varvid samtidigt en rad önskemål framförts angående materialets distribution m. m. Det torde böra ankomma på riksskattenämnden att pröva möjligheten och lämpligheten av att efterkomma de olika önskemålen.

Angående rättsfallsregistret torde få tilläggas, att i detsamma synes i första hand böra upptagas betydelsefullare utslag av regeringsrätten. Men även utslag i av kammarrätten avgjorda mål av beskaffenhet att slutligt avgöras av sistnämnda domstol böra omfattas av registret. Den i och för sig tidsödande och ansvarsfulla uppgiften att föra och sammanställa detta register, vilket såsom offentlig handling kommer att bliva tillgängligt för allmänheten, torde lämpligen böra lösas av riksskattenämnden i samarbete med chefen för finansdepartementets regeringsrättsbyrå respektive kammarrättens president, vilka kunna förutses vara beredda att här lämna sin medverkan.

Vad så angår frågan om riksskattenämndens arbetsresultat bör sammanfattas och publiceras i särskilda tryckta meddelanden, torde här följande få framhållas.

Till nämnden avlämnade uppgifter och där förvarade handlingar böra i princip — såvitt föreskrift i lag eller annan författning icke till annat förleder — vara offentligen tillgängliga i samma omfattning som motsvarande material hos andra verk och myndigheter. Det synes vidare vara önskvärt, att riksskattenämnden på lämpligt sätt medverkar till att sådana nämndens arbetsresultat, som äro av ett mera allmänt intresse för de skattskyldiga, bringas till dessas kännedom.

Det bör ankomma på nämnden att pröva de i remissyttrandena väckta förslagen liksom andra förefintliga möjligheter att på lämpligt sätt efterkomma det nyssnämnda önskemålet. Här liksom i åtskilliga andra hänseenden synas några direkta författningsföreskrifter icke böra meddelas utan nämnden lämnas fria händer att med stöd av vunna erfarenheter söka vinna en lämplig lösning.

3. Enhetlig värdesättning på vissa aktier.

De sakkunniga. I betänkandet erinras om att de aktier, som noterades å fondbörsen eller i fria marknaden, vid förmögenhetstaxeringen i allmänhet brukade upptagas till de närmast före utgången av kalenderåret näst före taxeringsåret noterade värdena. Dessa bekantgjordes genom en av fondhandlareföreningen sammanställd lista å deklarationskurser å aktier m. fl. värdepapper. Medan i fråga om sådana aktier enhetlighet rådde vid taxeringen, hade däremot beträffande flertalet övriga aktier svårighet yppats att vinna enhetlig värdering, särskilt i sådana fall, då aktier i ett och samma bolag ägdes av skattskyldiga i olika län. I anledning härav hade sedan åtskilliga år tillbaka åtgärder vidtagits till förebyggande av att dylika aktier bleve föremål för olika värdesättning inom skilda län. Sålunda upprättades årligen inom överståthållarämbetets skatteavdelning och å landskontoren förteckningar över sådana i Stockholm eller vederbörande län hemmahörande aktiebolag, vilkas aktier icke upptoges å fondhandlareföreningens lista över deklarationskurser å aktier. I dessa förteckningar angåves de värden, som ansåges böra tillämpas vid förmögenhetsuppskattningen. Förteckningarna upptog dock långt ifrån alla aktier av dylikt slag utan blott aktier i sådana bolag, vilkas aktiekapital överstege visst av skattedirektören hos överståthållarämbetet eller landskamreraren bestämt belopp. I allmänhet avsåges därvid näringsidkande bolag med ett flertal aktieägare, medan s. k. enmansbolag ej medtoges. Enligt uppgift bleve aktier i omkring 10 000 bolag på detta sätt föremål för förhandsvärdering.

De sakkunniga framhålla vidare, att även om genom det skildrade förfaringssättet värdesättningen å aktier blivit i viss grad likformig, vidlåde dock vissa ojämnheter dessa värden. Detta kunde bero på att fullt enhetliga principer icke tillämpades de olika förvaltningsområdena emellan vid upprättandet av förteckningarna, liksom även att primärmaterialet icke alltid möjliggjorde ensartat bedömande.

De sakkunniga, som övervägt huruvida genom riksskattenämndens medverkan åtgärder borde vidtagas för vinnande av en tillfredsställande förhandsvärdering av icke börsnoterade aktier, erinrar om den av dem intagna ståndpunkten, att nämnden icke borde beklädas med befogenheter att anorledes än som förhandsbesked meddela för beskattningsmyndigheterna bindande förhandsuttalanden. Med hänsyn härtill förordades ett utbyggande av det genom praxis tillkomna förfaringssättet med länsvis upprättade

förslag till aktievärden avsedda att vara allenast vägledande men ej bindande för taxeringsmyndigheterna och de skattskyldiga.

Efter en ingående redogörelse för de mot det hittills tillämpade förfaringssättet riktade invändningarna — i avseende å vad de sakkunniga härutinnan anfört torde få hänvisas till s. 68 i betänkandet — säga sig de sakkunniga ha stannat för att förorda ett förfaringssätt, som i betänkandet skildras på följande sätt.

Efter överläggningar, i den mån sådana må anses erforderliga, med sakkunniga utarbetar riksskattenämnden allmänna direktiv rörande de grunder, som skola följas vid upprättande av ifrågakomma förteckningar å värden å icke börsnoterade aktier. Dessa direktiv utsändas till överståthållarämbetets skatteavdelning och landskontoren i god tid före förteckningarnas uppgörande, förslagsvis före den 1 juli varje år. Förslag till aktievärden uppgöras därefter med ledning av direktiven, särskilt för Stockholm och för varje län. Därvid inhämtas erforderliga uppgifter om vederbörande bolags fonder, dolda reserver, senaste och påräknelig utdelning m. fl. omständigheter, till vilka enligt direktiven hänsyn skall tagas, ur vederbörande bolags senast fastställda balansräkning eller eljest tillgängliga handlingar, närmast senast avlämnade deklaration för vederbörande bolag. I mån av behov inhämtas felande uppgifter genom korrespondens med berörda bolag. Sedan förslag till aktievärden upprättats, underrättas vederbörande bolag om föreslaget värde å bolagets aktier. Sådan underrättelse synes ej böra göras obligatorisk; särskilt om värdet upptages oförändrat i jämförelse med tidigare år, kan sådan underrättelse anses obehörlig, men även i vissa andra fall kan meddelande om förslagets innehåll utan egentlig olägenhet underlåtas. Påkallas i något fall från bolagets sida underrättelse, bör sådan självfallet lämnas. Sedan förteckningar över aktievärden sålunda upprättats, överlämnas de till riksskattenämndens kansli senast den 10 november samma år. Har något bolag framställt erinran mot föreslaget värde å bolagets aktier, insändes även sådan erinran, därest hänsyn till densamma ej tagits vid förslagets slutliga upprättande. Förteckningarna granskas därefter å riksskattenämndens kansli och anmälas vid sammanträde med nämnden så snart ske kan. Nämnden fastställer därefter värden å i förteckningarna upptagna aktier om möjligt i så god tid, att resultatet kan genom överståthållarämbetets och länsstyrelsernas förmedling bringas till vederbörande bolags kännedom senast den 10 januari under taxeringsåret. Bolagen torde därefter underrätta sina aktieägare om det fastställda värdet å vederbörande bolags aktier. Taxeringsnämnderna underrättas direkt från överståthållarämbetet och länsstyrelserna.

Självfallet må det stå riksskattenämnden öppet att, om den därtill finner skäl, ur de inkomna förteckningarna utesluta vissa aktier eller i förteckningarna upptaga aktier, som icke däri införts vid deras insändande till nämnden.

Rörande innehållet i de direktiv, som riksskattenämnden enligt det anförda skall utfärda till ledning för förteckningarnas uppgörande, torde i detta sammanhang icke böra sägas mera än att i direktiven skola angivas de grunder, efter vilka urvalet av aktiebolag för införande i förteckningarna skall ske, vilka faktorer skola beaktas vid värdesättningen samt värderingsmetodens grunddrag. Införas faktorerna i kolumner, kan värdesättningen ske väsentligen genom enkla räkneoperationer enbart på grundval av de i kolumnerna införda talen. Finnes det därvid framkomna resultatet böra jämkas med hänsyn till särskilda förhållanden, angivas dessa summariskt i en anmärkningskolumn.

Då primärmaterialet regelmässigt kommer att hänföra sig till tiden för balansräkningen vid utgången av året näst före beskattningsåret, måste det på grundval av dessa faktorer framkomna resultatet jämkas med hänsyn till därefter inträffade förändringar, så att värdet i görligaste mån ansluter sig till aktiernas saluvärde vid beskattningsårets utgång. Om säkrare grunder för denna justering icke stå till buds, måste justeringen ske efter skön.

De sakkunniga tillägga, att det syntes böra överlämnas åt riksskatte-nämnden att närmare utforma värderingsgrunderna under beaktande, i den mån så funnes påkallat, av de synpunkter, som framförts i de sakkunnigas kritik av den nuvarande ordningen. Därvid anmärkes att det möjligen kunde ifrågakomma, att i vissa fall skilda värden angäves å majoritets- och minoritetsposter. Någon allmängiltig regel därutinnan kunde dock ej uppställas, då förhållandena kunde vara växlande.

Vidare framhålles, att de av riksskattenämnden åsatta värdena visserligen icke vore bindande för taxeringsmyndigheterna men att avvikelser från dessa värden självfallet borde ske allenast då särskilda skäl föreläge. Dessa skäl borde då angivas genom anteckning i myndighetens handlingar, lämpligen i protokollet. Ville den skattskyldige påkalla annan värdesättning vore det tillrådligt att han i sin deklaration eller bilaga till denna framställde motiverat yrkande därom.

De sakkunniga lämna därefter — å s. 70—71 i betänkandet — en redogörelse för det material, som står till buds vid verkställandet av en aktievärdering, och för vissa av de sakkunniga gjorda övertåganden rörande en utbyggnad av aktiebolagens uppgiftsskyldigheter i syfte att därigenom få fram ett bättre sådant material. De sakkunniga säga sig emellertid icke vilja förorda någon ökad uppgiftsskyldighet, då bolagen redan nu vore betungade med skyldighet att lämna uppgifter av mångahanda slag, men framhålla samtidigt att det givetvis stode bolagen fritt att självmant förebringa utredning om förhållanden av beskaffenhet att böra påverka aktievärderingen. Om icke förr kunde bolag finna anledning därtill, då det mottagit meddelande om det värde, som föresloges för bolagets aktier i överståthållarämbetets skatteavdelnings eller vederbörande landskontors förteckning å aktievärden.

Därefter anföra de sakkunniga följande.

Det arbete, som enligt det ovan anförda skulle komma att åvila riksskattenämnden, torde bliva av icke obetydlig omfattning utan att dock vara av den storleksordning, att den överstiger vad som skäligen kan utföras av nämnden. Härvid förutsattes dock dels att nämnden till sitt förfogande erhåller tillräckligt anslag för anlåtande i mån av behov av extra arbetskraft för granskning av inkomna förslag till aktievärden, dels ock att nämnden vid prövning av desamma icke går alltför långt i detaljgranskning utan nöjer sig med att kontrollera, att meddelade direktiv blivit följda vid förslagens upprättande, samt föreskriva ändring blott då sådant föranledes av inkomna erinringar eller eljest finnes påkallat av föreliggande omständigheter. Skulle det ekonomiska läget hava mera påtagligt förändrats, sedan direktiven utfärdats, läser nämnden av egen drift icke underlåta att göra de ändringar i förslagen, som därav föranledas.

Särskilda föreskrifter i det nu avhandlade ämnet torde icke behövas, enär riksskattenämnden med dess föreslagna befogenheter själv kan meddela för anordningens genomförande erforderliga anvisningar.

Genomföres vad de sakkunniga här ovan förordat, kommer den befattning med sammanställande av de länsvis upprättade förteckningarna å värden å icke börsnoterade aktier, som med hittills tillämpad ordning ankommit på överståthållarämbetets skatteavdelning, att upphöra.

Remissyttrandena. *Länsstyrelsen i Uppsala län* framhåller, att det föreslagna förfaringssättet — innebärande att riksskattenämnden först utarbetade anvisningar rörande värderingsprinciperna och, sedan länsstyrelsen uppgjort förslag till värden, därefter granskade och fastställde värdena — icke syntes stå i överensstämmelse med uttalandet att av nämnden utfärdade anvisningar skulle vara vägledande och icke bindande.

Länsstyrelsen i Stockholms län erinrar om de sakkunnigas uttalande, att förteckningar med förslag till aktievärden skulle med ledning av anvisningar, som riksskattenämnden utfärdat, utarbetas å de olika länen och insändas till riksskattenämnden senast den 10 november varje år, varefter nämnden skulle ha att fastställa värdena. Länsstyrelsen framhåller, att en sådan ordning skulle medföra, att arbetet med uppgörande av förslag till aktievärden skulle fullgöras av taxeringsavdelningarna under den tid på året, då deras arbete med förberedandet av mål till prövningsnämnden vore mest forcerat. Detta vore en olägenhet, som om möjligt borde undvikas. Om anvisningar för värdesättning av icke börsnoterade aktier utfärdades av riksskattenämnden, syntes värdesättningen med ledning av dessa anvisningar kunna ske å de olika länsstyrelserna, varvid den kunde förläggas till en tidpunkt, när taxeringsavdelningarna vore mindre tyngda av arbete för prövningsnämnderna. Först om det skulle visa sig att de av riksskattenämnden utfärdade anvisningarna skulle vara otillräckliga för uppnåendet av en mera enhetlig värdering, syntes frågan om en centralisering av värderingen till riksskattenämnden böra övervägas.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län påpekar, att avsaknaden av för hela riket normerande grunder för värderingen av icke börsnoterade aktier länge varit besvärande och förvisso vållat en allt annan än likformig uppskattning av dessa förmögenhetsobjekt. Det vore därför tacknämligt, att denna brist nu avhjälptes genom riksskattenämndens medverkan. Emellertid förefölle det egendomligt, att nämnden skulle belastas med det betydande merarbete som måste bliva följd, därest nämnden skulle granska och fastställa värdeförslagen. Det syntes tillfyllest, att nämnden lämnade för värderingen erforderliga direktiv. Då det måste förutsättas, att dessa direktiv skulle vara offentliga, torde den mest effektiva kontroll komma att utövas av bolagen själva. Kontroll från riksskattenämndens sida kunde ske vid de i annat sammanhang föreslagna besöken å taxeringsavdelningarna. Länsstyrelsen föresloge därför, att riksskattenämndens befattning med aktievärderingen begränsades till meddelandet av direktiv rörande grunderna för värderingen av icke börsnoterade aktier, till sammanställande av de

länsvis upprättade förteckningarna över värden å sådana aktier, vilka förteckningar borde vara nämndens kansli tillhanda senast den 15 januari taxeringsåret, och till kontroll vid besök å landskontorens taxeringsavdelningar. — På ett härmed i huvudsak likartat sätt uttalar sig *länsstyrelsen i Gävleborgs län*.

Även *mellankommunala prövningsnämnden* förordar, att riksskatte-nämndens befattning med aktievärderingen inskränktes till utfärdande av vissa rekommendationer till ledning för denna värdering, därvid exempelvis borde angivas på vilket sätt och i vilken utsträckning hänsyn borde tagas till latent skatteskulder i sådana fall, då värdet på aktier beräknades med huvudsaklig ledning av det s. k. matematiska värdet. Mellankommunala prövningsnämnden framhåller, att de sakkunnigas förslag att taxeringsintendenterna senast den 10 november skulle översända förslag till aktievärden jämte inkomna erinringar, ledde till att det omfattande arbetet med värderingen måste utföras av taxeringsavdelningarna å tid som sammanföle med prövningsnämndsarbetet, vilket bleve till förfång för detta arbete. För närvarande koncentrerades arbetet med aktievärderingen till tiden kring årsskiftet, vilket vore lämpligt även för de skattskyldiga, enär bokföringsgranskning borde begränsas under denna för affärslivet ansträngda tid. Den nuvarande decentraliseringen medförde även den fördelen, att skattskyldiga vid personliga besök hos länsstyrelserna kunde redogöra för de skäl, som i det speciella fallet talade för avvikelser från det värde, som framkomme vid schablonmässig beräkning.

Även i några andra remissyttranden — däribland de som avgivits av *Föreningen Sveriges taxeringsintendenter* och *Föreningen Sveriges taxeringsrevisorer* — ha synpunkter framförts, som i väsentliga hänseenden sammanfalla med vad mellankommunala prövningsnämnden anfört.

Länsstyrelsen i Västmanlands län uttalar som sin mening, att riksskatte-nämndens föreslagna befattning med aktievärderingen skulle för nämnden och dess personal medföra en orimlig arbetsbörda under viss del av året. Redan av denna anledning syntes nämndens uppgift i förevarande hänseende — åtminstone tills tillräcklig erfarenhet om möjligheterna att genomföra de sakkunnigas förslag på denna punkt vunnits — böra begränsas till utfärdandet av allmänna direktiv för värdesättningen.

I det av *länsstyrelsen i Blekinge län* avgivna yttrandet uttalas, att de av de sakkunniga antydda riktlinjerna för urvalet av aktier, som borde värderas, icke torde få utesluta att börsnoterade aktier i enstaka fall gjordes till föremål för värdering och att detta regelmässigt skedde beträffande aktier i s. k. enmansbolag. Speciellt beträffande sistnämnda slag av aktier vore ofta skillnaden mellan nominella värdet och saluvärdet påfallande stort. Det kunde emellertid ur många synpunkter vara lämpligt att riksskattenämnden i fråga om sådana aktier inskränkte sig till att uppdraga principiella riktlinjer för värderingen men sedan helt överläte denna till respektive taxeringsmyndigheter. Det vore synnerligen önskvärt, att aktiebolagens uppgiftsskyldighet i självdeklarationen utökades till att avse jäm-

väl för aktievärderingen erforderliga uppgifter. Skedde ej detta, bleve det som hittills nödvändigt att genom särskilda skrivelser avfordra det stora flertalet aktiebolag sådana uppgifter. En obligatorisk uppgiftsskyldighet syntes därför ej kunna medföra något betydande merarbete för bolagen.

Länsstyrelsen i Örebro län påpekar att en aktievärdering svårigen låte sig göra utan kännedom om dolda reserver samt omtalar att uppgift om sådana icke lämnats i bolagsdeklarationer, avgivna inom Örebro län. Vid gjorda förfrågningar hade emellertid allenast undantagsvis förekommit, att vederbörande bolag vägrat lämna erforderliga upplysningar.

Länsstyrelsen i Norrbottens län erinrar i sitt yttrande därom att fastställandet av förmögenhetsvärde å icke börsnoterade aktier vore påkallat förutom vid förmögenhetsbeskattningen även vid beräkandet av arvs- och gåvo- samt kvarlåtenskapsskatt. Vidare framhålles att hittills hade urvalet av de aktier, vilka av länsstyrelserna värdebedömts för att intagas i den för förmögenhetstaxeringen upprättade aktievärderingslistan, skett endast beträffande bolag med större aktiekapital. Det vore emellertid nödvändigt att även aktier i mindre bolag värderades enhetligt. Länsstyrelsen ansåge därför, att aktierna för samtliga bolag skulle förhandsvärderas. Det borde därför åligga aktiebolagen att, i samband med avgivande av självdeklaration, lämna särskilda uppgifter för aktievärderingen. Härför borde upprättas särskild blankett. Länsstyrelsen anför därefter.

De lämnade uppgifterna böra granskas å länsstyrelserna men granskningen inskränkas till att konstatera att fullständiga uppgifter lämnats. Sedan eventuell komplettering skett böra uppgifterna och eventuellt deklARATIONERNA översändas till riksskattenämnden, som bör upprätta aktievärderingsförteckning att tjäna till ledning vid taxeringen. Därest riksskattenämndens befattning med aktievärderingen icke kommer att avse allenast en granskning av länsstyrelsernas förslag till värde å aktierna utan såsom länsstyrelsen föreslår ett upprättande av förteckningen skulle ett tidsödande arbete med aktievärderingen kunna besparas länsstyrelserna. Riksskattenämnden måste ju ändock noggrant genomgå uppgifterna och det förefaller länsstyrelsen bliva ett betydande dubbelarbete om ungefär samma genomgång sker å länsstyrelserna. En fördel synes det också böra vara att granskningen och bedömningen redan i sitt första skede kommer att ske enligt för riket enhetliga principer och med större sakkunskap än vad som kan förefinnas å länsstyrelserna.

I det av *förste taxeringsintendenten Holdo* avgivna yttrandet understrykes, att värderingen av aktier i såväl enmansbolag som förvaltningsbolag av viss omfattning vore lika påkallad som beträffande aktier i andra bolag. Holdo tillägger, att i Stockholm värdering regelmässigt skedde även av aktier i bolag av förstnämnda typer.

I det yttrande, som åberopats av *Sveriges industriförbund m. fl.*, erinras om de sakkunnigas uttalande att riksskattenämnden, i den mån så ansåges erforderligt, ägde överlägga med för ändamålet tillkallade sakkunniga före utfärdandet av nämndens allmänna direktiv för aktievärderingen. Det tilläggas, att med hänsyn till de svårigheter, som vore förbundna med en dylik värdesättning och den föreliggande frågans stora betydelse, syntes så-

dana överläggningar med sakkunniga böra vara obligatoriska. De sakkunniga borde jämväl medverka vid den efterföljande granskningen å nämndens kansli av de länsvis upprättade förteckningarna.

Skånes handelskammare ifrågasätter, huruvida icke sådana ändringar i gällande bestämmelser borde vidtagas, att den genom riksskattenämndens medverkan åstadkomna värderingen av aktier i och för likformig förmögenhetstaxering, borde läggas till grund även för arvs-, kvarlåtenskaps- och gåvobeskattningen.

Även i åtskilliga andra av de yttranden, som över de sakkunnigas förslag avgivits av *näringsorganisationer*, understrykes angelägenheten av att vad de sakkunniga föreslagit rörande riksskattenämndens befattning med aktievärderingen genomfördes så att en bättre och enhetligare ordning vid denna värdering än den nu tillämpade uppnåddes.

Departementschefen. Frågan om värderingen av icke börsnoterade aktier i och för förmögenhetstaxeringen hör till de skattespörsmål, som i synnerhet under senare år tilldragit sig särskild uppmärksamhet. Därvid har framför allt värderingsgrunderna ställts under diskussion i samband varmed konstaterats att värderingen inom de olika länen i icke ringa omfattning ägde rum efter olika principer eller att i allt fall de omständigheter, som ansåges böra inverka på värdesättningen, beaktades i olikartad omfattning inom de skilda länen. Ej heller hade enhetliga principer tillämpats, när det gällde urvalet av de aktier, som gjordes till föremål för en förhandsvärdering.

Från de skattskyldigas sida har — som framgår av vad de sakkunniga anfört och i remissyttrandena framhållits — ett icke helt obefogat missnöje rått med den nuvarande ordningen. Även från näringslivets sida har under senare år missnöje anmälts och åtgärder till undanröjande av detta påyrkats. De sakkunnigas förslag torde vara att se mot denna bakgrund.

Ehuru verkställandet av förmögenhetstaxeringen i det enskilda fallet är en beskattningsnämndernas angelägenhet, är det uppenbart att i flertalet fall varken den skattskyldige eller än mindre taxeringsnämnden har förutsättningar för en tillfredsställande beräkning av aktievärdet. Härför erfordras en ingående kännedom om det ifrågakommande bolagets ställning och sådan kännedom har den skattskyldige eller taxeringsnämnden allenast rent undantagsvis. Med hänsyn härtill är en anordning med en central värdering ofrånkomlig och denna bör göras av myndighet, som härför har erforderligt material, och i samråd med det bolag vars aktier värderingen avser. Vid en sådan värdering framkomna värden bliva för de skattskyldiga och beskattningsnämnderna vägledande samtidigt som möjlighet föreligger att — när skäl därtill föreligga — avvika från dessa värden.

Det är också efter dessa linjer arbetet för närvarande bedrivs i det varje länsstyrelses taxeringsavdelning upprättar förslag till värden å aktier i sådana bolag, vilka äro hemmahörande inom länet i fråga. Samtliga vär-

den sammanställas därefter genom överståthållarämbetets skatteavdelnings försorg och tillhandahållas landets taxeringsmyndigheter.

De sakkunniga förorda nu, att riksskattenämnden till vinnande av likformighet icke blott i fråga om värderingsgrunderna utan även i avseende å urvalet av de aktier, som böra bliva föremål för förhandsvärdering, skulle utfärda allmänna anvisningar och rekommendationer för värderingsarbetet. Detta skulle — i den mån så funnes erforderligt — ske efter samråd med särskilt tillkallade sakkunniga.

Detta de sakkunnigas förslag och vad de sakkunniga i anslutning därtill uttalat har vid frågans remissbehandling icke mött erinringar. Även för egen del vill jag ansluta mig till förslaget i denna del; det synes mig bliva en angelägen uppgift för nämnden att — utifrån nämndens erfarenhet och med beaktande av regeringsrättens inställning till de hithörande frågorna — på detta sätt verka för en bättre ordning.

Ej heller finnes anledning till erinran mot de sakkunnigas förslag, att det egentliga arbetet med värderingen skall, som hitintills, verkställas inom varje läns taxeringsavdelning. Utredningsarbetet måste uppenbarligen där göras och kontakt med bolagsledningen kan smidigast etableras lokalt. Riksskattenämndens tilltänkta personalutrustning skulle heller icke vara tillräcklig för en sådan arbetsuppgift.

Av det sist sagda framgår alltså, att jag icke är beredd förorda det av länsstyrelsen i Norrbottens län framförda förslaget, att taxeringsavdelningarnas uppgift skulle inskränkas till ett hopsamlade av erforderligt bedömningsmaterial, varefter det skulle ankomma på riksskattenämnden att utan något föregående förslag från taxeringsavdelningen fastställa värdena.

Emellertid ha de sakkunniga tänkt sig, att riksskattenämndens verksamhet med aktievärderingen även skulle innefatta en kontroll och eventuellt ett fortsatt bearbetande av de av taxeringsavdelningarna föreslagna värdena. För möjliggörande härav skulle en förteckning över sistnämnda värden tillställas riksskattenämnden senast den 10 november året före taxeringsåret.

I åtskilliga remissyttranden ha bestämda erinringar riktats mot detta förslag. Därvid har särskilt framhållits, att en sådan ordning nödsakade taxeringsavdelningarna att förlägga dessa avdelningars arbete med värderingen till en ur deras synpunkt mycket olämplig tid, att taxeringsavdelningarna åsamkades ett avsevärt merarbete genom att för riksskattenämnden nödgas detaljerat redogöra för de föreslagna värdena, så snart dessa skilde sig från värden som skulle framkommit vid en vanlig schablonberäkning, samt att riksskattenämnden, därest förslaget genomfördes, finge en mycket betydande arbetsbörda.

De framställda erinringarna synas mig bärande. Det torde knappast böra ifrågakomma, att i detta sammanhang föreskriva en anordning, som gåve de förut hårt ansträngda taxeringsavdelningarna ett merarbete eller som nödgade dessa att förlägga det hithörande arbetet till en för dem otjänlig tid. Vad riksskattenämnden beträffar, vill det synas som om — därest det

över huvud skulle vara någon mening med den ifrågasatta eftergranskningen — nämnden finge en så omfattande och tidsödande arbetsuppgift, att denna menligt måste påverka nämndens möjligheter att fullgöra övriga arbetsuppgifter.

Det synes mig därför lämpligare, att — i allt fall till dess det visat sig att ett tillfredsställande resultat på detta sätt icke kan uppnås — riksskattenämndens medverkan vid aktievärderingen inskränkes till den av mig förut förordade uppgiften att meddela allmänna anvisningar eller rekommendationer för värderingsarbetet. Därjämte bör det arbete med sammanställandet av förhandsvärdena, som hitintills utförts av överståthållarämbetets skatteavdelning, övertagas av riksskattenämnden. Skyldighet bör alltså föreligga för länsstyrelsernas taxeringsavdelningar att på av riksskattenämnden angiven tid till nämnden överlämna de gjorda värdeförslagen.

Det bör tilläggas, att riksskattenämnden givetvis bör vara beredd att på förfrågan lämna råd och anvisningar rörande värderingens utförande i enskilda fall, samt att nämnden i samband med besök å taxeringsavdelningarna bör hålla sig underrättad om värderingsarbetets bedrivande.

I anledning av några vid remissbehandlingen gjorda påpekanden vill jag framhålla, att de av riksskattenämnden meddelade värderingsanvisningarna givetvis icke böra vara hemliga, att i särskilda fall värdering även bör kunna ifrågakomma beträffande vissa börsnoterade aktier, att värderingen regelmässigt synes böra avse jämväl aktier i s. k. enmansbolag och i förvaltningsbolag, att riksskattenämnden bör överväga lämpligheten av att utarbeta en särskild blankett för inhämtande av uppgifter från bolagen i och för aktievärderingen, samt att frågan om obligatorisk uppgiftsskyldighet för bolagen synes tills vidare böra lämnas öppen i avvaktan på ytterligare erfarenhet rörande behovet härav.

4. Allmän fastighetstaxering.

Gällande bestämmelser m. m. Beträffande allmän fastighetstaxering äro i taxeringsförordningen föreskrivna vissa åtgärder, som äro ägnade att befordra enhetlighet och jämnhet i taxeringen.

Sålunda åligger det enligt 58 § 1 mom. taxeringsförordningen domänstyrelsen att i samråd med statens skogsförsöksanstalt och skogsstyrelsen sammanställa vissa uppgifter rörande skogsmark och växande skog.

Vidare verkställs enligt 71 § taxeringsförordningen med ledning av protokoll från de sammanträden, som jämlikt 66 § 2 mom. samma förordning skola avhållas sedan beredningsnämnderna avslutat sitt arbete, i den ordning, Kungl. Maj:t förordnar, undersökning för utrönande, huruvida vid taxering av jordbruksfastigheter å landsbygden jämnhet och likformighet de olika länen emellan blivit uppnådd. Motsvarande undersökning har på uppdrag av Kungl. Maj:t jämväl pläгат verkställas sedan fastighetstaxeringsnämnderna och fastighetsprövningsnämnderna avslutat sitt arbete.

Jämlikt 58 § 2 mom. taxeringsförordningen åligger det landskamreraren att såsom förberedande åtgärd för beredningsnämndernas och fastighetstaxeringsnämndernas verksamhet på grundval av lagfartsförteckningar och uppgifter från hypoteksinrättningar angående belåningsvärden ävensom de upplysningar, som eljest kunna vinnas, verkställa undersökning rörande fastigheternas allmänna saluvärde å länets landsbygd. Undersökningar av berörda art ha emellertid jämväl utförts centralt för landet i dess helhet. För åren 1926 och 1931 sammanställdes sålunda för lantbruksakademiens räkning, uppgifter rörande åkerjordens saluvärden. Till belysning av växlingarna i jordbruksfastigheternas saluvärden lät särskilda utskottet vid 1930 års riksdag verkställa en utredning angående köpeskillingar och taxeringsvärden för lagfarna fastigheter å landsbygden inom vissa län. Sistnämnda undersökning fullföljdes av finansdepartementets skatteberedning såsom förberedelse till 1933 års allmänna fastighetstaxering. Vid de allmänna fastighetstaxeringar, som ägde rum åren 1938 och 1945, förelågo av statistiska centralbyrån på uppdrag av Kungl. Maj:t verkställda utredningar rörande förhållandet mellan taxerings- och saluvärden vid försäljning av jordbruksfastigheter, beträffande vilka lagfart söktes under vissa år. Vad angår stadsfastigheter ha hela landet omfattande undersökningar icke företagits. Till ledning vid 1945 års fastighetstaxering förelåg emellertid en inom finansdepartementets skatteberedning företagen utredning beträffande sådana fastigheter i åtta städer, som varit föremål för köp under åren 1938—1943.

Till ledning vid taxering av vattenfall, dammar, kraftverk m. m. har till 1933, 1938 och 1945 års allmänna fastighetstaxeringar på offentligt uppdrag utarbetats tabeller, vilka jämväl kommit till användning vid taxering av andra industriella anläggningar.

Till befordrande av enhetlighet och jämnhet vid allmän fastighetstaxering har sedan år 1927 före upptagandet av taxeringsarbetet efter Kungl. Maj:ts förordnande avhållits möten i Stockholm med rikets landskamrerare samt ett antal i fråga om taxering av skogsmark och växande skog sakkunniga personer. I det år 1944 anordnade mötet deltog jämväl samtliga taxeringsintendenter. Såsom skogssakkunniga deltagare i mötet ha varit förordnade dels såsom representanter för länen i allmänhet vederbörande länsjägmästare — från vissa län ha två representanter utsetts — dels ock två, tre eller fyra särskilda skogssakkunniga. Därjämte ha vissa statliga myndigheter och enskilda organisationer ägt utse representanter att närvara vid mötena. Ordförande och vice ordförande hava förordnats av Kungl. Maj:t. Såsom sekreterare ha tjänstgjort befattningshavare vid domänstyrelsen och länsstyrelserna. Representanter för kammarrättens fastighetstaxeringsavdelning ävensom för skatteberedningen eller finansdepartementets rättsavdelning ha närvarit vid mötena. Mötena ha avhållits i slutet av september eller början av oktober året före det, varunder den allmänna fastighetstaxeringen ägt rum, och ha pågått i fyra eller fem dagar.

Förhandlingarna vid fastighetstaxeringsmötena ha inlett med föredrag. I dessa har bland annat lämnats redogörelse för taxeringsutfallet vid när-

mast föregående allmänna fastighetstaxering och därefter inträffade förändringar i saluvärdena samt för domänstyrelsens till länsstyrelserna enligt 58 § taxeringsförordningen överlämnade utredningar. Vidare ha föredrag hållits om lämpliga metoder vid taxering av olika slags fastigheter. Föredrag av intresse jämväl för de skogssakkunniga ha hållits inför samtliga mötesdeltagare. Därefter ha landskamrerarna — vid 1944 års möte jämväl taxeringsintendenterna — och de skogligena representanterna sammanträtt var för sig, varvid de senare varit uppdelade på tre sektioner. 1944 års möte fick i viss mån en annan utformning än föregående möten. Samtidigt med mötet hade nämligen anordnats en instruktionskurs för fastighetstaxeringsnämndernas ordförande. Vid kurserna närvaro landskamrerarna och taxeringsintendenterna samt, i den mån å kursen behandlades taxering av skog, de skogssakkunniga. Till instruktionskursen voro förlagda sådana föredrag och i anledning därav föranledda diskussioner som eljest skulle ha förekommit å fastighetstaxeringsmötet.

Landskamrerarnas överläggningar å fastighetstaxeringsmötena ha utmynnat i gemensamma uttalanden rörande de grunder, som borde tillämpas vid den allmänna fastighetstaxeringen. Uttalanden ha gjorts angående såväl taxering av annan fastighet som taxering av jordbruksfastighet, i vad icke angår skogsmark och därå växande skog.

Vad angår annan fastighet ha särskilda uttalanden gjorts beträffande industrifastighet, hyresfastighet och enfamiljshus i villasamhällen.

I uttalanden avseende industrifastighet har enighet uppnåtts om de faktorer, vartill hänsyn borde tagas för erhållande av ett riktigt saluvärde.

Beträffande hyresfastighet har angivits den ungefärliga procent, som — med hänsyn till den vid tidpunkten för taxeringen rådande allmänna prisnivån å sådan fastighet — borde tillämpas vid taxering efter kapitalisering av bruttohyran.

Vad angår enfamiljshus i villasamhällen har vid 1932 och 1937 års möten uttalats, att taxeringen av desamma lämpligen borde äga rum med hänsyn till byggnadskostnaden vid taxeringstillfället, medan vid 1944 års möte uttalats, att taxeringen av sådana hus borde äga rum med beaktande av de saluvärden, som för sådana byggnader dåmera kunde påräknas.

I uttalanden rörande taxering av jordbruksfastighet har till en början poängterats, att samarbete borde äga rum mellan landskamrerarna i angränsande län för uppnående av jämn taxering i gränsorterna mellan länen. Åkerjorden har föreslagits indelad i minst tre olika godhetsklasser. Vid 1932 års möte uttalade sig landskamrerarna för vissa grunder angående indelning av jordbruk efter storleksordning inom åtta olika länsgrupper, där mer eller mindre likartade jordbruksförhållanden vore rådande. 1937 och 1944 års möten inskränkte sig till ett uttalande om lämpligheten av att verkställa indelningen av jordbruk efter storleksordning i överensstämmelse med den indelning, som plägat tillämpas i rikets officiella statistik, i den mån förhållandena i något län icke till annat föranleddes. Vidare har på mötena uttalats, att enhetsvärdet för storbruk per hektar vore lägre än för medelstora

jordbruk (bondebruk) samt att enhetsvärdet för småbruk vore högre per hektar än för medelstora jordbruk. Enligt uttalande å 1944 års möte borde vid bestämmande av enhetsvärden jämlikt 59 § 1 mom. taxeringsförordningen med hänsyn till de uppgifter rörande saluvärden å försålda jordbruksfastigheter, som utarbetats av statistiska centralbyrån, iakttagas att högre enhetsvärde än vid senaste allmänna fastighetstaxeringen fastställdes. Denna höjning borde dock icke beräknas till högre belopp än 25 %. Å samma möte uttalades, att stort avseende på grund av de betydligt stegrade byggnadskostnaderna borde fästas vid bebyggelsen å taxeringsenheterna. Beträffande värdet av impediment har å mötena uttalats, att detta icke borde överstiga värdet av sämsta skogsmark.

De skogssakkunnigas överläggningar å fastighetstaxeringsmötena ha i huvudsak gällt domänstyrelsens skrivelser till länsstyrelserna jämlikt 58 § taxeringsförordningen och i anslutning till skrivelserna framlagda förslag om vissa i dessa icke berörda taxeringsgrunder. Resultaten av de skogssakkunnigas överläggningar ha tryckts och genom finansdepartementet tillställts de lokala beskattningsmyndigheterna.

De sakkunniga. De sakkunniga framhålla, att då från centralt håll nedlagts ett betydande arbete i syfte att uppnå likformighet vid fastighetstaxeringen, hade på området för denna taxering behovet av ett särskilt centralt taxeringsorgan icke gjort sig gällande med samma kraft som fallet varit beträffande inkomsttaxeringen. Inrättandet av en riksskattenämnd syntes emellertid böra få till följd, att denna nämnd jämväl anförtroddes vissa uppgifter i fråga om sådan taxering. De uppgifter, som därvidlag komme i fråga, vore i första hand sådana som för närvarande fullgjordes av annan myndighet. Men även på annat sätt kunde riksskattenämnden verka för en likformig och enhetlig fastighetstaxering.

De sakkunniga anföra härefter.

Vad först angår i taxeringsförordningen föreskrivna förberedande åtgärder för fastighetstaxeringsarbetet, torde i 58 § 1 mom. angivna åliggandet för domänstyrelsen att sammanställa vissa uppgifter till ledning för taxering av skogsmark och växande skog med hänsyn till detta uppdrags speciella karaktär icke böra överflyttas å riksskattenämnden. Däremot torde i 71 § taxeringsförordningen omförmälda undersökning rörande taxeringsutfallet beträffande jordbruksfastigheter lämpligen kunna anförtros åt riksskattenämnden. Det bör emellertid överlåtas åt Kungl. Maj:t att vid varje särskilt tillfälle lämna riksskattenämnden i uppdrag att ombesörja ifrågasvarande undersökning.

Före fastighetstaxeringsarbetets igångsättande hava, utöver i taxeringsförordningen föreskrivna förberedande åtgärder, såsom inledningsvis angivits vissa andra sådana plägat verkställas på Kungl. Maj:ts föranstaltande. Sålunda har på uppdrag av Kungl. Maj:t bland annat verkställts vissa utredningar angående prisutvecklingen på fastighetsmarknaden samt utarbetats tabeller till ledning vid taxering av vattenfall. Fastighetstaxeringsmötena hava i samråd med landskamrerarna förberetts av finansdepartementet, som bland annat haft Kungl. Maj:ts uppdrag att tillkalla sekreterare och övrig

personal vid mötet. Ovannämnda förarbeten för fastighetstaxeringen synas lämpligen kunna övertagas av riksskattenämnden. Skulle erforderlig sakkunskap icke finnas representerad inom nämnden, bör denna hava möjlighet att för detta ändamål tillkalla särskilda sakkunniga.

De centralt utförda utredningar rörande prisutvecklingen på fastighetsmarknaden sedan senaste allmänna fastighetstaxeringen, som plägat föreläggas fastighetstaxeringsmötena, hava legat till grund för därå gjorda uttalanden rörande den allmänna prisnivåns inverkan på fastighetstaxeringsvärdena. Berörda utredningar hava jämväl tjänat till ledning vid de undersökningar, som landskamreraren jämlikt 58 § 2 mom. taxeringsförordningen har att företaga rörande fastigheternas allmänna saluvärde å länets landsbygd. I många län har vid 1945 års allmänna fastighetstaxering landskamreraren i sin redogörelse enligt 59 § 1 mom. andra stycket taxeringsförordningen för priserna vid försäljning av fastigheter inom länet nöjt sig med att redovisa de av statistiska centralbyrån företagna undersökningarna. I andra län hava dessa undersökningar kompletterats med särskilda utredningar. Skall riksskattenämnden såsom ovan föreslagits få till uppgift att såsom förberedande åtgärd för allmän fastighetstaxering verkställa utredningar för utrönande av prisutvecklingen på fastighetsmarknaden, torde dessa kunna göras så, att landskamrerarnas arbete med undersökningar enligt 58 § 2 mom. taxeringsförordningen underlättas. Riksskattenämndens ifrågavarande utredningsarbete torde böra avse icke allenast jordbruksfastigheter utan jämväl annan fastighet å landsbygden samt fastigheter i städerna.

De sakkunniga uttala därefter som sin mening, att av den för riksskattenämnden sålunda förordade verksamhet icke borde följa att fastighetstaxeringsmötena avskaffades. Dessa hade haft en viktig uppgift att fylla särskilt i vad det gällde taxeringen av skogsmark och växande skog. Resultaten av de skogssakkunnigas överläggningar hade skapat de bästa förutsättningar för likformighet i utfärdandet av lokala anvisningar och hjälptabeller. Visserligen kunde riksskattenämnden genom tillkallandet av ett mindre antal sakkunniga förskaffa sig nödig sakkunskap beträffande den skogliga taxeringen, men därigenom skulle icke erhållas den kännedom om förhållandena inom de olika länen, som å mötena representerades av länsjägmästarna. Anordnandet av mötena borde anförtros åt riksskattenämnden. Vad kostnaderna för mötena anginge, borde utgifter för nödiga förberedelser, för vid mötet erforderlig personal, som icke funnes att tillgå inom nämnden, m. m. bestridas av medel, som för detta ändamål av Kungl. Maj:t ställdes till nämndens förfogande.

Därefter anföres följande.

Genom de betydande förarbeten, som nedlagts på de senaste allmänna fastighetstaxeringarna, har i allt större utsträckning uppnåtts jämnhet och enhetlighet i taxeringarna. De av Kungl. Maj:t anbefallda undersökningarna rörande taxeringsutfallet beträffande jordbruksfastighet å landet hava emellertid utvisat, att av inom de olika länen rådande olikartade förhållanden icke betingade ojämnheter alltjämt varit rådande. Även om dessa ojämnheter främst framträtt beträffande värderingen av åkerjorden, hava dock sådana visat sig föreligga jämväl beträffande det skogliga taxeringsresultatet. Berörda olikformigheter i värderingen de olika länen emellan torde i

regel återfinnas redan i de till ledning vid taxeringen utfärdade anvisningarna och hjälptablerna. I viss utsträckning hava dessa blivit föremål för granskning av de utredningsmän, som av Kungl. Maj:t förordnats för verkställande av i 71 § taxeringsförordningen föreskriven utredning. Tidigare synes delta hava varit förhållandet huvudsakligen beträffande till ledning för beredningsnämndernas värdesättning fastställda enhetsvärden å åker. I den undersökning av taxeringsutfallet beträffande jordbruksfastighet å landsbygden enligt beredningsnämndernas förslag, som verkställdes vid 1945 års allmänna fastighetstaxering, meddelades emellertid en tämligen utförlig redogörelse för vad som kunde framgå av en jämförande läsning av länsstyrelsernas anvisningar för taxering av skogsmark och växande skog. I denna form verkställd granskning av utfärdade anvisningar synes emellertid icke hava i önskvärd utsträckning varit av betydelse annat än såsom ledning vid nästföljande allmänna fastighetstaxering. För att kunna vara av verklig nytta vid den taxering, till vilken anvisningarna utfärdats, kräves, att granskningen sker före taxeringsarbetets påbörjande. Detta bör lämpligen ske på det sättet, att landskamrerarnas förslag till hjälptabeller och anvisningar före fastställandet insändas till riksskattenämnden, som efter granskning återsänder desamma jämte de erinringar, som nämnden kan finna befogade. Vad angår enhetsvärden till ledning vid taxering av jordbruksfastighet är i 59 § taxeringsförordningen föreskrivet, att förslag till sådana värden skola uppgöras av de vid i paragrafen omförmålt sammanträde närvarande på grundval av den av landskamreraren lämnade redogörelsen för prisutvecklingen på fastighetsmarknaden. För att möjliggöra granskning av berörda förslag torde böra i 58 § föreskrivas skyldighet för landskamreraren att före sammanträdet uppgöra detsamma. Vad nu sagts bör äga motsvarande tillämpning beträffande i 59 § omförmålda enhetliga grunder för taxering av annan fastighet ävensom för fastighetstaxeringen i stad.

Utom vad angår själva värdesättningen förete de inom de olika länen till ledning vid allmän fastighetstaxering fastställda anvisningarna stora olikheter såväl med hänsyn till den tekniska utformningen som med avseende å innehållet. I flertalet fall synas anvisningarna bestå av protokoll från sammanträde jämlikt 59 § taxeringsförordningen, i vilka protokoll finnas intagna bland annat föredrag av landskamreraren och den länsskogsakkunnige. Stundom utgöras anvisningarna av en sammanfattning av vad som förekommit vid förenämnda sammanträde. Hjälptablerna för värdering av skogsmark och växande skog utgivas ofta separat med eller utan särskilda anvisningar. Större enhetlighet i fråga om anvisningarnas uppställning skulle kunna uppnås genom att riksskattenämnden uppgjorde förslag till mallar för desamma. Det skulle också kunna tänkas, att riksskattenämnden kunde uppgöra förslag till själva anvisningarna. Detta borde kunna ske åtminstone beträffande sådana avsnitt av anvisningarna, som beröra frågor av mera allmän natur eller eljest för landet i dess helhet likartade förhållanden. Genom att riksskattenämnden helt eller delvis uppgjorde förslag till anvisningar skulle skapas de största förutsättningar för likformighet, varjämte icke obetydligt arbete skulle besparas taxeringsmyndigheterna ute i länen.

De sakkunniga sammanfatta vad de i förevarande hänseende föreslå sålunda:

Före utgången av augusti månad året näst före det, då allmän fastighetstaxering skulle äga rum, avhållas på riksskattenämndens föranstaltande ett

möte med landskamrerare och taxeringsintendenter samt skogssakkunniga, minst en från varje län. Innan mötet ägde rum, skulle vissa förberedande åtgärder ha vidtagits. Sålunda skulle liksom hitintills domänstyrelsen i samråd med vederbörande myndigheter sammanställa i 58 § 1 mom. taxeringsförordningen omförmälda uppgifter. Ifrågavarande uppgifter skulle senast den 15 augusti året näst före taxeringsåret tillställas icke allenast länsstyrelserna utan jämväl riksskattenämnden.

På riksskattenämnden skulle ankomma att sammanställa övrigt erforderligt material för bedömning av de värderingsgrunder, som borde komma till tillämpning vid taxeringen, såsom bland annat utredning rörande prisutvecklingen på fastighetsmarknaden sedan senaste allmänna fastighetstaxering. Förenämnda material borde i god tid före fastighetstaxeringsmötet överlämnas till länsstyrelserna.

Landskamrerare och taxeringsintendenter ävensom de skogssakkunniga borde med stöd av överlämnat material förbereda sig för mötet. Till komplettering av den av riksskattenämnden förebragta utredningen angående prisutvecklingen på fastighetsmarknaden skulle landskamreraren alltjämt äga möjlighet att införskaffa upplysningar rörande fastighetsvärdena inom länet från sådana personer med ingående kännedom om nämnda värden, som länsstyrelsen ägde inkalla.

Sedan å fastighetstaxeringsmötet överläggningar ägt rum rörande enhetliga taxeringsgrunder, skulle riksskattenämnden på grundval av å mötet förebragt material och därå gjorda uttalanden utfärda direktiv till ledning vid upprättande av anvisningar vid taxeringsarbetet i de olika länen, vilka direktiv senast den 15 september skulle översändas till länsstyrelserna.

Av landskamreraren med ledning av riksskattenämndens direktiv upprättade förslag till anvisningar skulle senast den 1 oktober insändas till riksskattenämnden, som efter granskning av förslagen senast den 15 oktober skulle återsända desamma jämte de erinringar, vartill granskningen givit anledning. Ifrågavarande förslag och erinringar skulle därefter av landskamreraren framläggas å det i 59 § taxeringsförordningen föreskrivna sammanträdet med representanter för beredningsnämnderna och fastighetstaxeringsnämnderna.

Remissyttrandena. Vad de sakkunniga anfört rörande allmän fastighetstaxering och riksskattenämndens befattning därmed har i det helt övervägande antalet remissyttranden tillstyrkts eller lämnats utan erinran. I några hänseenden ha dock invändningar riktats mot de sakkunnigas förslag. Här torde få återgivas följande från det av *länsstyrelsen i Jönköpings län* avgivna yttrandet.

Riksskattenämndens befattning med allmän fastighetstaxering blir enligt de sakkunnigas förslag alltför omfattande. Även om viss ledning av förarbetena bör kunna utövas av nämnden och dess kansli, torde nämnden likväl, åtminstone i föreslagen sammansättning, icke vara tillräckligt auktoritativ för den direktivrätt, som förslaget innebär. Oavsett om 1947 års

skogssakkunnigas förslag om ändrade grunder för uppskattning av skogsmark och växande skog genomföres eller ej, tarvas med hänsyn till de statliga centrala skogsmyndigheternas nyorganisation den ändring i 58 § 1 mom. taxeringsförordningen, som sagda sakkunniga föreslagit i sitt betänkande, varöver länsstyrelsen tidigare haft att yttra sig. Att riksskattenämnden ingriper reglerande på skogstaxeringens område är icke förenligt med dessa myndigheters ställning. Direktivrätt på detta område synes därför icke böra tillkomma nämnden. Utan att riksskattenämnden förstärkes med i fastighetsvärdering kompetenta krafter i ledamots ställning, kan näppe-ligen dess direktivrätt för enhetsvärden å åkerjord, godhetsklassindelning, avkastningsprocenter å hyreshus, avskrivningsprocenter å fabriksbyggnader o. dyl. få den auktoritet, som givetvis är en förutsättning för direktivrätten. Riksskattenämnden bör därför — liksom länsprövningsnämnden utökas med ytterligare ledamöter, när den fungerar som fastighetsprövningsnämnd — förstärkas med särskilda ledamöter, om och i den mån den skall utfärda direktiv för fastighetstaxering.

Departementschefen. En naturlig uppgift för riksskattenämnden synes vara att övertaga ledningen av det förberedande arbetet för allmän fastighetstaxering. Det finnes i princip intet att erinra mot de sakkunnigas förslag att åt nämnden uppdrages att införskaffa och sammanställa material, avsett att läggas till grund för överläggningarna å det allmänna fastighetstaxeringsmötet — det s. k. Stockholmsmötet — vilket de sakkunniga förut-sätta skall även framdeles hållas med landskamrerare, taxeringsintendenter och skogssakkunniga. Några erinringar äro i princip icke heller att fram-ställa mot förslaget, att nämnda möten, i den mån sådana komma att hållas, fortsättningsvis skola anordnas i riksskattenämndens regi, att nämnden på grundval av å sådant möte framlagt material och gjorda uttalanden skall meddela rekommendationer till ledning för upprättandet av länsanvisningarna samt att landskamrerarnas förslag till dylika anvisningar skola — innan de framläggas vid i 59 § 1 mom. taxeringsförordningen omnämnt sammanträde — överses av riksskattenämnden. Det synes uppenbart, att riksskattenämndens sålunda ifrågasatta medverkan bör vara i hög grad ägnad att befrämja en likformig taxering liksom att underlätta arbetet med utfärdandet av länsanvisningarna för fastighetstaxeringen.

De sakkunnigas förslag bygger helt på nu gällande bestämmelser i 58 och 59 §§ taxeringsförordningen. Sagda bestämmelser skulle enligt deras förslag i huvudsak bibehållas men kompletteras med föreskrifter rörande riksskattenämndens befattning med fastighetstaxeringen. Därvid har bland annat ifrågasatts vissa uttryckliga bestämmelser avseende det förut om-nämnda Stockholmsmötet.

Jag får erinra om att Kungl. Maj:t i proposition nr 39 underställt inne-varande års riksdag förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m., i vilken proposition upptagits fråga om ändrade bestämmelser för fastighetstaxering av skogsmark och växande skog. Därvid har föreslagits vissa ändringar i de uti 58 och 59 §§ taxerings-förordningen upptagna bestämmelserna om förberedande åtgärder för be-

redningsnämndernas och fastighetstaxeringsnämndernas verksamhet. Vidare har i det i nämnda proposition upptagna förslaget till skogsvärderingsinstruktion intagits vissa bestämmelser av beskaffenhet att böra i förevarande sammanhang uppmärksammas. I avseende å den närmare innebörden av det riksdagen sålunda underställda förslaget i nu åsyftade delar torde här allenast få hänvisas till vad som anförts under rubriken »Taxeringsföreskrifter» å s. 148 och följande sidor i propositionen nr 39.

Därest vad i sagda proposition föreslagits kommer att vinna riksdagens bifall, måste därav föranledas vissa ändringar i de av de sakkunniga föreslagna bestämmelserna rörande riksskattenämndens befattning med fastighetstaxeringen. Emellertid har jag — med bibehållande av min förut tillkännagivna principiella uppfattning om önskvärldheten av riksskattenämndens medverkan på förevarande taxeringsområde och under hänvisning till vad jag anförde å s. 155—156 i propositionen nr 39 — stannat för att nu icke förorda att riksdagen förelägges något förslag i ämnet. Skälen för detta mitt ståndpunktstagande äro följande.

Riksskattenämnden avses skola träda i verksamhet den 1 juli 1951 d. v. s. vid en tidpunkt då åtskilligt av förarbetet till fastighetstaxeringen redan skall vara utfört eller i allt fall organiserat. Det synes knappast ändamålsenligt eller lämpligt att låta riksskattenämnden i sådant läge övertaga det redan i gång varande förberedelsearbetet, som planerats och organiserats på annat håll. För nämnden och dess personal skulle en sådan uppgift te sig svår genomförd och vansklig. Härtill kommer som en mycket betydelsefull omständighet, att riksskattenämndens föreslagna befattning med fastighetstaxeringen förutsätter ett annat tidsschema i fråga om avlämnandet av vissa uppgifter m. m., än det som i nuvarande läge kan uppställas för förberedelsearbetet till 1952 års fastighetstaxering.

Med det sagda ha de skäl angivits, som tala mot riksskattenämndens medverkan på av de sakkunniga tänkt sätt vid förberedelsearbetet till nu förestående fastighetstaxering. Att jag i det uppkomna läget icke heller vill förorda något förslag till riksdagen med detaljerade bestämmelser rörande nämndens befattning med senare fastighetstaxeringar än den, som avses skola äga rum år 1952, sammanhänger med att utformningen av dessa bestämmelser blir i åtskilliga hänseenden avhängig av de erfarenheter, som vid riksdagens bifall till propositionen nr 39 komma att vinnas vid tillämpningen av de nya bestämmelserna rörande taxering av skogsmark och växande skog. Först sedan sådana erfarenheter föreligga, bör slutlig ställning tagas till riksskattenämndens befattning med fastighetstaxeringen.

Vad nu sagts åsyftar visserligen huvudsakligen blott nämndens befattning med taxeringen av skogsmark och växande skog. Den omständigheten, att de föreslagna bestämmelserna rörande nämndens befattning med sagda taxering nu icke böra genomföras, torde emellertid medföra, att några föreskrifter i nuvarande läge icke heller böra meddelas om nämndens befattning med 1952 års fastighetstaxering i övrigt.

Om sålunda frågan om riksskattenämndens befattning med fastighets-

taxeringen bör slutligt lösas först längre fram, synes möjlighet likväl böra finnas för Kungl. Maj:t att, inom gällande författningars ram, åt nämnden uppdraga handhavandet av sådana uppgifter i avseende å 1952 års fastighetstaxering, som Kungl. Maj:t finner lämpligt och ändamålsenligt att hänskjuta till nämnden. Vilka dessa uppgifter komma att bli eller omfattningen av desamma, kan i nuvarande läge icke närmare angivas. I den mån det blir för nämnden erforderligt att vid lösandet av sålunda ålagda uppgifter tillkalla särskilda sakkunniga, bör möjlighet här för finnas.

5. Granskning av inom länen utfärdade anvisningar och direktiv.

Såsom förberedande åtgärd för taxeringsnämndernas verksamhet med avseende å den årliga taxeringen är i 75 § första stycket taxeringsförordningen föreskrivet, att länsstyrelsen, innan taxeringsarbetet för året tager sin början, från varje taxeringsnämnd inom länet eller viss del därav må kalla ordföranden och högst två andra medlemmar att å lämplig ort sammanträda inför landskamreraren för överläggningar rörande taxeringsarbetet. Till dylikt sammanträde må jämväl särskilda sakkunniga kallas för lämnande av upplysningar. Vid överläggningarna bör uppmärksamhet ägnas åt åtgärder för befordrande av en likformig och rättvis taxering samt åt spörsmål, som vid tidigare års taxeringar varit föremål för oriktiga avgöranden av taxeringsnämnderna eller som kunna förväntas under det förestående arbetet vålla nämnderna svårigheter.

Enligt förutnämnda paragrafs andra stycke har landskamreraren att upprätta och för länsprövningsnämnden framlägga förslag till anvisningar för årets taxering. Därest sammanträde enligt första stycket hållits, skall förslaget uppgöras med ledning av vad som därvid förekommit. Länsprövningsnämnden har att på grundval av ifrågavarande förslag fastställa anvisningar för årets taxering ävensom att senast den 15 januari samma år överlämna anvisningarna till ordförandena i taxeringsnämnderna.

Jämlikt 107 § taxeringsförordningen åligger det taxeringsintendenten att med biträde av tjänstemän å landskontoret samt häradsskrivare, som länsstyrelsen i mån av behov därtill förordnar, lämna ordförandena i beskattningsnämnderna i första instans inom länet råd och upplysningar samt övervaka nämndernas arbete.

De sakkunniga. De sakkunniga framhålla att i de anvisningar, som länsprövningsnämnden i enlighet med vad förut angivits hade att fastställa för årets taxering, meddelades direktiv angående värdering av naturaförmåner ävensom angående grunderna för medgivande av vissa avdrag samt för uppskattning av vissa förmögenhetstillgångar. Endast i vissa län lämnades i berörda anvisningar råd och upplysningar till ledning för taxeringsnämndernas verksamhet i andra avseenden. Anvisningar till ledning för taxeringsarbetet i vad icke anginge nyssberörda uppskattningsnormer meddelades i allmänhet av taxeringsintendenten. Ägde sammanträde enligt 75 §

första stycket rum, vilket långtifrån alltid vore fallet, redogjorde taxeringsintendenten å sådant sammanträde för olika taxeringsspörsmål. I vissa län framlade taxeringsintendenten sina synpunkter på årets taxeringsarbete å årsmöte med taxeringsnämndsordförandenas förening. Föredrag, hållna å berörda sammanträden eller årsmöten, stencilerades och överlämnades till taxeringsnämndsordförandena och kronoombuden till ledning för dem i deras arbete med taxeringen. I flertalet län meddelade emellertid taxeringsintendenten sina anvisningar i form av särskilda skriftliga promemorior angående taxeringsarbetets bedrivande. Förutom de allmänna anvisningar, som av taxeringsintendenten utfärdades före taxeringsarbetets igångsättande, meddelades under arbetets gång av olika förhållanden påkallade cirkulärskrivelser angående särskilda taxeringsspörsmål.

Vad angår de av taxeringsintendenterna i de olika länen till ledning för taxeringsnämndernas arbete utfärdade anvisningarna, påpeka de sakkunniga att dessa anvisningar företedde stora olikheter jämväl med avseende å innehållet. I allmänhet plägade dock i anvisningarna lämnas direktiv såväl beträffande granskningsarbetet som angående det tekniska taxeringsförfarandet. I förstnämnda hänseende lämnades i en del län punkt för punkt uttömmande råd och upplysningar rörande uppskattning av olika intäkter och beräkning av olika avdrag. I andra län behandlades huvudsakligen sådana taxeringsspörsmål, som aktualiserats genom ändrad lagstiftning eller praxis eller som tidigare år varit föremål för felaktiga avgöranden av taxeringsnämnderna. Ofta ställde taxeringsintendenten till taxeringsnämndsordförandenas förfogande en systematisk översikt över nyheter i skattelagstiftningen och nya rättsfall från regeringsrätten i beskattningsmål.

De sakkunniga anföra härefter följande.

Då det gäller att avgöra på vilket sätt riksskattenämnden kan verka för åstadkommande av större likformighet i de inom de olika länen utfärdade anvisningarna och därigenom främja jämnhet och rättvisa i taxeringen, torde åtskillnad böra göras mellan de av länsprövningsnämnden fastställda anvisningarna rörande vissa värderingsnormer och de anvisningar, som av taxeringsintendenten utfärdas till ledning för taxeringsarbetet i övrigt.

Vad angår länsprövningsnämndens anvisningar torde det eftersträfvade målet att uppnå bättre enhetlighet beträffande i dessa avhandlade uppskattningsnormer bäst ernås genom att desamma göras till föremål för en jämförande granskning av riksskattenämnden. De sakkunniga föreslå därför, att landskamrerarens förslag skall insändas till riksskattenämnden, som har att framställa de förslag till ändringar däri, som en granskning giver anledning till.

Vad däremot angår taxeringsintendentens anvisningar torde riksskattenämndens verksamhet i första hand böra inriktas på tillhandahållande av nödigt material för anvisningarnas upprättande. Det har föreslagits att genom riksskattenämndens försorg skola utgivas meddelanden, innehållande redogörelse för rättsfall i skattemål, nyheter i skattelagstiftningen samt av riksskattenämnden meddelade anvisningar och gjorda uttalanden. Tänkbart vore, att berörda meddelanden tillställdes samtliga taxeringsnämndsordförande och kronoombud. I så fall skulle behov av särskilda av taxeringsintendenten utfärdade anvisningar komma att föreligga allenast beträffande speciella lokala förhållanden. Fråga är emellertid — såsom jämväl framhållits

i annat sammanhang — om riksskattenämndens i första hand för taxeringsavdelningarnas mera kvalificerade personal avsedda meddelanden komma att bliva lämpade såsom anvisningar för taxeringsnämndsordförandena och kronoombuden. Sådana anvisningar torde för att tjäna sitt syfte böra upprättas i en mera lättläst och lättfattlig form än vad som kan förutsättas komma att bliva fallet beträffande berörda meddelanden.

Taxeringsintendentens arbete med upprättande av anvisningar till ledning för taxeringsnämndernas arbete kommer att underlättas genom tillgång på de sammanställningar av rättsfall, författningsändringar och uttalanden i aktuella taxeringsspörsmål, som skola inflyta i riksskattenämndens meddelanden. Samtidigt kan väl förväntas, att ifrågavarande anvisningar härigenom bliva såväl fylligare och på annat sätt ändamålsenligare som ock sinsemellan likformigare. Det nu sagda skulle i än högre grad gälla, därest förslag till anvisningarna upprättades av riksskattenämnden. Huruvida så bör ske torde dock kunna ifrågasättas, då härigenom taxeringsarbetet i en utsträckning, som måhända kan anses mindre lämplig, skulle komma att centraliseras och utrymmet för taxeringsintendentens handlingsrätt begränsas.

Därefter framhålles att vare sig taxeringsintendentens anvisningar upprättades av riksskattenämnden eller ej, föreläge icke samma behov av central granskning av dessa anvisningar som vad fallet vore beträffande länsprövningsnämndens anvisningar. Därvidlag borde också beaktas, att de anvisningar, som taxeringsintendenten funne anledning meddela under taxeringsarbetets bedrivade, ofta vore av sådan brådskande natur, att riksskattenämndens hörande svårligen hunne inhämtas. Det skulle också framstå såsom orimligt om taxeringsintendenten icke ägde utan riksskattenämndens hörande utsända sådana cirkulärskrivelser, som påkallades av den rådgivande och övervakande verksamhet, som taxeringsintendenten jämlikt 107 § taxeringsförordningen hade att utöva i fråga om taxeringsnämndernas arbete.

Även om någon skyldighet för taxeringsintendenten att före utfärdandet av anvisningar inhämta riksskattenämndens yttrande sålunda icke borde föreskrivas, syntes taxeringsintendenten dock böra åläggas att till riksskattenämnden insända samtliga till ledning för taxeringsarbetet meddelade anvisningar. Skulle riksskattenämnden vid läsning av dessa finna, att däri på någon punkt uttalats någon mot riksskattenämndens uppfattning stridande åsikt eller någon direkt felaktig upplysning, kunde nämnden — om än i efterhand — göra erforderliga erinringar. Vidare bereddes riksskattenämnden därigenom möjlighet att uppehålla en nyttig kontakt med vad som skedde ute i länen.

Vad de sakkunniga förordat i avseende å riksskattenämndens granskning av länsanvisningarna har föranlett förslag till ändringar av bestämmelserna i 75 och 107 §§ taxeringsförordningen. Härutinnan torde i första hand få hänvisas till de sakkunnigas författningsförslag. De sakkunniga ha emellertid beträffande den föreslagna ändringen av 75 § nämnda förordning anfört följande, vilket torde få här återgivvas.

För att riksskattenämnden skall få tillfälle att granska av landskamreren uppgjort förslag till länsprövningsnämndens anvisningar för årets taxering erfordras att förslaget upprättas vid en tidigare tidpunkt än vad nu lärer vara fallet. Berörda tidpunkt har ansetts böra fastställas till senast den 1 december året näst före taxeringsåret. Riksskattenämndens granskning torde sedan kunna medhinnas till den 20 december. Då, enligt vad de sakkunniga erfarit, såsom ett allmänt önskemål torde framstå, att länsprövningsnämndens anvisningar fastställas snarast möjligt efter taxeringsårets ingång, föreslås att den tidpunkt, vid vilken desamma senast skola tillställas ordförandena i taxeringsnämnderna, ändras från den 15 januari taxeringsåret till den 10 samma månad.

Den föreslagna föreskriften att landskamrerarens förslag till prövningsnämndens anvisningar skall insändas till riksskattenämnden senast den 1 december året näst före taxeringsåret torde medföra svårigheter för det i nuvarande första stycket omförmälda sammanträdet avhållande före förslaget upprättande. Emellertid har, enligt vad de sakkunniga inhämtat, ifrågavarande sammanträde, i den mån sådant ägt rum, i flertalet län redan enligt nu gällande ordning plägat avhållas först efter det att anvisningarna fastställts av prövningsnämnden. Det har nämligen ansetts, att i sammanträdet deltagande taxeringsnämndsordförande och kronoombud haft mest behållning av sammanträdet, om de å detsamma kunnat instrueras om innebörden i de fastställda anvisningarna ävensom om innehållet i övriga till ledning för taxeringsarbetet utfärdade direktiv.

Remissyttrandena. I det av *länsstyrelsen i Värmlands län* avgivna yttrandet riktas erinringar mot den av de sakkunniga förordade utformningen av bestämmelserna ur den synpunkten att den föreslagna författningstexten i vad den avsåge länsprövningsnämndens anvisningar medgäve riksskattenämnden en behörighet, vilken komme icke blott att uppfattas utan ock att verka såsom en icke påkallad begränsning av de lokala beskattningsnämndernas behörighet. — En likartad invändning har anförts av *länsstyrelsen i Östergötlands län*.

Länsstyrelsen i Jönköpings län anför följande.

Vidkommande sättet för upprättande av anvisningar för årlig taxering, torde genomförande av de sakkunnigas förslag medföra en måhända icke avsedd fränkoppling av lokala synpunkter. Att förberedande sammanträde med nu gällande avfattning av 75 § taxeringsförordningen kan hållas till ledning för landskamrerarens och prövningsnämndens behandling av årsanvisningarna har visat sig ändamålsenligt. Om landskamrerarens förslag till anvisningar skall avgivas senast den 1 december året före taxeringsåret, kan han icke få den kontakt med ortsbefolkningen, som möjliggöres genom avhållande av dylikt sammanträde. Ett uttryckligt medgivande för landskamreraren att vid förslaget upprättande tillkalla personer ur taxeringsmännens krets synes därför böra upptagas i författningen.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län framhåller i anledning av förslaget att prövningsnämndens anvisningar för den årliga taxeringen skulle tillställas taxeringsnämndernas ordförande senast den 10 januari, att i anseende till infallande helger svårighet kunde uppstå att till nämnda tidpunkt medhinna prövningsnämndens sammanträde samt tryckning och expedition av anvisningarna. Länsstyrelsen föreslog därför, att den nuvarande tidsfristen till den 15 ja-

nuari bibehölles, något som icke syntes vålla svårigheter varken för taxeringsnämnderna eller för de skattskyldiga. Därjämte ifrågasatte länsstyrelsen om icke en uttrycklig föreskrift borde lämnas, att prövningsnämndens anvisningar — med hänsyn till länskungörelsernas ringa spridning — skulle i lämpliga delar delgivas de skattskyldiga genom pressen. Så hade under senare år skett inom Älvsborgs län.

Länsstyrelsen i Örebro län föreslår, att de anvisningar, som hitintills pläгат utarbetas av taxeringsintendenterna var och en för sitt län, framdeles måtte upprättas av riksskattenämnden i samråd med taxeringsintendenterna. Att så skedde ansåge länsstyrelsen vara betydelsefullt dels för åstadkommande av enhetlighet och dels för undvikande av onödigt arbete med i stort sett samma uppgift inom vart och ett av de tjugufyra länen.

Departementschefen. Vad de sakkunniga anfört angående riksskattenämndens befattning med de inom länen utfärdade anvisningarna och direktiven för taxeringen och taxeringsarbetet kan jag i allt väsentligt ansluta mig till. I det övervägande antalet av de yttranden, som avgivits av länsstyrelserna, ha några erinringar ej heller framställts mot de sakkunnigas förevarande förslag. I anledning av de invändningar mot detsamma, som nyss återgivits, får jag emellertid anföra följande.

Såsom länsstyrelserna i Värmlands och Östergötlands län anmärkt, har den föreslagna ändringen av 75 § taxeringsförordningen givits en utformning, som kan synas stå i mindre god överensstämmelse med riksskattenämndens uppgift att utfärda allenast vägledande och rådgivande anvisningar. Stadgandets föreslagna lydelse synes därför böra omformuleras.

I anledning av vad länsstyrelsen i Jönköpings län anfört får jag framhålla, att den föreslagna avfattningen av 75 § taxeringsförordningen icke behöver omöjliggöra för landskamreraren att före den 1 december året näst före taxeringsåret samråda med ordförandena och kronombuden i taxeringsnämnderna rörande förslaget till länsanvisningar.

Länsstyrelsens i Örebro län önskemål att den nuvarande senaste tidpunkten för överlämnandet till taxeringsnämndsordförandena av länsprövningsnämndens anvisningar — alltså den 15 januari — måtte bibehållas, synes böra efterkommas. Jag förordar alltså att de sakkunnigas förslag ändras i enlighet därmed.

Däremot kan jag icke biträda länsstyrelsens i Örebro län förslag, att de anvisningar, som det ankommer på taxeringsintendenten att utfärda, fortsättningsvis skulle utfärdas av riksskattenämnden. En sådan anordning skulle betänkligt ingripa i taxeringsintendentens ställning som ledare av taxeringsarbetet inom länet. Men det bör ankomma på riksskattenämnden att utifrån vunna erfarenheter tillhandagå taxeringsintendenterna med råd och anvisningar vid fullgörandet av denna uppgift.

6. Upprättande av formulär till blanketter.

De blanketter, som enligt taxeringsförordningen skola komma till användning i taxeringsarbetet, äro avsedda dels för uppgifter till ledning för egen eller annans taxering och dels för taxeringsmyndigheternas anmaningar och underrättelser.

Uppgifter till ledning för egen eller annans taxering äro av två olika slag, nämligen dels obligatoriska och dels sådana, som skola avlämnas först efter anmaning.

Beträffande obligatoriska uppgifter till ledning för egen taxering gäller — bortsett från vissa räkenskapshandlingar — att dessa skola avfattas å blanketter enligt formulär, som fastställas av Kungl. Maj:t. Sålunda fastställer Kungl. Maj:t formulär till deklARATIONER, uppställningar för beräkning av värdeminskningsskatt, särskild uppgift angående renskötsel ävensom särskilda uppgifter angående vissa lotterivinster samt aktieutdelningar och obligationsräntor m. m. Vidare fastställas av Kungl. Maj:t formulär till vissa uppgifter, som skola fogas vid självdeklaration för bostadsförening eller bostadsaktiebolag. Dessa sistnämnda uppgifter tjäna till ledning jämväl för medlemmarnas eller delägarnas taxering.

Vad angår uppgifter till ledning för egen taxering, som skola avlämnas efter anmaning, samt uppgifter till ledning för annans taxering, är någon viss form icke i taxeringsförordningen föreskriven. Kungl. Maj:t har dock fastställt formulär till uppgift från arbetsgivare enligt 33 § a) taxeringsförordningen samt till uppgifter rörande vissa avlöningsförmåner till militär personal.

Enligt 116 § taxeringsförordningen fastställer Kungl. Maj:t formulär till anmaningar, underrättelse om avvikelse från deklARATION eller annan till ledning för egen taxering lämnad uppgift samt andra föreskrivna underrättelser med mera dylikt ävensom formulär till i taxeringsförordningen föreskrivna längder.

I enlighet härmed har Kungl. Maj:t fastställt formulär för anmaningar att avgiva deklARATIONER, att fullständiga självdeklaration, att avlämna räkenskapshandlingar och att avlämna uppgifter enligt 33 § a) taxeringsförordningen; för inhämtande av uppgifter av olika slag; för bevis om mottagande av deklARATION; för underrättelse om avvikelse från självdeklARATION, om påförd taxering och om taxering av fastighet; för underrättelse till stiftelse enligt 90 § 3 mom. taxeringsförordningen; för uppgift till annan taxeringsnämndsordförande enligt 78 § e) taxeringsförordningen; samt för underrättelser till annan taxeringsnämndsordförande enligt 78 § f) taxeringsförordningen och till annan taxeringsnämnd enligt 84 § 2 mom. andra stycket taxeringsförordningen.

Utöver ovannämnda av Kungl. Maj:t fastställda formulär användas i taxeringsarbetet en mångfald olika blanketter. Huvuddelen av dessa äro avsedda för införskaffande från skattskyldiga av upplysningar utöver dem, som för-

anledas av deklarationsformulären, samt för införskaffande av uppgifter till ledning för annans taxering. Formulär ha uppgjorts såväl till anmaningar att inkomma med uppgift som till blanketter att ifyllas av uppgiftslämnaren.

Vidare ha blanketter i stor utsträckning upprättats till internt bruk såsom blanketter avsedda såsom hjälpmedel vid granskning av deklamationer samt blanketter för underrättelser till andra taxeringsmyndigheter.

De sakkunniga. De sakkunniga omtala, att en granskning av de blanketter, som komme till användning inom de olika länen, gäve vid handen, att blanketterna till såväl innehåll som utformning skilde sig från varandra ganska avsevärt. Dessa skiljaktigheter förefölle att vara större än som betingades av förhållandena inom de olika länen. Även i de fall, där blankett för samma ändamål upprättats i samtliga eller så gott som samtliga län — som exempel kunde nämnas blankett för utredning av realisationsvinst vid försäljning av fastighet och blankett för s. k. kontantsammanställning — vore blanketterna inom de olika länen avfattade på ganska olika sätt. Endast i undantagsfall hade blankett, upprättad å en taxeringsavdelning, vunnit spridning till andra taxeringsavdelningar. Så hade emellertid varit fallet beträffande den å överståthållarämbetet uppgjorda bilagan för handelsresande samt den s. k. malmöblanketten för beredande av tillfälle för skattskyldig att inkomma med yttrande över ifrågasatt avvikelse från självdeklamation.

Vad angår riksskattenämndens befattning med taxeringsblanketterna framhålla de sakkunniga, att det till en början torde vara tveksamt, huruvida fastställande av formulär till deklarationsblanketter borde överlåtas å nämnden. Före tillkomsten av 1928 års taxeringsförordning fastställdes deklarationsformulären av riksdagen, i det att formulären då vore intagna i taxeringsförordningen. Formulärens innehåll vore nu i huvudsakliga delar omnämnda i taxeringsförordningen, medan detaljuppställningarna ankomme på Kungl. Maj:t. Då taxeringsförordningens föreskrifter om formulärens innehåll dock vore knapphändiga, gäves Kungl. Maj:t i viss utsträckning fria händer vid angivandet av de uppgifter, som i deklamationerna avkrävdes de skattskyldiga. På grund därav och med hänsyn till de stränga påföljder, som i fråga om förlust av talerätt gällde vid deklarationsskyldighetens försummande, syntes befogenheten att närmare bestämma deklarationsformulärens innehåll icke böra tillkomma riksskattenämnden. Däremot syntes naturligt, att Kungl. Maj:t uppdroge åt nämnden att vid behov upprätta förslag till ändring av befintliga deklarationsblanketter eller förslag till nya sådana, liksom centralorganet borde äga rätt att på eget initiativ till Kungl. Maj:t göra framställningar i sådant hänseende.

De sakkunniga anföra vidare, att gentemot ett överflyttande å riksskattenämnden av Kungl. Maj:t jämlikt 116 § taxeringsförordningen tillkommande befogenhet att fastställa i denna paragraf omförmälda formulär syntes invändningar motsvarande dem, som anförts i fråga om nämndens övertagande av åliggandet att fastställa formulär till deklarationsblanketter, icke kunna framställas. Emellertid torde böra å Kungl. Maj:t överlåtas att

bestämma i vilken utsträckning fastställandet av nu ifrågavarande formulär skulle ankomma på riksskattenämnden.

Vad slutligen angår övriga för taxeringsarbetet erforderliga blanketter skulle, framhålla de sakkunniga, ett överlämnande till riksskattenämnden av fastställande av formulär till sådana blanketter medföra besparing i arbete och kostnader. En sådan anordning borde dock icke betaga taxeringsmyndigheter möjlighet att i begränsad omfattning själv upprätta blanketter för mera speciella ändamål. Sådana blanketter borde delgivas riksskattenämnden, som därigenom erhöle tillfälle till kontroll däröver, att de skattskyldiga icke över hövan betungades med uppgiftsskyldighet.

De sakkunniga tillägga, att i fråga om tryckning och distribution av blanketter, vartill riksskattenämnden fastställt formulär, syntes den ordning, som gällde beträffande av Kungl. Maj:t fastställda formulär, böra tillämpas. Enligt 35 § kungörelsen den 28 september 1928 med vissa föreskrifter rörande taxeringsförfarandet ålåg det sålunda statskontoret att låta trycka och efter rekvisition utlämna för taxeringsarbetet avsedda blanketter, vartill Kungl. Maj:t fastställt formulär.

Departementschefen. Vad de sakkunniga anfört om riksskattenämndens befattning med upprättandet av formulär till deklaraionsblanketter har icke mötts av erinringar i remissyttrandena. Då jag icke heller för egen del har invändningar att rikta mot de sakkunnigas förslag, biträder jag detsamma.

7. Utbildning av taxeringsnämndsordförande och kronoombud samt av taxeringstjänstemän.

Beskattningsorganisationssakkunniga erinrade i sitt den 25 november 1942 avgivna betänkande (SOU 1942: 49, s. 175, 176) om de relativt höga krav, särskilt i fråga om författningskunskap, som måste ställas på ordförande och kronoombud i taxeringsnämnd. Samtidigt framhölls att till ifrågavarande poster ofta utsåges personer, som icke tidigare sysslat med dithörande uppgifter. Resultatet hade blivit, att på denna punkt allvarliga brister kommit till synes. Till avhjälpande av dessa brister förordades att nytillträdande taxeringsnämndsordförande och kronoombud bereddes tillfälle att före taxeringsarbetets början och under detsammans fortgång erhålla kunskap om de elementära grunderna för taxeringsarbetets bedrivande och möjlighet att dryfta olika i samband därmed uppkommande frågor. Det syntes, enligt dessa sakkunnigas mening, lämpligt att nämnda befattningshavare fögderi-vis kallades till sammanträden inför lämplig tjänsteman från landskontoret. Därunder borde denne genomgå de viktigaste författningsbestämmelserna och därutöver lämna direktiv för själva arbetets bedrivande. Önskvärt ansåges vara att en kortfattad handledning utarbetades, som kunde utnyttjas som kursmaterial.

Detta förslag upptogs i proposition nr 345 till 1943 års riksdag med för-

slag till omorganisation av taxeringsväsendet. Någon erinran mot förslaget framställdes icke vid frågans behandling i riksdagen.

Efter den vid 1943 års riksdag beslutade omorganisationen av taxeringsväsendet ha i Stockholm anordnats kurser för utbildning av taxeringstjänstemän. Kurserna ha varit av två olika slag varav den ena avsett befattningshavare vid länsstyrelserna och kammarrätten med juridisk utbildning och den andra befattningshavare vid länsstyrelserna med handelshögskoleutbildning. Kurserna ha på Kungl. Maj:ts uppdrag anordnats av överståthållarämbetet efter vissa av Kungl. Maj:t meddelade direktiv.

De sakkunniga, 1947 års taxeringssakkunniga anföra angående de förut omnämnda kurserna för taxeringsnämndsordförande och kronoombud, att dessa kurser anordnats endast i synnerligen begränsad omfattning. I Stockholm hade under de senaste åren kurser anordnats för nytillträdande kronoombud omfattande två dubbeltimmar i veckan under januari och februari månader. De kurser, som senast avhållits, hade varit öppna jämväl för nytillträdande taxeringsnämndsordförande. Mera sporadiskt hade vid fyra länsstyrelser anordnats kurser av nu ifrågavarande art. I två av länen hade i kurserna deltagit allenast hos länsstyrelserna anställda tjänstemän, vilka förordnats att vara ordförande i taxeringsnämnd.

Vidare omtala de sakkunniga, att under de senare åren syntes ej heller sådana sammanträden för överläggningar rörande taxeringsarbetet, som avsåges i 75 § taxeringsförordningen, ha förekommit i någon större utsträckning. I flertalet län hade emellertid landskamreraren och taxeringsintendenten närvarit vid taxeringsnämndsordförandeföreningarnas årsmöten och därvid hållit föredrag samt deltagit i förekommande diskussioner. De överläggningar, som ägt rum å berörda möten, hade huvudsakligen avsett författningsändringar och mera aktuella taxeringsspörsmål. Någon allmän genomgång av skatteförfattningarna eller de mera elementära grunderna för det praktiska taxeringsarbetets bedrivande till ledning för nytillträdande taxeringsnämndsordförande eller kronoombud hade givetvis icke medhunnits vid ifrågavarande årsmöten.

Sammanfattningsvis framhålles att stora brister syntes fortfarande vidlåda handledningen av nytillträdande och i taxeringsarbetet oerfarna taxeringsnämndsordföranden och kronoombud. Detta förhållande syntes till stor del bero på svårigheterna att å taxeringsavdelningarna för ifrågavarande ändamål avvara erforderlig personal.

Därefter anföra de sakkunniga följande.

Då det för taxeringsarbetet i första instans är av stor vikt att ordförandena och kronoombuden besitta ingående kunskaper rörande skatteförfattningarna och sättet för det praktiska taxeringsarbetets bedrivande, har övervägts huruvida riksskattenämnden skulle kunna verka för bättre utbildning av dem, som utan tidigare erfarenhet på hithörande områden utsetts till ordförande eller kronoombud i taxeringsnämnd. Med hänsyn till det stora antalet taxeringsnämndsordförande och kronoombud, som äro i behov

av utbildning, torde icke vara praktiskt genomförbart för riksskattenämnden att vare sig centralt eller ute i länen anordna erforderliga utbildningskurser. Ej heller torde riksskattenämndens informationsverksamhet kunna få någon nämnvärd betydelse i nu ifrågavarande hänseende. I den mån nämndens kanslichef under sina resor blir i tillfälle att hålla föredrag inför taxeringsnämndsordförande och kronoombud, komma dessa väl att avhandla nyheter på skattelagstiftningsområdet och andra frågor av aktuellt intresse.

Måste sålunda av ovan angivna skäl anses uteslutet, att under riksskattenämndens omedelbara ledning kurser anordnas för nytillträdande taxeringsnämndsordförande och kronoombud, torde emellertid andra möjligheter föreligga för nämnden att bidraga till en bättre utbildning av ifrågavarande taxeringstjänstemän. Härvid kan bland annat ifrågakomma anordnande av korrespondenskurser. Huruvida nämndens befattning med sådana kurser skulle inskränkas till utarbetande av kursplaner eller jämväl omfatta kursbrevens utsändande och granskning av inkomna svar torde vara tveksamt. Gentemot det senare alternativet kan invändas, att vid genomförande av detta de inom länen rådande speciella förhållandena icke bleve tillbörligen beaktade. Vilketdera alternativ som än valdes, torde vara erforderligt, att korrespondenskurserna kompletterades med personlig handledning å inom länen anordnade instruktionsmöten. Skulle undervisning per korrespondens anses som en lämplig utbildningsform, torde på riksskattenämnden böra ankomma att i samråd med landskamrerarna och taxeringsintendenterna bestämma om lämpligaste sättet för undervisningens anordnande.

De sakkunniga tillägga, att därest anordnandet av korrespondenskurser skulle anses icke böra ifrågakomma, borde i allt fall genom riksskattenämndens försorg utarbetas en handledning, som kunde utnyttjas vid utbildningskurser inom de olika länen.

Vad så angår utbildningen av länsstyrelsernas taxeringstjänstemän, framhålla de sakkunniga att anordnandet av utbildningskurser för sådana befattningshavare syntes vara en uppgift, som lämpligen borde anförtros riksskattenämnden. I anslutning härtill lämna de sakkunniga en närmare redogörelse för huru de tänkt sig riksskattenämnden böra lösa denna uppgift.

Remissyttrandena. De sakkunnigas nu förevarande förslag har i flertalet remissyttranden biträttats. Blott i några hänseenden ha vissa erinringar framställts. Följande torde här få återgivas.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län säger sig icke kunna förordå förslaget med korrespondenskurser. Den ifrågavarande utbildningen borde ske under personlig ledning av personal vid taxeringsavdelningarna. Nödigt kursmaterial borde utarbetas av riksskattenämnden. — På ett likartat sätt uttalar sig *länsstyrelsen i Linköpings län*.

Länsstyrelsen i Norrbottens län säger sig ha funnit, att åtminstone i jordbruksdistrikt praktisk erfarenhet av jord- och skogsbruk, god lokalkänedom och någon teoretisk underbyggnad i taxeringsförfattningar samt några års deltagande såsom kronoombud eller ledamot i taxeringsnämnd vore av större värde för taxeringsarbetet än gedigna teoretiska kunskaper utan praktisk erfarenhet och lokalkänedom. Vidare framhålles, att under senare år

hade av taxering intresserade personer inom länet genomgått korrespondenskurs i självdeklaration hos något korrespondensinstitut och därvid förvärvade kunskaper hade visat sig vara värdefulla. Utbildningen av ordförande och kronoombud i jordbruksdistrikt kunde i allt fall bedrivas efter denna linje.

Föreningen Sveriges taxeringsintendenter framhåller, att en god korrespondenskurs kunde utgöra ett viktigt hjälpmedel vid den ifrågavarande utbildningen. Nyttan av sådana kurser skulle dock ej överskattas; den personliga handledningen kunde svårligen undvaras.

Departementschefen. Vad angår utbildningen av taxeringstjänstemän, får jag erinra om att Kungl. Maj:t — på föredragning av chefen för inrikesdepartementet i samband med anmälan av de frågor, som tillhöra regleringen för budgetåret 1951/52 av utgifterna under riksstatsens elfte huvudtitel — beslutat underställa riksdagen vissa förslag angående utbildningen av häradsskrivar- och kronokamreraraspiranter m. fl. Såsom framgår av vad därvid anförts (1951: XI ht s. 317—319) föreslås att en särskild nämnd, kallad länsstyrelsernas utbildningsnämnd, skall omhänderha bland annat de utbildningskurser för taxeringstjänstemän, som tidigare anordnats vid överståthållarämbetet och som av 1947 års taxeringssakkunniga föreslagits skola skötas av den ifrågasatta riksskattenämnden. Därest riksdagen kommer att biträda sagda förslag, förfaller frågan om riksskattenämndens medverkan vid anordnandet av kurser för taxeringstjänstemän.

Emellertid avses icke att länsstyrelsernas utbildningsnämnd skall handha utbildandet av taxeringsnämndsordförande och kronoombud. Dessa befattningshavares utbildning bör som tidigare omhänderhavas av länsstyrelserna och utbildningskurser böra anordnas lokalt.

Jag delar de sakkunnigas mening att bristfälligheterna på förevarande område om möjligt böra undanröjas. Så länge den nuvarande organisationen av beskattningsnämnderna i första instans oförändrat bibehålles — jag erinrar om min förut tillkännagivna uppfattning att frågan härom framdeles bör upptagas till omprövning — är det angeläget, att pröva alla möjligheter för att höja taxeringsnämndernas effektivitet. Särskilt angeläget är, icke minst med hänsyn till att årligen ett betydande antal ordförande och kronoombud äro nytillträdande, att dessa befattningshavare erhålla sådan utbildning, som gör dem lämpade för deras uppdrag.

Riksskattenämnden synes böra ägna frågan om dylik utbildning uppmärksamhet och vidtaga de åtgärder, som kunna befinnas ändamålsenliga. Den föreslagna anordningen med korrespondenskurser har visserligen mött viss kritik, men uppslaget synes likväl böra prövas närmare liksom förslaget att riksskattenämnden skulle utarbeta en handledning för den lokala kursverksamheten. Riksskattenämnden bör hålla sig underrättad om hur utbildningsverksamheten inom de olika länen bedrives och vara beredd att tillhandagå med råd och upplysningar.

8. Taxeringskontrollen.

I samband med tidigare framlagda förslag om inrättandet av ett centralt taxeringsorgan har frågan om en central dirigering av taxeringskontrollen utförligt behandlats. Här må erinras om att skattekontrollsakkunniga i ett år 1933 avgivet betänkande föreslog inrättandet av en central myndighet, benämnd taxeringsinspektionen, som skulle anförtros ledningen av den särskilda skattekontrollen. Taxeringsinspektionen skulle bland annat arbeta med s. k. stickprovskontroll, innebärande att varje år, i mån av tillgång till arbetskraft, skulle särskilda områden utväljas för ingående granskning. Såsom exempel angavs kontrollen av obligationsräntor, bankräntor, realisationsvinst vid försäljning av värdepapper m. m. Vidare skulle utväljas områden inom näringslivet eller yrkesverksamheten, som borde göras till föremål för särskild granskning. Inom taxeringsinspektionen skulle finnas en elit av bokföringsgranskare, som skulle stå till förfogande för granskningsarbete inom hela landet. Denna bokgranskningsavdelning skulle även syssla med s. k. kategorigranskning.

Genom beslut vid 1935 års riksdag tillskapades möjligheter till hela riket omfattande stickprovskontroll av banktillgodohavanden och bankräntor samt obligationsränta.

Enligt 35 § 4 mom. taxeringsförordningen åligger det sålunda styrelse för bankbolag, sparbank eller annan penningförvaltande inrättning att efter förordnande av Kungl. Maj:t, i den omfattning och ordning som anges vid förordnandets meddelande, lämna uppgift om storleken av insättares räntekomst under viss angiven tid och beloppet av insättares inestående medel vid viss angiven tidpunkt samt om insättares fullständiga namn och senast för inrättningen kända bostadsadress ävensom, därest annan än räkningshavare äger förfoga över räkningen, uppgift om den sålunda berättigades fullständiga namn och senast för inrättningen kända bostadsadress.

Enligt 42 § 3 mom. taxeringsförordningen skola bland annat av dem, som här i riket utbeholdit utdelning eller ränta, vilken erlagts mot avlämnande av kupong eller kvitto, å obligation, förlagsbevis eller annan för den allmänna rörelsen avsedd förskrivning, till ledning för egen taxering för inkomst eller förmögenhet vid mottagandet av utdelningen eller räntan avgivnas särskild uppgift härom. Enligt 4 mom. i samma paragraf skall sådan uppgift avlämnas i den mån Kungl. Maj:t så förordnar och i den ordning, som därvid av Kungl. Maj:t bestämmes.

Jämlikt 42 § 5 mom. taxeringsförordningen äger Kungl. Maj:t förordna, att även för andra fall än de, då uppgiftsskyldighet för mottagare av utdelning eller ränta jämlikt 3 mom. föreligger, uppgift till ledning vid annans taxering för inkomst eller förmögenhet skall avlämnas, av svenskt bolag eller svensk ekonomisk förening rörande utbetald utdelning samt av den, som här i riket utfärdat obligationer, förlagsbevis eller andra för den allmänna rörelsen avsedda förskrivningar, rörande utbetald ränta. Kungl.

Maj:t bestämmer i sådant fall jämväl i vilken omfattning och i vilken ordning uppgift skall lämnas.

Vidare må nämnas att i 52 § samma förordning föreskrives, att för taxering erforderlig, i sagda förordning icke särskilt omfördad uppgift skall, då ordförande i beskattningsnämnd i första instans, taxeringskonsulent eller taxeringsintendent framställer begäran därom, lämnas av statligt eller kommunalt verk, allmän inrättning eller överförmyndare, därvid skola iakttagas de närmare bestämmelser angående uppgiftspliktens fullgörande, som kunna av Kungl. Maj:t meddelas. Denna bestämmelse medger möjlighet för Kungl. Maj:t att, bland annat, från bank- och fondinspektionen infordra där förvarade avräkningsnotor för överlämnande till taxeringsmyndigheterna, vilka därigenom erhålla möjlighet att kontrollera realisationsvinst genom överlåtelse av värdepapper.

Beskattningsorganisationssakkunniga ifrågasatte i sitt år 1942 avgivna betänkande en anordning enligt vilken till en riksskattenämnd skulle finnas knutna i bokföring sakkunniga personer, vilka skulle stå till samtliga länsstyrelser förfogande. Genom specialutbildning för vissa branscher skulle sådana sakkunniga vara bättre skickade att verkställa granskning av räkenskaper, förda av skattskyldiga, tillhörande dessa branscher, inom olika län.

Såsom framgår av vad i det föregående anförts handhaves för närvarande stickprovskontrollen av Kungl. Maj:t i vad angår banktillgodohavanden, bankräntor och obligationsräntor. Varje år plägar också Kungl. Maj:t utfärda bestämmelser angående de grunder, efter vilka uppgifter rörande sådana tillgodohavanden och räntor skola avlämnas.

Vad angår aktieutdelningar är kontrollen icke anordnad såsom stickprovskontroll. Här föreligger obligatorisk uppgiftsskyldighet. Insamlandet av uppgifterna är emellertid centralt anordnad, i det att uppgifterna skola av bolagen insändas till kupongskattekontoret, som i sin tur vidarebefordrar uppgifterna till länsstyrelserna.

Vad återigen beträffar kontrollen å realisationsvinst, uppkommen genom försäljning av värdepapper, har någon hela landet omfattande stickprovskontroll i brist på lämpligt organ för dennas handhavande icke kunnat anordnas. Dylik stickprovskontroll har i viss begränsad omfattning företagits av skattemyndigheterna i Stockholm.

En möjlighet till anordnande av stickprovskontroll beträffande näringsidkare infördes i samband med 1943 års författningsändringar. I 35 § 2 mom. andra stycket taxeringsförordningen stadgas sålunda, att idkare av jordbruk, skogsbruk eller rörelse är efter anmaning av taxeringsintendent skyldig att, ändå att mottagarna icke i anmaningen namngivas, avlämna uppgift om belopp som han utbetalt till andra näringsidkare, i den mån beloppen äro av beskaffenhet att i mottagarens hand utgöra intäkt av jordbruksfastighet eller av rörelse.

De sakkunniga. Då kontrollen å bankmedel, bank- och obligationsräntor samt aktieutdelningar redan nu ombesörjes centralt, skulle, framhålla de sakkunniga, frågan om effektivisering av stickprovskontrollen genom riks-

skattenämndens försorg närmast gälla tillämpningen av 35 § 2 mom. andra stycket taxeringsförordningen samt kontrollen å realisationsvinst å värdepapper.

De sakkunniga anföra därefter följande.

Vad först angår stickprovskontrollen å näringsidkares försäljning av produkter är det sätt, varpå denna för närvarande är anordnad, otvivelaktigt förenad med vissa brister. I anledning av en vid 1945 års riksdag i första kammaran framställd interpellation (riksdagens prot. 1945:15, s. 12) inhämtades av chefen för finansdepartementet yttranden från taxeringsintendenterna i vissa län angående de principer, som inom respektive län tillämpades i fråga om anmaning jämlikt 35 § 2 mom. andra stycket taxeringsförordningen. En jämförelse av de metoder, som inom de olika länen använts vid kontrollens utövande, giver vid handen en viss olikformighet i anmaningsrättens fullgörande. Inom ett län hade uppgifter infordrats från samtliga större uppköpare av fisk samt skogs- och jordbruksprodukter. Inom ett annat län hade kontrollen visserligen avsett samtliga slag av berörda produkter men begränsats till ett utvalt antal uppköpare. Vissa taxeringsintendenter, som infordrat uppgifter från samtliga uppköpare, hade beträffande vissa produkter begärt uppgift om samtliga leverantörer medan i fråga om andra produkter uppgiftsskyldigheten begränsats till leverantörer, vars efternamn börjat med vissa angivna bokstäver.

De sakkunniga påpeka, att olikformigheten i utövandet av stickprovskontrollen enligt 35 § 2 mom. andra stycket taxeringsförordningen vore icke enbart betänklig ur fiskaliska synpunkter utan jämväl ägnad att skapa irritation hos de skattskyldiga. Även om under de år, som förflutit efter det interpellationen besvarades, ifrågavarande kontroll inom de olika länen handhäfts på ett mera ändamålsenligt sätt, kunde full effektivitet icke uppnås så länge kontrollen inom länen inriktades på olika områden. Härför erfordrades att för landet i dess helhet eller för i fråga om näringsförhållanden likartade delar av landet bestämdes efter vilka grunder kontrolluppgifterna skulle infordras.

Därefter anföres följande.

Då det icke bör ifrågakomma, att riksskattenämnden får till uppgift att dirigera taxeringsarbetet inom riket, bör nämnden icke anförtros att besluta om infordrande av uppgifter enligt 35 § 2 mom. andra stycket taxeringsförordningen. En enhetlig tillämpning av berörda stadgande kan emellertid vinnas genom att å ett före taxeringsarbetets igångsättande avhållet möte med taxeringsintendenterna fattas beslut om efter vilka grunder kontrolluppgifter skola lämnas av uppköpare inom samtliga eller vissa av rikets län. I den omfattning, som kan befinnas ändamålsenligt, bör därefter ankomma på riksskattenämnden att taga befattning med insamlandet av kontrolluppgifterna och dessas distribuerande till vederbörande länsstyrelser.

Vad angår stickprovskontrollen å realisationsvinst genom försäljning av värdepapper torde denna i enlighet med vad som föreslogs av skattekontrollsakkunniga böra anordnas på det sättet, att Kungl. Maj:t ålägger bank- och fondinspektionen att på begäran av riksskattenämnden tillhandahålla denna de avräkningsnotor, som jämlikt 10 § i 1908 års fondstämpelförordning enligt inspektionens föreskrift av fondhandlare insänts till inspektionen. Från ett antal sådana avräkningsnotor antecknas säljarens namn och

adress, de försålda värdepapperen, dagen för försäljningen och försäljningspriset. Dessa uppgifter överlämnas sedan till vederbörande taxeringsintendent för att jämföras med deklara-tionsuppgifterna.

Riksskattenämndens befattning med stickprovskontrollen skall givetvis icke beröva taxeringsintendenterna deras möjlighet att härutöver inom respektive län utnyttja dem tillkommande anmaningsrätt.

Beträffande den stickprovskontroll, som nu dirigeras av Kungl. Maj:t, torde Kungl. Maj:ts befogenhet härutinnan icke böra överlåtas å riksskatte-nämnden. Däremot torde åt nämnden kunna anförtros insamlandet av de uppgifter, som enligt Kungl. Maj:ts beslut skola avlämnas, och dessa uppgifters distribuerande till vederbörande taxeringsintendenter. Härom torde det ankomma på Kungl. Maj:t att meddela föreskrifter i samband med det årliga förordnandet om uppgifternas avlämnande.

De sakkunniga påpeka, att rådande olikformighet i taxeringen även sammanhängande med de olika sätt, varpå taxeringskontrollen handhades inom länen. Med tjugufem oberoende av varandra arbetande taxeringsavdelningar vore ofrånkomligt, att taxeringsarbetet såväl i fråga om arbetets intensitet som beträffande dess inriktning på olika områden kommit att bedrivas på olika sätt inom skilda delar av landet. Väl hade ett inom en taxeringsavdelning företaget efterföljansvärt initiativ i många fall efter hand vunnit spridning till andra taxeringsavdelningar, men detta hade i avsaknad av samordnande organ skett i alltför långsam takt och icke i önskvärd utsträckning. Den begränsade tillgången på personal hade även i viss utsträckning omöjliggjort den avsedda kontrollen av näringsidkare och yrkesutövare. Delvis som en följd därav hade det s. k. kategorigransknings-systemet vunnit insteg i taxeringskontrollen. I den mån inom olika län samma yrkesgrupper bleve föremål för systematisk granskning komme därvid en hel del onödigt dubbelarbete till utförande.

De sakkunniga anföra i anslutning härtill följande.

Vad angår riksskattenämndens medverkan för åstadkommande av bättre likformighet och effektivitet i fråga om kategorigranskningarna torde härvidlag böra tillämpas samma förfarings-sätt, som föreslagits beträffande stickprovskontrollen. Med de möjligheter till allmän överblick över förhållandena på beskattningsområdet, som kommer att stå riksskattenämnden till buds, samt genom särskilt bedrivna undersökningar torde centralorganet kunna utvälja de områden, som äro mest i behov av kontroll. På möte med taxeringsintendenterna bör nämnden framlägga förslag om den eller de kategorier skattskyldiga, på vilka årets granskningsarbete särskilt bör inriktas. Sedan efter överläggningar å mötet överenskommelse träffats om riktlinjerna för granskningsarbetets bedrivande, bör på nämnden ankomma att verkställa grundläggande undersökningar rörande de branscher, som skola bliva föremål för granskningen, och därefter ställa det insamlade och bearbetade materialet till taxeringsavdelningarnas förfogande. Genom på sådant sätt efter grundliga förarbeten anordnad, hela landet omfattande granskningskampanj skapas säkerligen bättre förutsättningar än hitintills för åstadkommande av en effektiv och likformig kontroll av näringsidkare och utövare av fria yrken.

De sakkunniga tillägga, att tillämpningen av det av dem förordade systemet för kategorigranskning själfvallet icke finge föranleda till att den löpande granskningen beträffande skattskyldiga tillhörande andra grupper av skattskyldiga eftersattes. Möjligheten att i någon större utsträckning åstadkomma kategorigranskning vid sidan av den löpande granskningen vore därför ytterst beroende av tillgången till kvalificerad personal för ändamålet. I samband härmed uttala de sakkunniga önskemål om en förstärkning av personalen å taxeringsavdelningarna.

Slutligen framhålles att riksskattenämndens personal givetvis skulle stå till förfogande för rådspjäkning rörande mera besvärliga bokgranskningsproblem ävensom med råd och anvisningar i andra taxeringskontrollen berörande frågor.

Remissyttrandena. De sakkunnigas ifrågavarande förslag och uttalanden ha i allt väsentligt lämnats utan erinran i remissyttrandena. Från däri gjorda uttalanden torde här följande få återgivas.

Länsstyrelsen i Gotlands län framhåller som sin mening, att ordföranden i riksskattenämnden borde på eget initiativ eller efter förslag av honom underställd personal kunna organisera kategorigranskningar. Någon planmässighet kunde nämligen knappast tänkas om det ej centralt bestämdes, att viss grupp av skattskyldiga visst år gjordes till föremål för granskning. Först om granskningen organiserades så, att producenter och grossister i första hand granskades och materialet sedan användes vid granskning av detaljister, kunde verklig effektivitet uppnås. Nämndens personal borde biträda taxeringsintendenterna med råd och anvisningar samt tillse, att beslutat kategorigranskningsarbete icke i något län eftersattes.

Länsstyrelsen i Värmlands län upplyser, att bokföringsgranskning inom länet hade under senare år ägt rum i väsentligt större antal fall än tidigare. Detta hade emellertid i stort sett orsakats av från de skattskyldigas sida anförda besvär och hade icke annat än undantagsvis tillkommit på grund av självständig granskning från taxeringsintendenten. Detta läge förändrades icke blott och bart genom tillskapandet av ett centralt organ på området. Även om detta organ skulle verkställa grundläggande undersökningar rörande de rörelsegrenar, som skulle bliva föremål för granskning, och ställa det insamlade och bearbetade materialet till taxeringsavdelningarnas förfogande, så kunde dock, så länge dessa avdelningar vore upptagna med en till synes aldrig sinande besvärs mängd även avseende tekniska och liknande frågor, ett centralt organ icke nämnvärt inverka på möjligheten att inrikta taxeringsarbetet på en självständig granskning genom s. k. kategorigranskning eller efter vissa principiella linjer.

Länsstyrelsen i Norrbottens län omtalar att — trots det taxeringarna till krigskonjunkturskatt och till allmän omsättningsskatt bortfallit samt taxeringen enligt övergångsbestämmelserna till uppbořdsförordningen fullgjorts — hade antalet besvärs mål till prövningsnämnden i Norrbottens län ökat. Källskattesystemet hade nödvändiggjort tidsödande undersökningar och

taxeringskontroll. Besvärsmålen beträffande rörelseidkare kunde oftast icke avgöras utan bokföringsgranskning och bokföringsgranskarna hunne icke ens med det löpande arbetet. Ett stort antal behövlige bokföringsgranskningar av mera invecklad beskaffenhet hade måst skjutas på framtiden. Den sakliga granskningen av deklARATIONERNA hade även måst efter sättas. En utökning av den kvalificerade personalen å taxeringsavdelningarna vore därför nödvändig. Utan en sådan kunde de av de sakkunniga förordade kategorigranskningarna icke komma till utförande. Med all säkerhet skulle sådana granskningar, bedrivna efter riksskattenämndens instruktion, medföra ur skattesympunkt mycket gott resultat. De borde igångsättas snarast.

Förste taxeringsintendenten Holdo framhåller, att utöver de av de sakkunniga föreslagna uppgifterna för riksskattenämnden kunde måhända även andra uppgifter ifrågakomma, vilka borde handhavas av ett centralt organ och vilka hittills antingen icke alls blivit utförda eller utförts såsom enstaka undersökningar utan samordnande av undersökningsresultatet mellan länen. Som exempel härpå kunde nämnas av omsättningsskatteavdelningen i Stockholm på sin tid upprättad statistik, innefattande en på grundval av avgivna deklARATIONER gjord representativ beräkning angående normal bruttovinstprocent för olika branscher. Kännedom om sådana procent-satser hade varit av stort värde för bedömandet av riktigheten av rörelseidkaredeklARATIONER.

I det av *Föreningen Sveriges taxeringsintendenter* avgivna yttrandet understrykes angelägenheten av att en mera omfattande granskningskampanj, som krävde stor arbetskraft, planerades i samråd med de i saken berörda taxeringsintendenterna.

Departementschefen. Ett det allmännas intresse liksom ett berättigat krav från de skattskyldigas sida är att den av riksdagen beslutade fördelningen av skattebördan icke i realiteten förryckes genom att felaktiga deklARATIONSUPPGIFTER på grund av taxeringskontrollens bristfällighet icke bliva rättade. Som jag tidigare i samband med den allmänna diskussionen om behovet av ett centralt taxeringsorgan framhållit, vidlåda uppenbarligen vissa bristfälligheter denna kontroll, bristfälligheter som till del sammanhänga med att ett centralt samordnande organ saknas. Såväl vad de sakkunniga anfört som vad från remissinstansernas sida framhållits, belyser starkt önskvärldheten av åtgärder till dessa bristfälligheters avhjälpande.

Jag erinrar om min tidigare tillkännagivna uppfattning att längre fram, sedan den tekniska revisionen av inkomstskattelagstiftningen slutförts, upptaga frågan om en allmän översyn av taxeringsorganisationen. I avvaktan härpå böra emellertid de åtgärder vidtagas, som lämpligen kunna ifrågakomma. En av dessa är att låta riksskattenämnden bli det centrala organ för taxeringskontrollen, som vid den i frågan förda diskussionen så ofta efterlysts. I själva verket torde en av riksskattenämndens mest angelägna uppgifter bli att verka på taxeringskontrollens område.

Då de sakkunniga icke ansett sig böra framlägga något förslag om att länsstyrelsernas taxeringsavdelningar skola direkt underställas riksskattenämnden, har härav följt att de sakkunniga icke kunnat föreslå någon rätt för riksskattenämnden att ingripa i de lokala taxeringsmyndigheternas handhavande av deklaraionskontrollen i vidare mån än vad som följer av befohgenheten att utfärda allmänna anvisningar rörande taxeringsarbetets ändamålsenliga bedrivande och fastställande av blankettformulär. Riksskattenämndens uppgift skall, enligt de sakkunnigas förslag, i huvudsak begränsas till vissa samordnande uppgifter, varjämte nämnden har att vid möten med taxeringsintendenterna verka för att överenskommelse träffas om ett gemensamt genomförande av vissa uppgifter på taxeringskontrollens område.

De sakkunnigas förslag, som biträts i praktiskt taget samtliga remissyttranden, möjliggör det samordnande av kontrollarbetet, som för närvarande saknas. Genom det förutsatta samarbetet med länsstyrelsernas taxeringsavdelningar tillskapas i princip möjligheter för hela landet omfattande kategorigranskningar och liknande åtgärder. Visserligen kan — såsom ock skett i det av länsstyrelsen i Gotlands län avgivna yttrandet — mot förslaget invändas, att detsamma icke innefattar någon garanti för att de ifrågasatta åtgärderna komma att genomföras, då dessa till viss del bero av taxeringsavdelningarnas frivilliga medverkan och några bindande direktiv icke kunna av riksskattenämnden utfärdas. De sakkunnigas förslag synes emellertid i det rådande läget vara det lämpligaste och det torde kunna förutsättas, att taxeringsintendenterna icke skola underlåta att efter måttet av tillgängliga resurser låta taxeringsavdelningarna utföra de uppgifter, varom överenskommelse mellan riksskattenämnden och taxeringsintendenterna träffats. Å riksskattenämnden bör å andra sidan ankomma att ta initiativ, verkställa förberedande undersökningar, sammanställa undersökningsresultaten och även i övrigt lämna all tänkbar medverkan.

De sakkunniga ha framhållit, att de nu berörda arbetsuppgifterna för taxeringsavdelningarnas personal icke böra medföra eftersättande av det löpande granskningsarbetet; i samband därmed har önskemål uttalats om förstärkning av den kvalificerade granskningspersonalen vid taxeringsavdelningarna. Dessa synpunkter ha kraftigt understrukits i några remissyttranden.

Jag är medveten om att de av de sakkunniga föreslagna och av mig i det föregående förordade uppgifterna komma att ställa ytterligare krav på de redan förut hårt belastade taxeringsavdelningarna. Frågan om en utökning av dessa avdelningars personal torde likväl icke kunna upptagas i detta sammanhang. En avvägning får alltså ske av i vad mån den tillgängliga bokgranskningspersonalen skall användas för den ena eller den andra uppgiften. Vid denna avvägning bör taxeringsintendenten givetvis vara angelägen att beakta såväl de lokala synpunkterna som riksskattenämndens önskemål.

Vad de sakkunniga anført i hänseenden, som av mig i det föregående ej närmare berörts, föranleder icke någon erinran från min sida. Något

preciserande i detalj av riksskattenämndens befattning med taxeringskontrollen torde icke böra ifrågakomma.

I instruktionen för riksskattenämnden synes böra angivas, att i dess ämbetsbefattning ingår att verka för en effektiv och ändamålsenlig taxeringskontroll.

IV. Förhandsbesked i taxeringsfrågor.

De sakkunniga.

De sakkunniga — som å s. 95—104 i betänkandet lämnat en närmare redogörelse för tidigare vidtagna eller föreslagna åtgärder för beredande av möjlighet till förhandsuttalanden på andra områden av lagstiftningen än den direkta beskattningens — erinra inledningsvis om ett i den tidigare diskussionen i ämnet framfört förslag, vilket även berörts i direktiven för de sakkunnigas utredningsuppdrag, enligt vilket förslag kompetenskonflikterna mellan det beskedsgivande organet och skattedomstolarna skulle kunna undvikas genom en konstruktion, enligt vilken förhandsbeskeden visserligen icke vore bindande för skattedomstolarna men där taxeringen, i vad den innefattade tillämpning av ett förhandsbesked, icke finge överklagas av vederbörande taxeringsintendent eller kommun. Fördelen med en sådan konstruktion skulle vara, att man undveke att genom föreskrift om skattedomstolarnas bundenhet av förhandsbeskedet inskränka domstolarnas kompetens, utan att därför förhandsbeskedets värde för de skattskyldiga förringades.

Gentemot detta förslag framhålla de sakkunniga emellertid, att det kunde ifrågasättas, huruvida med en sådan konstruktion den i förhandsbeskedet avhandlade frågan skulle komma att i avsett hänseende helt undandragas skattedomstolarnas bedömande. Skattedomstolarna kunde i viss utsträckning komma att till prövning upptaga spörsmål, som icke omfattades av den skattskyldiges besvär och icke heller av taxeringsintendent eller kommun underställts desamma. Skulle nämligen domstolarna enligt nu gällande ordning finna, att den skattskyldige väl hade fog för sitt yrkande om ändring i av honom angivet hänseende men samtidigt blivit otillbörligt tillgodosedd i annat avseende, kunde domstolarna, med hänsyn till att det överklagade beslutets rättskraft hänförde sig allenast till taxeringens slutbelopp men icke till motiveringen, kvittningsvis beakta att den skattskyldige obehörigen gynnats i något hänseende och med rättelse därav helt eller delvis ogilla ändringssökandet. Det nu sagda syntes — åtminstone principiellt — gälla oberoende av om taxeringsintendent i yttrande över besvären framställt yrkande härom. I enlighet härmed skulle en skattedomstol, som funne lämnat förhandsbesked strida mot domstolens uppfattning i den med förhandsbeskedet behandlade frågan, kunna oberoende av beskedet avgöra samma fråga enligt sin uppfattning utan att yrkande därom framställts av

den skattskyldiges motpart. Kollisionskonflikter av nu berörd art syntes icke kunna avlägsnas genom att möjlighet bereddades såväl den skattskyldige som taxeringsintendent att hos regeringsrätten överklaga själva förhandsbeskedet. Visserligen skulle berörda konflikter vara undanröjda i fall, där taxeringsintendenten verkligen anförde dylika besvär, men i andra fall skulle samma situation föreligga som om besvärsrätt icke tillkomme honom.

De sakkunniga säga sig i stället vilja förorda en anordning enligt vilken förhandsbeskedet gjordes på det sättet bindande, att det skulle lända till efterrättelse vid den taxering, beskedet avsåge, om och i den mån den skattskyldige icke framställde yrkande i annan riktning. Förhandsbeskedet bunde sålunda icke den skattskyldige. Förslaget innebure visserligen en inskränkning i skattedomstolarnas kompetensområde men genom att förhandsbeskedet gåves form av ett bindande principuttalande i den med beskedet avsedda frågan, gällande en viss skattskyldigs taxering för visst eller vissa beskattningsår, men utan verkan för andra fall, torde de av de sakkunniga omnämnda konfliktsituationerna praktiskt taget vara helt uteslutna. Beträffande annan skattskyldigs taxering än den förhandsbeskedet avsåge, komme beskedet icke att ha annan betydelse än den, som brukade tillmätas prejudikat. Skulle skattedomstolarna i fråga om sådan skattskyldigs taxering komma till ett resultat, som icke överensstämde med ett av riksskatte-nämnden meddelat förhandsbesked, vore den situation, som därvid uppkomme, icke av mera betänklig natur än den, som redan nu kunde uppkomma, då exempelvis av två skattskyldiga endast den ene överklagade sin taxering eller då ett redan meddelat, såsom prejudicerande bedömt avgörande frånginges i annat mål.

De sakkunniga tillägga, att förhandsbeskedet visserligen borde vara bindande men att den skattskyldige icke därför kunde genom beskedet tillförsäkras en ovillkorlig rätt att bliva i visst avseende på visst sätt taxerad. Detta vore uppenbart för det fall att en med förfrågningen avsedd transaktion ännu icke kommit till stånd och att i följd därav alla detaljer ännu icke kunde helt överblickas vid förhandsbeskedets avgivande. Vidare kunde vid taxeringens åsättande visa sig, att den skattskyldige i sin framställning lämnat vilseledande eller ofullständiga uppgifter. Det kunde då icke ifrågakomma, att han skulle kunna till sin förmån åberopa förhandsbeskedet. Ej heller borde ett förhandsbesked avfattas exempelvis sålunda, att, därest en så och så beskaffad industriell anläggning för det och det behovet uppfördes vid den och den tidpunkten, den i avskrivningshänseende skulle komma att behandlas på visst sätt. Ett sådant principuttalande skulle närmast få karaktär av lagstiftning. I stället innebure förslaget, att beskedet skulle angiva, att den skattskyldige, som gjort framställningen — och således ingen annan — skulle under de förutsättningar, som angåves i beskedet, få den med framställningen avsedda transaktionen eller frågan skattemässigt bedömd på visst sätt. Vid taxeringens åsättande ankomme därefter på beskattningsmyndigheten att pröva huruvida berörda förutsättningar vore för handen. Till en sådan prövning skulle jämväl — i den mån icke av den

skattskyldige framställda yrkanden till annat föranledde — skattedomstolarnas befattning med taxeringen, i vad den innefattade tillämpning av beskedet, inskränkas.

Särskild betydelse komme, framhålla de sakkunniga, förhandsbeskedet att få beträffande engångsavdrag i beskattningshänseende för planerad nyanläggning eller nyanskaffning för industriellt ändamål. Av intresse för de skattskyldiga kunde jämväl vara att få besked i fråga om rätten till avskrivning å leveranskontrakt, exempelvis kontrakt om leverans av fartyg. Såsom exempel på ytterligare spörsmål, i fråga om vilka för de skattskyldiga föreläge särskilt behov av förhandsbesked, kunde nämnas sådana, som uppkomme i samband med överlåtelse av rörelse, därvid kontrahenterna bland annat hade intresse av att få fastställt, huruvida den fördelning av köpeskillingen å olika slag av tillgångar, varom överenskommelse dem emellan träffats, komme att godkännas vid taxeringen; frågor om i vad mån kostnader, som skulle nedläggas å fastighet, vore hänförliga till reparation eller grundförbättring; vad som i olika sammanhang vore att anse såsom god köpmannased; tillämpningen av aktiebolagslagens bestämmelser om fusion mellan moderbolag och dotterbolag och vissa andra liknande beskattningsfrågor, vilkas uppkomst föranleddes av nya eller ändrade civilrättsliga bestämmelser; frågor om avdragsgillhet för vissa försäkringspremier och beskattning av utfallande försäkringsbelopp; samt huru för bolag, som ämnade utskifta tillgångar, i bolaget tillskjutet belopp eller värdet å andra till utskiftning avsedda tillgångar än penningar skulle beräknas enligt förordningen om utskiftningsskatt.

De sakkunniga framhålla i anslutning härtill, att det med hänsyn till de olikartade förhållandena i varje enskilt fall visat sig stöta på stora svårigheter, att i lagtext närmare angiva de spörsmål, vari förhandsbesked skulle kunna erhållas. De sakkunniga föresloge därför, att såsom förutsättning för erhållande av förhandsbesked skulle allenast gälla att sådant besked funnes vara av synnerlig vikt för den skattskyldige.

Därefter anföres följande.

Även om i förhandsbeskedet avhandlade spörsmål huvudsakligen komma att vara av sådan natur, att de kunna hänföras till bedömningsfrågor, torde av den ovan gjorda exemplifieringen framgå, att det härvid jämväl kan komma att bli fråga om rättsfrågor. Då riksskattenämnden sålunda i sin beskedsgivande verksamhet i vissa fall kommer att göra bindande uttalanden jämväl i rena lagtolkningsspörsmål, ligger den frågan nära till hands, om icke tillämpningen av förhandsbeskedet skulle kunna utsträckas så, att förhandsbeskedet kunde anlitas för åstadkommande av en snabb lösning av aktuella sådana spörsmål av mera allmän räckvidd. Emellertid skulle en utvidgning i antydd riktning av förhandsbeskedets tillämpningsområde medföra, att på en omväg uppnåddes det resultat, som icke ansetts böra åstadkommas genom att riksskattenämnden gäves befogenhet att meddela anvisningar rörande tillämpningen av skatteförfattningarna med för beskattningsnämnderna och skattedomstolarna bindande verkan. De sakkunniga förorda därför, att meddelat förhandsbesked även i dylikt fall skall hava den innebörden att dess bindande verkan blir begränsad till den skattskyldige, som beskedet avser.

I fråga om andra skattskyldigas taxering får, såsom redan anförts, av riksskattenämnden meddelat förhandsbesked betydelse såsom prejudikat. Detta torde vara tillfyllest.

Jämväl i fråga om vissa uppskattningsfrågor kan behov sägas föreligga av förhandsbesked med bindande verkan icke endast för en skattskyldig utan för en hel grupp av skattskyldiga. Detta gäller bland annat i fråga om värdesättning av icke börsnoterade aktier. Vad angår ifrågakomna värdesättning äger vad i det föregående sagts beträffande möjligheterna att i vidare omfattning anlita förhandsbeskedet för utformning av praxis vid bedömandet av aktuella skatteproblem motsvarande tillämpning. Härtill kommer att aktierna i ett bolag icke alltid äro av samma värde i olika innehavares händer. Hänsyn måste nämligen stundom tagas till storleken av aktieinnehavet. Om sålunda förhandsbeskedet icke är ägnat att utgöra en regelmässig form för värdering av icke börsnoterade aktier, är därmed icke sagt, att icke i undantagsfall aktiebolag eller aktieägare exempelvis i samband med nyemission kan hava sådant intresse av förhandsbesked, att förutsättning för beskeds lämnande således kan tänkas uppkomma även beträffande aktievärden.

De sakkunniga föreslå, att förhandsbesked skulle kunna erhållas i frågor, som uppkomme vid taxering till inkomstskatt, förmögenhetsskatt och utskiftningsskatt. Utanför dessa områden av beskattningen torde, enligt de sakkunnigas uppfattning, icke föreligga behov av förhandsbesked. Sålunda syntes sådana besked icke erfordras på fastighetstaxeringens område. Vidare torde med hänsyn till ersättningsskattens karaktär något berättigat intresse av förhandsbesked rörande denna icke finnas.

Därefter anføres att förhandsbeskedet skulle avse fråga, som kunde uppkomma vid taxering för visst eller vissa beskattningsår. Närmast till hands låge att ange utgången av ett beskattningsår såsom den tidpunkt, intill vilken förhandsbesked skulle kunna erhållas. En på angivet sätt bestämd tidsgräns för beskedets erhållande skulle emellertid ofta omöjliggöra för rörelseidkare att erhålla upplysning beträffande spörsmål, som uppkomme i samband med bokslutets upprättande. Särskilt med hänsyn härtill hade det ansetts böra stå den skattskyldige öppet att framställa begäran om förhandsbesked ända fram till den tidpunkt, då taxering skulle åsättas honom. I enlighet härmed hade 1 § i förslaget till den särskilda förordningen om förhandsbesked utformats, och något visst datum, då ansökningen senast skulle vara inkommen, hade därför ansetts icke behöva utsättas.

Förfarandet i nämnden vid prövning av förhandsbesked skulle, framhålla de sakkunniga, icke ha karaktär av process. Nämnden borde icke utöva någon processledning i egentlig mening. Sökanden skulle själv omedelbart i ansökningen lämna alla upplysningar av betydelse. I förekommande fall skulle sökanden dock beredas tillfälle inkomma med ytterligare upplysningar. Underlåte sökanden inkomma med sådana upplysningar, riskerades att ansökningen avvisades. Tillfälle skulle av nämnden kunna beredas sökanden att muntligen utföra sin talan.

De sakkunniga anföra vidare, att ärendenas behandling i riksskattenämnden icke gäve utrymme åt ett sådant partsförhållande, som förekomme i

den vanliga taxeringsprocessen. Någon ovillkorlig skyldighet för nämnden att över ansökningen höra representant för de fiskaliska intressena borde icke föreskrivas. Däremot hade kanslichefens erfarenhet ansetts böra utnyttjas på det sättet, att denne skulle över ansökningen avgiva utlåtande. Kanslichefen ägde infordra yttrande från vederbörande taxeringsintendent och kommun, om så ansåges erforderligt.

De sakkunniga tillägga, att det ankomme på nämnden att tillse att frågerätten icke missbrukades. Frågerätten borde sålunda icke få i vilken utsträckning som helst utnyttjas för erhållande av upplysningar om den ur skattesympunkt förmånligaste vägen för genomförande av en viss transaktion. Ej heller borde nämnden vara de skattskyldiga behjälplig med uppletande av kryphål i skatteförfattningarna.

Därefter anföres följande.

Upptages ansökan om förhandsbesked till prövning, skall nämnden, i den omfattning sådant finnes böra ske, meddela beslut huru den till nämnden hänskjutna frågan skall bedömas. Med hänsyn till förhandsbeskedets karaktär av allenast principuttalande rörande sökandens ifrågakomma taxering tillkommer det icke nämnden att utlåta sig angående beloppet av taxeringen. Av samma skäl bör i regel i förhandsbeskedet ej heller till siffran angivas intäkt, avdrag eller värdet av förmögenhetstillgång, i vidare mån än detta erfordras för angivande av de allmänna grunder, som skola följas vid taxeringens bestämmande. Då emellertid svårigheter föreligga att helt överblicka i vilken utsträckning det, för att förhandsbeskedet skall kunna fylla sin uppgift, kan vara påkallat att i detsamma till siffran angiva intäkt, avdrag eller värdet av förmögenhetstillgång, har föreslagits, att detta skall få ske jämväl, då det eljest föränledes av särskilda omständigheter.

Det kan måhända synas som om nu angivna inskränkningar med avseende å förhandsbeskedets innehåll i viss mån skulle begränsa nyttan av frågeinstitutet. Så torde emellertid icke vara fallet. De frågor, för vilkas besvarande förhandsbeskedet är avsett, äro nämligen av den art, att de bliva för den skattskyldige tillfredsställande klargjorda även i ett på angivet sätt konstruerat principuttalande. Uppkommer sålunda exempelvis fråga om storleken av överprisavdrag å tilltänkt industriell nyanläggning, bör den skattskyldige vara tillfredsställd med ett svar, vari angives såväl den avskrivningsprocent som det avskrivningsunderlag, som är att påräkna, därest en anläggning av honom uppföres för en viss kostnad under ett visst beskattningsår. En skattskyldig, som vet med sig att han lämnat riktiga och uttömmande upplysningar rörande den åtgärd han har för avsikt att genomföra, kan äga visshet om att transaktionen kommer att bliva bedömd i enlighet med förhandsbeskedet.

De sakkunniga, som förordade rätt för den skattskyldige men icke för representant för de fiskaliska intressena eller för kommun att överklaga förhandsbeskedet hos Kungl. Maj:t, säga sig ha övervägt, huruvida sökanden borde medgivas rätt att anföra besvär jämväl över beslut, varigenom ansökan om förhandsbesked avvisats. Prövningen av huruvida ansökningen vore av beskaffenhet att böra föränleda förhandsbesked syntes emellertid vara en fråga av sådan natur, att avgörandet av densamma utslutande borde tillkomma nämnden. Vad anginge avvisningsbeslut, som grundade sig på bristfällig utredning, stode det sökanden fritt att inkomma med förnyad fullständigare ansökan.

Därefter framhålles, att meddelat förhandsbesked skulle lända till efterrättelse vid den taxering, som angåves i beskedet. Förhandsbeskedets karaktär av principuttalande uteslöte emellertid dess tillämplighet *ex officio*. Därför skulle det ankomma på den skattskyldige själv att, därest han önskade bliva taxerad enligt beskedet, med företeende av detsamma framställa yrkande härom hos taxeringsnämnden, därvid han jämväl borde visa, att i förhandsbeskedet angivna förutsättningar vore uppfyllda. Med hänsyn till att tiden, inom vilken förhandsbesked skulle kunna erhållas, utsträckt till tidpunkten för taxeringens verkställande, kunde regeringsrättens beslut i anledning av besvär över beskedet komma att meddelas först efter det att taxeringen åsatts. I sådana fall måste den skattskyldige själv genom yrkande hos prövningsnämnden taga initiativ till taxeringens ändring i överensstämmelse med regeringsrättens beslut. Skulle — vilket väl endast i undantagsfall komme att inträffa — besvärstiden hos prövningsnämnden hinna utgå innan regeringsrättens beslut meddelats, måste den skattskyldige hålla tålan hos prövningsnämnden öppen i avvaktan på berörda beslut. Skulle efter förhandsbeskedets lämnande författningsändring vidtagas av beskaffenhet att påverka taxeringen i det avseende beskedet anginge, kunde givetvis icke ifrågakomma, att den skattskyldige skulle äga mot de ändrade bestämmelserna åberopa beskedet. Med anledning härav hade föreskrivits, att förhandsbeskedet i sådant fall förlorade sin verkan.

De sakkunniga påpeka, att även om riksskattenämnden gäves tämligen fria händer vid bedömandet av om förhandsbesked i det särskilda fallet borde meddelas eller ej, erfordrades ytterligare åtgärder för att avhålla de skattskyldiga från att i oträngt mål besvara nämnden. De sakkunniga föresloge därför att sökanden skulle vara pliktig att, därest riksskattenämnden så beslutade, för meddelat förhandsbesked utgiva efter omständigheterna lämpad avgift, lägst etthundra och högst femhundra kronor. Sådan avgift skulle utgå i alla de fall, där icke med hänsyn till särskilda omständigheter, t. ex. när det gällde lagtolkningsfrågor eller syftet eljest vore att uppnå ett för flera skattskyldiga betydelsefullt avgörande, föranledde till att besked skäligen borde lämnas avgiftsfritt. Avgiftens storlek borde i första hand göras beroende icke av ärendets mer eller mindre invecklade beskaffenhet utan företrädesvis ställas i relation till tvisteföremålets värde.

Genom att dylik avgift uttoges vunnes, tillägga de sakkunniga, att bidrag till kostnaden för riksskattenämndens verksamhet lämnades av dem, som toge nämnden i anspråk.

De sakkunniga lämna slutligen en närmare redogörelse för av dem föreslagna detaljföreskrifter angående handläggningen av ärenden rörande förhandsbesked, vilka föreskrifter finnas upptagna i av de sakkunniga utarbetat förslag till förordning om rätt att hos riksskattenämnden erhålla upplysning i frågor rörande taxering till skatt å inkomst eller förmögenhet m. m.; detta förslag ingår bland de vid detta protokoll såsom bihang fogade författningsförslagen.

Remissyttrandena.

För remissinstansernas pricipiella inställning till frågan om bindande förhandsbesked i taxeringsfrågor och vissa dithörande spörsmål har förut lämnats en redogörelse. I det följande skall redogöras för vad remissyttrandena innehålla i speciella hänseenden.

Kammarrätten framhåller att vid en sådan fastställelsetalan inom taxeringsprocessen, som meddelandet av förhandsbesked innebure, vore det av största vikt att i princip samma grundsatser i fråga om förfarandet iakttoges, som de vilka beskattningsdomstolarna i sin verksamhet tillämpade, så att ansökning om förhandsbesked underkastades en allsidig och domstolsmässig prövning. Detta vore särskilt påkallat med hänsyn till att dylik ansökning ofta torde komma att avse skattefråga av särskilt stor ekonomisk betydelse. Processen borde vara fullt ut kontradiktorisk och giva fulla möjligheter åt vederbörande taxeringsintendent och kommun att få sina synpunkter beaktade.

Kammarrätten ifrågasätter vidare om det vore tillfyllest med den fria och diskretionära rätt att pröva och avvisa ansökningar om förhandsbesked, som riksskattenämnden föreslagits skola erhålla. Det torde i princip icke ha ansetts, att alla skattefrågor rörande taxering till skatt å inkomst och förmögenhet eller till utskiftningsskatt skulle kunna göras till föremål för förhandsbesked.

Även *länsstyrelsen i Malmöhus län* riktar invändning mot den av de sakkunniga gjorda avgränsningen av fall, där förhandsbesked skulle kunna lämnas, samt framhåller att de sakkunnigas exemplifiering av frågor, som kunde upptagas till behandling, ingåve betänkligheter. I de flesta uppräknade fallen erfordrades för ett någorlunda riktigt besked ingående lokalkännedom och eventuellt besiktning på platsen. Detta gällde exempelvis bedömandet av vilka kostnader, som vid ett ifrågasatt byggnadsarbete skulle hänföras till grundförbättring respektive reparationer.

I det av *överståthållarämbetet* avgivna yttrandet framhålles, att sådant institutet förhandsbesked av de sakkunniga uppbyggts, vore de skattskyldigas möjlighet att erhålla förhandsbesked beroende av det sätt, på vilket riksskattenämnden kunde komma att utöva sina befogenheter. De sakkunniga hade visserligen anfört goda skäl för sin ståndpunkt att riksskattenämnden — till förhindrande av missbruk av frågerätten — måste ha fria händer vid avgörandet om ett förhandsbesked skulle lämnas eller ej. En så vag reglering av detta, för den enskilde synnerligen betydelsefulla institut vore dock ej i och för sig tillfredsställande.

Överståthållarämbetet berör därefter den i direktiven för utredningen antydda möjligheten att undvika konfliktsituationer i förhållande till skattedomstolarna genom en konstruktion enligt vilken förhandsbeskeden visserligen icke vore bindande för skattedomstolarna men där taxeringen, i vad

den innefattade tillämpningen av ett förhandsbesked, icke finge överklagas av vederbörande taxeringsintendent eller kommun, samt framhåller att de sakkunniga icke på ett mera uttömmande sätt redovisat för- och nackdelarna med detta alternativ. Överståthållarämbetet kände sig icke övertygat om att de intressen, som med de sakkunnigas förslag finge träda tillbaka, vore mindre viktiga än de, som man med detta förslag velat tillgodose. Det hade varit önskvärt med en mera ingående behandling av det avvisade alternativet, särskilt med avseende å den praktiska sannolikheten för att konfliktsituationer kunde uppkomma.

Mellankommunala prövningsnämnden vänder sig mot den begränsning de sakkunnigas förslag innebure därutinnan, att förhandsbesked icke skulle kunna meddelas inom området för fastighetstaxering. För de skattskyldiga kunde frågan, huru stor del av anläggningskostnaden, som vid fastighetstaxeringen komme att anses hänförlig till tillgångar, vilka åsattes särskilt maskinvärde, och sålunda fölle inom ramen för rätten till fri avskrivning, vara av stor betydelse.

Handelskammaren i Karlstad och *Sveriges köpmannaförbund* föreslå, att riksskattenämndens kompetensområde utvidgades att omfatta jämväl frågor, som gällde arvs-, gåvo- och kvarlåtenskapsskatt.

Länsstyrelsen i Stockholms län förordar, att vederbörande taxeringsintendent alltid beredd tillfälle att yttra sig över skattskyldigs framställning om förhandsbesked och ifrågasätter, om icke taxeringsintendenten borde ha samma rätt som skattskyldig att överklaga riksskattenämndens beslut.

Även *länsstyrelserna i Uppsala, Gotlands, Södermanlands och Kristianstads län* samt *Föreningen Sveriges taxeringsintendenter* rikta invändningar mot förslaget att blott den skattskyldige skulle ha möjlighet att överklaga av riksskattenämnden meddelat förhandsbesked.

Svenska landskommunernas förbund uttalar, att därest en ansökning om förhandsbesked vore av den synnerliga vikt för den berörda kommunen, att dennas mening ansetts böra av riksskattenämnden inhämtas, borde kommunen också tillerkännas rätt att besvara sig över nämndens beslut.

Svenska stadsförbundet framhåller som sin mening, att kommun borde beredas tillfälle att yttra sig över ansökan om förhandsbesked, varjämte kommunen borde äga rätt att överklaga beslut om förhandsbesked.

Handelskamrarna i Göteborg och *Gävle* ifrågasätta rätt för skattskyldig att överklaga beslut, varigenom riksskattenämnden avslagit framställning om förhandsbesked.

I det av *Sveriges industriförbund m. fl. näringsorganisationer* åberopade yttrandet uttalas, att det syntes vara i viss mån betänkligt att talan mot avvisningsbeslut icke skulle få föras, men samtidigt framhålles att rena lämplighetsskäl kunde åberopas till stöd för uppfattningen, att det borde ligga i nämndens skön att avgöra om ansökningen skulle upptagas eller ej, helst som någon direkt rättsförlust icke bleve följden av ett avvisande.

I några yttranden — däribland de som avgivits av *länsstyrelserna i Uppsala, Malmöhus, Norrbottens och Kronobergs län* — framhållas de svårig-

heter, som kunde uppkomma vid prövning av frågan huruvida de förutsättningar, varå ett lämnat förhandsbesked grundats, sammanföle med vid taxeringen konstaterade omständigheter.

Länsstyrelsen i Kristianstads län efterlyser en uttrycklig föreskrift, att ett lämnat förhandsbesked icke vore bindande, därest den skattskyldige lämnat riksskattenämnden vilseledande eller ofullständiga upplysningar.

Sveriges köpmannaförbund framhåller önskvärdheten av att icke blott enskild skattskyldig utan även sådan riksorganisation, som representerade viss förvärvsgren, erhöle rätt att begära upplysning i fråga, som kunde vara av intresse för viss bransch.

Länsstyrelsen i Jönköpings län erinrar om att de sakkunniga visserligen uttalat, att förhandsbesked skulle avse frågor, som kunde uppkomma vid taxering för visst eller vissa taxeringsår, men att i 1 § av det utarbetade författningsförslaget hade angivits att förhandsbesked skulle avse taxering för endast visst beskattningsår. Länsstyrelsen tillägger, att för en skattskyldig kunde det vara av största betydelse att erhålla besked angående t. ex. de högsta värdeminskningsskattavdrag, som kunde i vissa fall medgivas.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län framhåller, att i förordningen om förhandsbesked borde intagas föreskrift om senaste tidpunkt, vid vilken ansökan om förhandsbesked skulle vara riksskattenämnden tillhanda. Förslagsvis kunde en sådan föreskrift anknytas till gällande bestämmelser om tid, då skattskyldig senast hade att avlämna självdeklaration. Vidare anser länsstyrelsen, att uttrycklig bestämmelse borde meddelas om vad skattskyldig hade att iakttaga för att lämnat förhandsbesked skulle lända till efter rättelse vid taxeringen.

Länsstyrelsen i Norrbottens län uttalar som sin mening, att meddelade förhandsbesked icke borde tilläggas rättsverkningar beträffande redan åsatta taxeringar. Den tid, inom vilken förhandsbesked skulle sökas, borde därför sättas till senast den 1 april, därest beskedet skulle avse årets taxering.

Länsstyrelsen i Södermanlands län uttalar sig mot förslaget om fakultativ, till beloppet icke i lagen fixerad stämpelavgift. Stämpelavgiften vore en form av beskattning och borde såsom sådan vara för varje fall till beloppet bestämd.

Länsstyrelsen i Gotlands län ifrågasätter — ur synpunkten att begränsa antalet framställningar om förhandsbesked — om det icke borde stadgas, att varje sådan framställning skulle åtföljas av ett visst mindre belopp, förslagsvis fem eller tio kronor. Stämpel å detta belopp skulle, då framställningen inkommit, åsättas densamma. Härtill skulle komma den av de sakkunniga föreslagna stämpelbeläggningen. En föreskrift som den av länsstyrelsen föreslagna skulle stå i nära överensstämmelse med de bestämmelser, som gällde i fråga om framställningar om åsättande av preliminärt taxeringsvärde.

Till förebyggande av missbruk av frågerätten föreslår *länsstyrelsen i Kalmar län*, att ansökan om förhandsbesked skulle åtföljas av förslagsvis ett hundra kronor, vid äventyr att ansökningen icke upptoges till prövning.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län föreslår att latituden för stämpelavgifter

gjordes vidare än de sakkunniga föreslaget. Den borde förslagsvis sättas till 50—1 000 kronor.

Sveriges köpmannaförbund säger sig finna det riktigt att viss avgift uttages för förhandsbesked men föreslår att riksskattenämnden ägde besluta att meddelad upplysning lämnades utan avgift, därest fråga vore om ett för flera skattskyldiga betydelsefullt avgörande eller när det gällde lagtolkningsfråga.

Sveriges redareförening uppger, att föreningen icke kunde biträda förslaget, att skattskyldig skulle vara pliktig erlægga avgift för erhållande av förhandsbesked. Behovet av sådant besked vore föranlett av vår invecklade skattelagstiftning och de skattskyldiga borde därför ej belastas med extra kostnader för att vinna säkerhet för en riktig tolkning och tillämpning av denna lagstiftning.

Slutligen torde få omnämnas, att i några remissyttranden ha med av riksskattenämnden meddelade förhandsbesked sammanhängande sekretessfrågor upptagits till behandling. Sålunda framhåller *överståthållarämbetet*, att beträffande sådana uppgifter, som den skattskyldige tillhandahölle riksskattenämnden för att läggas till grund för förhandsbesked, vore det i och för sig icke oomtvistligt, att uppgifterna vore skyddade enligt 17 § lagen om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar. Ämbetet ansåge emellertid för sin del, att lagrummet vore att tolka så att sekretesskyddet omfattade dylika uppgifter. Vad åter anginge riksskattenämndens protokoll, syntes det uppenbart, att dessa icke vore skyddade enligt nämnda lagrum, och ämbetet kunde ej heller finna, att de skulle vara skyddade på annan grund. Med hänsyn till nödvändigheten att protokollet noggrant redovisade alla de skäl, som påverkat nämndens ställningstagande, syntes en väsentlig förutsättning för att en skattskyldig skulle begagna sig av möjligheten att erhålla förhandsbesked, vara att han kände sig fullt övertygad om att hans ifrågakomna ekonomiska transaktioner ej bringades till offentlighet, innan han själv önskade det.

I det av *Sveriges industriförbund m. fl.* åberopade yttrandet framhålles att handlingar i ärenden rörande meddelande av förhandsbesked icke sällan torde bliva av sådan beskaffenhet, att de i enlighet med de principer, som kommit till uttryck i nyssnämnda lag, icke borde utlämnas till allmänheten. Enligt lagens ordalydelse syntes emellertid någon inskränkning i rätten att utbekomma handlingar i ärenden av förevarande slag icke gälla. En komplettering av lagen vore därför erforderlig så att inskränkningen i utlämningsrätten komme att avse även handlingar i ärenden rörande förhandsbesked liksom ock de meddelade förhandsbeskeden, allt i den mån handlingarna eller beskeden innehölle upplysningar om yrkesutöwares affärs- eller driftförhållanden, vilkas offentliggörande kunde lända honom till men.

Skånes handelskammare uttalar likaledes den meningen, att till nämnden ingivna och där registrerade handlingar i ärenden avseende förhandsbesked borde vara undandragna offentligheten. Ej heller själva förhandsbeskedet borde av nämnden delgivas annan än sökanden och alltså icke länsstyrelser eller taxeringsmyndigheter.

Departementschefen.

Jag erinrar om att jag tidigare — i samband med principdiskussionen av frågan om förhandsbesked i taxeringsfrågor — på anförda skäl förordade, att riksskattenämnden skulle tilläggas befogenhet att meddela bindande sådana besked. Därvid hade jag anledning diskutera frågan även ur synpunkten av de i förhållande till skattedomstolarna uppkommande konfliktsituationerna och angiva hur spörsmålet enligt min mening lämpligen borde lösas. Det återstår emellertid att taga ställning till den av de sakkunniga i förevarande sammanhang diskuterade och av överståthållarämbetet särskilt uppmärksammade frågan, vilket vore att föredraga av — å ena sidan — den i direktiven för utredningen antydda möjligheten att binda beskattningsnämnderna vid ett förhandsbesked och stadga förbud för vederbörande taxeringsintendent och kommun att överklaga taxeringen i sådan del och — å andra sidan — den av de sakkunniga förordade anordningen enligt vilken såväl beskattningsnämnder som skattedomstolar hade att vid prövning av en skattskyldigs taxering i det ifrågakommande hänseendet respektera det givna förhandsbeskedet.

För egen del är jag av den uppfattningen, att de sakkunnigas förslag — på av dem anförda skäl — är att föredraga framför det förstnämnda alternativet. Därvid har jag även beaktat, att de invändningar, som kunna vara att framställa mot de sakkunnigas förslag, väsentligt förlora i betydelse, därest — såsom jag tidigare antytt böra ske — icke blott sökanden utan även vederbörande taxeringsintendent och kommun tillägges rätt att hos Kungl. Maj:t överklaga beslut varigenom riksskattenämnden meddelat förhandsbesked. De olika instanserna ha nämligen i sådant läge att respektera antingen ett av alla parter godtaget besked eller ett av högsta instans fastställt sådant. Mot en sådan anordning synas vägande invändningar knappast vara att framställa.

I anslutning till det nu sagda finnes anledning behandla det i åtskilliga remissyttranden framförda önskemålet om ett mera genomfört kontradiktoriskt förfarande vid riksskattenämndens meddelande av förhandsbesked.

Jag kan icke ansluta mig till de sakkunnigas uppfattning, att förfarandet inför riksskattenämnden icke bör givas karaktär av process. Tvärtom synes det mig angeläget att så i viss utsträckning sker och denna min uppfattning rubbas icke därav att nämnden — till vilket jag senare skall återkomma — bör ägna inkomna ansökningar en beredning av i viss mån administrativ karaktär.

Det bör nämligen uppmärksammas, att riksskattenämndens förhandsbesked allenast må innefatta ett rent skatterättsligt förhandsbedömande av en framdeles uppkommande situation. Däremot tillägges nämnden icke någon rätt att oberoende av gällande beskattningsregler förfoga över statens och kommunernas skatteanspråk. Såsom kammarrätten framhållit, måste förfarandet anses innebära utbrytande ur den ordinarie processen av en spe-

cialfråga; och riksskattenämndens beskedgivande verksamhet bör i princip göras likartad med domstolarnas dömande verksamhet.

Konsekvensen av denna uppfattning blir att jag — i motsats till de sakkunniga — förordar, *att* en inkommen framställning om förhandsbesked skall, därest riksskattenämnden icke har för avsikt att avvisa densamma, utställas till delgivning med vederbörande taxeringsintendent (allmänna ombudet hos mellankommunala prövningsnämnden), *att* riksskattenämndens beslut skall delgivas taxeringsintendenten (allmänna ombudet), *samt att icke* blott sökanden utan även taxeringsintendenten (allmänna ombudet) skall äga över beslutet anföra besvär.

Vidkommande av ett förhandsbesked berörd kommun får jag, främst av praktiska skäl, förorda att någon obligatorisk delgivningsskyldighet av ansökan om sådant besked icke föreskrives utan att det bör ankomma på riksskattenämnden att i varje särskilt fall avgöra, huruvida anledning finnes att lämna kommunen tillfälle inkomma med yttrande eller ej. Däremot bör vederbörande kommun äga överklaga meddelat förhandsbesked. Detta synes motiverat av att beskedet men väl icke framställningen därom direkt berör kommunens rätt, varför kommunen bör ha möjlighet att föra beskedet under prövning i högsta instans. Med kommun bör härvid likställas municipalsamhälle och landsting.

Jag torde härefter få övergå till att något beröra frågan om avgränsningen av fall, där förhandsbesked bör kunna lämnas.

Mot de sakkunnigas gränsdragning ha i princip riktats de erinringarna, att densamma vore vag samt att den å ena sidan gjorde de skattskyldiga helt beroende av riksskattenämndens sätt att utöva sina befogenheter och å andra sidan medgäve nämnden möjlighet att meddela förhandsbesked i en utsträckning, som möjligen icke hade avsetts.

Som jag förut framhållit, hyser jag den uppfattningen att — i synnerhet sedan riksskattenämnden genom befogenheten att meddela allmänna anvisningar i taxeringsfrågor fått relativt vidsträckta möjligheter att lämna vägledande uttalanden — det torde vara allenast ett ganska begränsat antal fall, där ett verkligt legitimt behov av bindande förhandsbesked föreligger. Emellertid delar jag de sakkunnigas uppfattning, att det icke är möjligt att i lagtext precisera de fall, där förhandsbesked bör kunna ifrågakomma. Att, såsom kammarrätten ifrågasatt, begränsa de bindande beskeden till fall av planerade nyinvesteringar eller andra liknande åtgärder, som ur det allmännas synpunkt framstå såsom särskilt betydelsefulla, synes icke medföra en tillfredsställande gränsdragning. I sådant läge förordar jag de av de sakkunniga föreslagna bestämmelserna under framhållande av att nämnden vid utövande av befogenheten att meddela förhandsbesked bör iakttaga att en restriktiv tillämpning av bestämmelserna avsetts.

Såsom mellankommunala prövningsnämnden anfört, bör möjlighet finnas att meddela förhandsbesked även i frågor på fastighetstaxeringens område. Ej heller synes anledning föreligga att undantaga frågor om ersättnings-skatt. Däremot kan jag icke biträda det i några remissyttranden framförda förslaget, att förhandsbesked skulle kunna lämnas även i frågor rörande

arvs-, gåvo- och kvarlåtenskapsskatt; dylika frågor falla utom ramen för den nu ifrågavarande lagstiftningen.

I vissa remissyttranden har framhållits, att svårigheter vore att emotse, när det vid tillämpningen av ett förhandsbesked gällde att avgöra, huruvida de till grund för beskedet liggande förutsättningarna sammanföle med de vid taxeringen konstaterade omständigheterna.

I anledning härav må påpekas att sådana svårigheter visserligen kunna befaras uppkomma. Emellertid finnes anledning förutsätta, att den skattskyldige i eget intresse redan i ansökningen till riksskattenämnden och sedermera i självdeklarationen låter sig angeläget vara att noggrant ange alla omständigheter av betydelse. Vid det förberedande arbetet inom nämndens kansli lärer sökanden böra uppmärksamgöras på eventuellt behov av ytterligare upplysningar och beredas tillfälle inkomma med sådana. Vidare bör det ankomma på riksskattenämnden att på ett fullständigt sätt ange de förutsättningar, varå beskedet grundats. Det må även erinras om att landskamreraren och taxeringsintendenten givetvis böra vara oförhindrade att med utnyttjande av den i annat sammanhang omnämnda frågerätten av riksskattenämnden erhålla ett vägledande eller rådgivande uttalande, där så erfordras.

Skulle det vid taxeringen visa sig, att riksskattenämnden av sökanden bi-bragts en felaktig uppfattning rörande sakförhållandena eller att de förutsättningar, varå beskedet grundats, icke uppfyllts, kan förhandsbeskedet icke tillerkännas bindande verkan. Detta är självfallet och något uttryckligt stadgande härom synes knappast erforderligt. Det blir beskattningsnämndernas och eventuellt skattedomstolarnas sak att pröva förhandsbeskedets tillämplighet och detta får ske efter i princip samma grunder, som gälla vid prövning av en vanlig författningsföreskrifts tillämplighet i ett aktuellt fall.

I anslutning härtill må följande framhållas.

De sakkunniga ha angivit, att en tillämpning av förhandsbeskedet vore beroende av att den skattskyldige själv påkallade en sådan tillämpning. Gjordes ej detta, skulle någon tillämpning ex officio icke ifrågakomma.

Mot denna de sakkunnigas uppfattning synes intet vara att erinra. Vill den skattskyldige åberopa beskedet, har han alltså att i självdeklarationen framställa yrkande därom och tillika visa förhandenvaron av erforderliga förutsättningar för beskedets tillämplighet. Underlåter skattskyldig att lämna tillräckliga upplysningar i sistnämnda hänseende, riskerar han att förhandsbeskedet icke vinner tillämpning.

Den av de sakkunniga föreslagna lydelsen av 8 § i förordningen om förhandsbesked synes icke helt vara avfattad i enlighet med deras nyss återgivna uppfattning att beskedet icke skall vinna tillämpning ex officio. Stadgandet bör därför omformuleras. Vidare synes en uttrycklig föreskrift böra meddelas därom att skattskyldig har att lämna erforderliga upplysningar till bedömande av förhandsbeskedets tillämplighet.

I anledning av länsstyrelsens i Jönköpings län påpekande att ett förhandsbesked bör kunna avse mer än ett års taxering, får jag framhålla, att den av de sakkunniga föreslagna författningstexten i denna del icke torde utsluta meddelandet av ett förhandsbesked, vilket bleve tillämpligt vid mer än ett års taxering. Det är även uppenbart, att möjlighet bör finnas att meddela besked av sådan innebörd.

Vad så angår frågan om den tid, då förhandsbesked rörande viss taxering senast skall sökas, ha de sakkunniga ansett det böra stå den skattskyldige öppet, att göra sådan ansökan ända fram till den tidpunkt, då taxering skall åsättas honom. Något visst datum har därför icke angivits i den föreslagna författningstexten. I samband därmed har påpekats, att i vissa fall finge den klagande, i avvaktan på ett slutligt beslut i frågan, genom besvär hålla taxeringen öppen.

Häremot har i några remissyttranden invänts, att en senaste tidpunkt för ansökan om förhandsbesked borde angivas och att förhandsbesked icke borde tilläggas rättsverkan gentemot redan åsatt taxering.

Även enligt min mening synes önskvärt med ett mera bestämt angivande av den tidpunkt, då förhandsbesked senast skall sökas; de sakkunnigas förslag synes för övrigt lämna utrymme för tvekan om detsammes innebörd i särskilda fall. Då det knappast torde vara förenat med någon svårighet för de skattskyldiga att inkomma med ansökan senast å dag, när vederbörande har att sist fullgöra sin deklarationsskyldighet, samt då med en föreskrift av sådan innebörd förhandsbeskedet normalt bör kunna beaktas redan vid åsättande av taxering i första instans, förordar jag att bestämmelserna utformas i enlighet härmed. Därest i särskilda fall slutligt förhandsbesked icke hunnit meddelas före det taxeringsnämnden avslutat sitt arbete, får den skattskyldige genom besvär hålla sin taxering öppen för eventuell ändring.

Vad angår den i några remissyttranden berörda frågan om talerätt mot beslut, varigenom riksskattenämnden avvisat ansökan om förhandsbesked, får jag framhålla, att jag för egen del, i likhet med de sakkunniga, anser att nämnden bör ha att själv slutligt pröva sådan fråga.

Ej heller kan jag biträda Sveriges köpmannaförbunds förslag, att riksorganisation skulle äga rätt att påkalla förhandsbesked i frågor berörande dess medlemmar. Ett sådant förhandsbesked finge lätt karaktär av lagstiftning med allmän räckvidd och bör lika litet ifrågakomma som befogenhet för riksskattenämnden att med bindande verkan meddela allmänna taxeringsanvisningar.

Vid den förberedande behandlingen av en inkommen ansökan om förhandsbesked bör det ankomma på byråchefen hos riksskattenämnden att uppmärksamgöra sökanden på den ytterligare utredning, som erfordras för att nämnden skall kunna meddela besked. Det bör sålunda icke ifrågakom-

ma, att framställningen avvisas på sådan grund, att sökanden av okunnighet icke lämnat erforderliga upplysningar.

Därest sökanden presterat all den utredning, som i det särskilda fallet kan begäras, men riksskattenämnden finner sig böra inhämta ytterligare upplysningar av statliga myndigheter eller från annat håll, bör hinder härför icke föreligga.

Ärenden rörande förhandsbesked böra inför nämnden föredragas av byråchefen eller den ordföranden därtill förordnar. Någon skyldighet för byråchefen eller annan nämndens befattningshavare att över ansökningen avgiva utlåtande synes icke böra föreskrivas.

De sakkunnigas förslag att förhandsbesked må av riksskattenämnden beläggas med avgift å lägst etthundra och högst femhundra kronor har i vissa remissyttranden mött invändningar.

Jag delar de sakkunnigas uppfattning om önskvärdheten av en anordning, ägnad att förhindra missbruk av frågerätten. Det synes i princip icke vara något att erinra mot att sökanden, för att vinna fördelen av ett förhandsbesked, har att härför erlägga en skälig avgift. I de fall, där förhandsbesked bör ifrågakomma, torde en avgift av antydd storleksordning icke kunna anses oskälig. I flertalet fall torde den tvärtom te sig obetydlig i förhållande till de skattebelopp, som i det särskilda fallet erbjuda jämförelse. Med hänsyn härtill kan den föreslagna bestämmelsens effektivitet synas något tveksam. Mot den förordade anordningen kan även invändas, att den icke bjuder sparr mot sådana ansökningar, som av nämnden böra avvisas. Med hänsyn till sistnämnda synpunkt kan övervägas om det icke vore ändamålsenligare med en föreskrift, att vid ansökningen skulle fogas viss avgift, som icke skulle återbetalas även om ansökningen avvisades. En sådan föreskrift ter sig dock otillfredsställande för sådana fall, där ansökningen ingivits i okunnighet om bestämmelserna eller där vissa om än icke tillräckliga skäl för en framställning förelegat.

Jag har, med hänsyn till det nu anförda, för egen del stannat för att förorda de sakkunnigas förslag.

Besvär bör icke kunna anföras över beslut, som riksskattenämnden meddelat angående erläggande av avgift.

Bestämmelse bör meddelas, att besvär över beslutat förhandsbesked skola — utom i fall som avser tillämpningen av 6 § 1 mom., 7, 8, 9, 10, 11 eller 12 § kommunalskattelagen — anföras hos Kungl. Maj:t. Gäller beskedet tillämpningen av någotdera av nyssnämnda författningsrum, tillkommer det kammarrätten att pröva och avgöra besvären.

Besvär, som enligt vad nyss sagts skola anföras hos Kungl. Maj:t, böra avgöras av regeringsrätten; någon ändring i lagen om Kungl. Maj:ts regeringsrätt synes icke erforderlig.

Över anförda besvär skall förklaring av vederbörande infordras. Däremot synes riksskattenämnden icke böra åläggas att över anförda besvär avgiva utlåtande. Besvären böra behandlas med förtur och avgöras så snart ske kan.

Den i några remissyttranden upptagna frågan, huruvida till riksskattenämnden ingivna handlingar i ärenden rörande förhandsbesked ävensom

nämndens protokoll i vad det avser sådana ärenden bliva offentligen tillgängliga eller ej, torde böra uppmärksammas.

Det är uppenbart, att ett utnyttjande av den föreslagna möjligheten att erhålla förhandsbesked ofta nödvändiggör ett redovisande av uppgifter, beträffande vilka ett berättigat krav på sekretesskydd föreligger. Visserligen kan sökanden i viss mån undvika att skriftligen lämna sådana uppgifter och i stället inför riksskattenämnden lämna motsvarande uppgifter muntligen. I den mån sistnämnda uppgifter äro av direkt betydelse för tillämpningen av ett förhandsbesked, måste de emellertid intagas i nämndens protokoll.

1937 års lag om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar eller de av Kungl. Maj:t med stöd av denna lag utfärdade bestämmelserna synas icke lämna det önskade skyddet. Ett tillägg torde sålunda böra göras till nämnda lag. Förslag härtill har upprättats.

Ytterligare bör tilläggas att ett av riksskattenämnden meddelat förhandsbesked kan vara av betydande intresse för myndigheter och skattskyldiga, som vilja hålla sig underrättade om rättstillämpningen. Det föreslagna sekretesskyddet bör därför icke utgöra något hinder för riksskattenämnden att på lämpligt sätt och med iakttagande av de synpunkter, som man med sekretesskyddet velat tillgodose, bringa av nämnden antagna principer till allmän kännedom.

V. Övriga för riksskattenämnden ifrågakommande uppgifter.

De sakkunniga.

De sakkunniga framhålla, att om en riksskattenämnd inrättades kunde fråga uppkomma, huruvida den rätt att efter eget bedömande hos Kungl. Maj:t fullfölja talan mot kammarrättens utslag i taxeringsmål, som tillkomme taxeringsintendent respektive allmänna ombudet hos mellankommunala prövningsnämnden, borde bibehållas.

Som skäl mot den nuvarande ordningen anföres, att den utsträckning, i vilken taxeringsintendenterna anförde besvär, vore ganska varierande de olika länen emellan. Detta berodde sannolikt på att olika principer tillämpades i fråga om fullföljd. Vidare syntes med hänsyn till regeringsrättens stora arbetsbörd och kostnaderna för taxeringsfrågans behandling i ytterligare en instans efter kammarrätten uppmärksammas, att fullföljd av talan i mindre betydande mål kunde vålla det allmänna större kostnader och olägenheter i övrigt, än som betingades av målets vikt för det allmänna.

Efter att ha angivit efter vilka grunder en prövning borde ske av frågan om talan mot kammarrättens utslag finge fullföljas eller ej, föreslå de sakkunniga att en bestämmelse upptages i 127 § taxeringsförordningen av innebörd, att det tillkomme riksskattenämndens ordförande att på ansökan meddela taxeringsintendent tillstånd att anföra besvär.

De sakkunniga behandla även frågan om utnyttjande av riksskattenämnden såsom remiss- och beredningsorgan åt Kungl. Maj:t och framhålla, att med den sammansättning riksskattenämnden föreslagits skola erhålla, den vore väl lämpad som remissorgan och i viss omfattning även såsom beredningsorgan. Riksskattenämnden borde, med den överblick över beskattningsväsendet, som nämnden komme att förvärva, bliva i tillfälle att uppmärksamma icke blott brister i taxeringsorganisationen utan även inadvartenser och ofullkomligheter i den materiella skattelagstiftningen. Det skulle därför åligga nämnden icke allenast att avge utlåtande i av Kungl. Maj:t till nämnden hänskjutna frågor utan jämväl, när anledning därtill föreläge, göra framställning rörande ändringar eller förtydliganden i skatte- och taxeringsförfattningarna.

Remissyttrandena.

Vad först angår förslaget att taxeringsintendentens rätt att anföra besvär över kammarrättsutslag skulle göras beroende av tillstånd av riksskattenämndens ordförande, har förslaget härom avstyrkts i det helt övervägande antalet remissyttranden, där frågan särskilt berörts. Invändningar mot förslaget ha sålunda framställts bland annat i de yttranden, som avgivits av kammarrätten, överståthållarämbetet, femton länsstyrelser och mellankommunala prövningsnämnden. Därvid har framhållits att taxeringsintendenterna regelmässigt anfört besvär blott när det gällt rättsfrågor eller eljest taxeringsfrågor av tveksam eller betydelsefull natur, varför något missbruk av besvärsrätten icke kunde anses föreligga, att antalet av taxeringsintendent anförda besvär vore så obetydligt att en ytterligare begränsning av desamma icke skulle märkbart påverka regeringsrättens arbetsbörda, att i princip intet borde företagas som vore ägnat att försvaga taxeringsintendenternas ställning såsom ansvariga ledare för taxeringsarbetet, att det föreslagna förfarandet bleve tungrott och för taxeringsintendenterna tidsödande, samt att så mycket mindre anledning funnes att beskära taxeringsintendenternas besvärsrätt som — därest riksskattenämnden inrättades — tillfälle komme att finnas för samråd med nämnden eller dess befattningshavare angående lämpligheten av att anföra besvär. Samtidigt har framhållits att det syntes mer påkallat med en föreskrift, varigenom okynnesbesvär av de skattskyldiga förhindrades.

Förslaget om riksskattenämndens utnyttjande såsom remiss- och beredningsorgan har icke mött erinringar i remissyttrandena.

Departementschefen.

Vad angår förslaget om inskränkning i taxeringsintendentens besvärsrätt, talar för ett genomförande av desamma att däri genom kunde vinnas en viss minskning i regeringsrättens arbetsbörda. Emellertid torde denna minskning icke kunna bliva av den storleksordningen, att förslaget i belysning av de invändningar, som ur andra synpunkter synas vara att anföra mot desamma, ter sig tillräckligt motiverat. Härtill kom-

mer att riksskattenämndens verksamhet kan förutses medföra en nedgång i besvärshäufigkelsen. Jag avstyrker därför förslaget genomförande men vill samtidigt framhålla, att frågan om en begränsning av såväl de skattskyldigas som taxeringsintendenternas och kommunernas för närvarande oinskränkta besvärshäufigkelsen till regeringsrätten synes böra uppmärksammas och, därest så finnes påkallat, framdeles och i ett sammanhang göras till föremål för utredning.

Mot förslaget att utnyttja riksskattenämnden såsom remiss- och beredningsorgan på sätt de sakkunniga föreslagit synes intet vara att erinra.

Jag får i detta sammanhang även erinra om den av 1950 års riksdag vid dess höstsession beslutade ändringen i förordningen den 27 juni 1927 (nr 321) om skatt vid utskiftning av aktiebolags tillgångar. Därvid beslöts bland annat att lindring i utskiftningsbeskattningen skulle, efter ett dispensförfarande, kunna medgivas vid vissa fall av fusion. Bestämmelserna härom skulle träda i kraft den dag Kungl. Maj:t förordnade. Därvid förutsattes att det skulle ankomma på riksskattenämnden, därest denna inrättades, att handha dispensförfarandet; bestämmelserna avsåges skola sättas i kraft den 1 juli 1951.

I anledning av vad sålunda förekommit bör — därest riksskattenämnden, såsom jag förordar, kommer att träda i verksamhet den 1 juli 1951 — berörda bestämmelser sättas i kraft från och med samma dag, varjämte åt nämnden bör uppdragas att omhänderha dispensförfarandet.

Jag har övervägt, huruvida icke riksskattenämnden även borde handha vissa i det tidigare icke omnämnda uppgifter, vilka för närvarande ankomma på finansdepartementet. Därvid har fråga främst varit om upprättandet och distribuerandet av de s. k. källskattetabellerna och om vissa ärenden, som sammanhänga med tillämpningen av mellan Sverige och främmande stater ingångna avtal till förhindrande av dubbelbeskattning och om handräckning i skatteärenden. Det synes emellertid icke böra uppdragas åt nämnden att redan från och med den 1 juli 1951 övertaga dessa uppgifter. En sådan utökning av arbetsuppgifterna skulle även nödvändiggöra, att nämnden utrustades med personal utöver vad jag nu kommer att föreslå. Jag förutsätter emellertid att frågan om överlämnandet till nämnden av dessa ärenden och möjligen även vissa andra kommer att tagas under omprövning i samband med medelsanvisningen till nämnden för budgetåret 1952/53.

VI. Riksskattenämndens sammansättning.

De sakkunniga.

Beträffande riksskattenämndens sammansättning anför de sakkunniga, att nämnden borde bestå av ordförande och sex ledamöter. För varje ledamot skulle utses två suppleanter, vilka skulle tjänstgöra i nämnden icke

endast vid förfall för ledamot utan jämväl på ordförandens kallelse, då nämnden hade att behandla frågor, som fölle inom området för deras sakkunskap. Suppleant skulle dock icke äga rätt att deltaga i nämndens beslut i annan händelse än att ordinarie ledamot icke deltog i avgörandet.

En av nämndens ledamöter skulle förordnas till vice ordförande och vid förfall för ordföranden tjänstgöra i dennes ställe. Ordförande skulle utses för viss av Kungl. Maj:t bestämd tid och ledamöterna för en tid av fyra år. Ordföranden och vice ordföranden samt ytterligare en av ledamöterna samt suppleanterna för sistnämnda två ledamöter skulle vara lagfarna samt tillika erfarna i domarvärv eller taxeringsarbete och även i övrigt vara väl skickade för sin uppgift.

Vad särskilt angår ordföranden, framhålla de sakkunniga, att det borde tillses, att till uppdraget förvärvades en med taxeringsförfarandet väl förtrogen person och att anställningsformen och avlöningsförmånerna så bestämdes, att till uppdraget kunde förvärvas en verkligt framstående kraft, som vore villig att kvarstå under en följd av år. Med hänsyn till omfattningen av ordförandens arbetsbörda borde uppdraget organiseras och avlönas såsom heltidstjänst.

Beträffande de icke lagfarna ledamöterna och deras suppleanter föreslå de sakkunniga, att dessa skulle utses så, att kännedom om förhållandena inom olika förvävsgrenar komme att förefinnas hos nämnden. Ehuru detta icke ansetts behöva särskilt angivas i författningstexten ansåge de sakkunniga, att inom nämnden borde beredas plats för representanter för jordbruk eller skogsbruk, industri, handel eller hantverk samt för arbetare eller andra löntagare.

Med hänsyn till riksskattenämndens befogenhet att meddela bindande förhandsbesked framhålla de sakkunniga, att medlem i nämnden borde ha avlagt domared. Detta medförde krav på ytterligare en behörighetsgrund, nämligen att medlem skulle hava uppnått tjugufem års ålder. Därjämte föresloges, att uppdrag såsom medlem av riksskattenämnden ej måtte få utövas av den, som vore omyndig eller försatt i konkurstillstånd.

Vad härefter angår för riksskattenämndens kansli erforderlig personal, framhålla de sakkunniga, att svårigheter förelegat att i förväg överblicka behovet därav. Emellertid förordades att kansliet skall stå under ledning av en kanslichef, till vilken befattning borde utses någon, som under tjänstgöring i kammarrätten eller såsom föredragande i regeringsrätten eller såsom taxeringsintendent eller biträdande taxeringsintendent förvärvat förtrogenhet med beskattningsreglernas tillämpning. Härutöver borde vara anställd en i bokföring sakkunnig befattningshavare, som skulle benämnas bokföringskonsulent. För denne befattningshavare ansåge de sakkunniga anställning på heltid icke vara erforderlig.

Beträffande de särskilda uppgifter, som de sakkunniga anse böra åvila kanslichefen och bokföringskonsulenten, torde få hänvisas till 8 och 9 §§ i de sakkunnigas förslag till instruktion för riksskattenämnden.

De sakkunniga föreslå, att möjlighet borde finnas för riksskattenämnden att i mån av behov anlita extra arbetskrafter för utförande av arbetsuppgifter, som icke medhunnas av kanslichefen och bokföringskonsulenten.

Beträffande riksskattenämndens behov av skrivpersonal framhålls att detta kunde i huvudsak tillgodoses genom anställande av en kvinnlig kansliskrivare, som tillika kunde tjänstgöra som registrator och kassör. För ytterligare behov av skrivhjälp kunde anlitas extra personal. Tillgodosåges nämndens behov av betjäning icke på annat sätt, borde slutligen å nämndens lönestat uppföras en expeditivakt.

Remissyttrandena.

Vad de sakkunniga föreslagit angående riksskattenämndens sammansättning har i flertalet av de hörda myndigheternas yttranden lämnats utan erinran. *Kommerskollegium* liksom åtskilliga *näringsorganisationer* ha emellertid uttalat önskemål om en utökning av antalet ledamöter i nämnden för att därigenom en allsidigare representation av de olika näringsgrenarna skulie kunna erhållas.

Beträffande nämndens kanslipersonal ha några *länsstyrelser* understrukit angelägenheten av att till kanslichef utsåges person, som genom tjänstgöring å länsstyrelse — närmast såsom taxeringsintendent eller biträdande taxeringsintendent — förskaffat sig ingående kännedom om beskattningsnämndernas och taxeringsavdelningarnas organisation och arbetsätt. I ett antal remissyttranden har vidare den meningen uttalats, att bokföringskonsulenten med hänsyn till de för honom tilltänkta arbetsuppgifterna, borde beredas heltidsanställning.

Departementschefen.

Såsom tidigare framhållits bör riksskattenämnden sammansättas av såväl ledamöter med juridisk eller skatteteknisk sakkunskap som ledamöter vilka i egenskap av representanter för näringslivet och övrig förvärvsverksamhet kunna tillföra nämnden erfarenheter och sakkunskap av annan art och därigenom möjliggöra ett allsidigare bedömande av uppkommande frågor.

Då åtskilliga av nämndens uppgifter, främst meddelandet av förhandsbesked, få karaktär av domstolsuppgifter, synes ett ställningstagande till frågan om nämndens sammansättning böra påverkas härav. Detta utesluter icke att vid handläggning av ärendena kunna i erforderlig omfattning närvara representanter för förvärvsverksamheten, nämligen om de sakkunnigas förslag godtages att suppleant må kallas att närvara även därest ordinarie ledamot ej har förfall.

Jag förordar att nämnden skall utgöras av — förutom lagfaren ordförande — ytterligare sex ledamöter, varav tre skola vara lagfarna eller ha avlagt examen vid handelshögskola samt tillika vara erfarna i domarvärv eller i administrativ verksamhet; övriga ledamöter utses så att kännedom

om olika förvärvsgrenar kommer att finnas inom nämnden. En av förstnämnda tre ledamöter bör förordnas till vice ordförande och vid förfall för ordföranden tjänstgöra i dennes ställe. För envar av de ledamöter, vilka skola vara lagfarna eller ha avlagt examen vid handelshögskola, synes böra förordnas särskild suppleant, medan för övriga ledamöter sammanlagt sex suppleanter böra förordnas. Suppleant för ledamot, som skall vara lagfaren eller ha avlagt nyss angiven examen, inträder då den ordinarie ledamoten har förfall, medan suppleant för annan ledamot skall inträda i nämnden på kallelse av ordföranden, när förfall för den ordinarie ledamoten föreligger. Vidare skall ordföranden äga kalla sådan suppleant att närvara även vid annat tillfälle för överläggning inom nämnden.

Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att utse ledamöter och suppleanter för dessa i nämnden. Ledamöter och suppleanter synas böra förordnas för en tid av fyra år. Det synes icke erforderligt att föreskriva skyldighet för nämndens ledamöter att avlägga domared. Ej heller synes det erforderligt att i författningstexten fastslå, att ledamot skall hava uppnått tjugufem års ålder.

Vad särskilt angår ordförandebefattningen, vilken enligt de sakkunnigas förslag borde organiseras såsom heltidstjänst, får jag framhålla, att nämnda befattning möjligen framdeles kan befinnas böra anordnas såsom heltidssyssla men att i allt fall tills vidare synes böra prövas en anordning med allenast deltidstjänstgörande ordförande. Vid detta mitt ställningstagande har jag särskilt beaktat, att den av de sakkunniga förordade uppgiften för nämndens ordförande att meddela taxeringsintendent besvärstillstånd icke föreslås skola ifrågakomma. Anordningen med deltidstjänstgörande ordförande anknyter även till den organisation som gällt beträffande centrala krigskonjunkturskattenämnden samt centrala omsättningsskattenämnden och som för närvarande tillämpas för centrala uppördsnämnden.

I fråga om riksskattenämndens kansli får jag anföra följande.

Befattningen såsom chef för nämndens kansli synes böra placeras i lönegrad Cr 10 och erhålla tjänstebenämningen byråchef. Därigenom torde möjliggöras att för uppdraget förvärva en väl kvalificerad kraft. Till innehavare av befattningen såsom byråchef torde böra utses person med juridisk och skatteteknisk erfarenhet. Vidare synes önskvärt med erfarenhet i domarvärv och kännedom om beskattningsnämndernas och taxeringsavdelningarnas verksamhet.

Med hänsyn till omfånget av ifrågakommande arbetsuppgifter synes å nämndens kansli böra anställas en heltidstjänstgörande befattningshavare, benämnd bokföringssakkunnig.

Nämnden bör utrustas med tillräcklig personal för omhändertagande av skriv- och vaktmästargöromål m. m. Till dessa frågor får jag återkomma i samband med kostnadsberäkningarna för riksskattenämnden.

Vad de sakkunniga uttalat i hänseenden, som jag i det föregående ej närmare berört, föranleder icke några erinringar från min sida.

VII. Kostnadsberäkningar.

De sakkunniga.

De sakkunnigas förslag innebär, att riksskattenämndens ordförande skulle avlönas enligt samma grunder som gälla eller komma att gälla för ordföranden i arbetsdomstolen, att kanslichefen skulle placeras i lönegrad Ce 32 med avlöningsförstärkning å 1 500 kronor för år samt att bokföringskonsulenten skulle erhålla ersättning för mistade avlöningsförmåner och därjämte uppbära ett särskilt arvode å 1 500 kronor för år.

Lönekostnaderna beräknades av de sakkunniga sålunda:

	Lön	Arvode	12 % förhöjning
Ordförande.....	25 500	—	1 728
Kanslichef Ce 32	15 024	1 500	1 728
Bokföringskonsulent (halv lön enligt 28 lönegraden)	6 300	1 500	756
Kansliskrivare Ca 15	6 600	—	792
Expeditivsvakt Ca 9	4 992	—	600
	58 416	3 000	5 604
	Summa kronor 67 020		

Storleken av de medel, som erfordrades för ersättning till tillfälliga befattningshavare och annat tillfälligt arbetsbiträde, uppskattades av de sakkunniga till 15 000 kronor. Ersättningen till nämndens ledamöter beräknades till 18 000 kronor och kostnaden för ersättning till sakkunniga till 3 000 kronor.

Sammanlagda årskostnaden å riksskattenämndens avlöningsanslag uträknades till 103 020 kronor på sätt framgår av följande uppställning.

Lönekostnader	67 020
Tillfälliga befattningshavare och annat tillfälligt arbetsbiträde	15 000
Nämndens ledamöter	18 000
Sakkunniga	3 000
	Summa kronor 103 020

Omkostnaderna beräknades av de sakkunniga på följande sätt:

1. Sjukvård m. m.	200
2. Reseersättningar	2 500
3. Expenser	8 000
	Summa kronor 10 700

Slutligen beräknades — med utgångspunkt från att för nämndens verksamhet krävdes tillgång till sex ämbetsrum jämte vaktrum, bibliotek och

arkivrum — beloppet av vissa engångskostnader för riksskattenämndens inrättande till 25 000 kronor enligt följande.

1. Möbler och dylikt	18 000
2. Skrivmaskiner jämte andra kontorsinventarier	2 000
3. Litteratur	5 000

Summa kronor 25 000

Remissyttrandena.

Statskontoret framhåller, att kanslichefsbefattningen borde placeras i 33 lönegraden och att avlöningsförstärkning icke borde utgå. De arbetsuppgifter, som skulle ankomma på registratorn och kassören, syntes icke motiverade högre lönegradsplacering än som kontorist i lönegrad Ca 13.

Statens lönenämnd uttalar som sin mening, att den av de sakkunniga föreslagna kanslichefstjänsten borde med utgångspunkt från gällande lönegradsplacering för närmast jämförbara tjänster inom olika områden inom förvaltningen hänföras till 33 lönegraden, varvid avlöningsförstärkning icke borde utgå. Vidare framhålles, att därest för kassörs- och registratorsgöromålen samt andra mera kvalificerade arbetsuppgifter erfordrades en heltidsanställd befattningshavare hade nämnden intet att erinra mot förslaget om inrättande av en kansliskrivarbefattning i 15 lönegraden; därvid förutsettes att enklare skrivgöromål anförtroddes annan personal.

Länsstyrelsen i Örebro län uttalar, att avlöningsförstärkning borde till kanslichefen utgå med 2 500 kronor för år.

Departementschefen.

Då ordförandeskapet såsom jag förut framhållit bör anordnas som en deltidssyssla, torde medel böra anvisas till arvode åt ordföranden. Med hänsyn till de kvalificerade göromål, som enligt vad förut framhållits skola åvila denne, samt då det därjämte torde böra förutsettas att nämndens befattningshavare vid fullgörandet av dem åliggande uppgifter kunna behöva i icke ringa utsträckning rådföra sig med ordföranden, synes arvodet böra fastställas till 6 000 kronor för år. Ersättningen till nämndens övriga ordinarie ledamöter bör beräknas till 3 000 kronor för den ledamot, som förordnas såsom vice ordförande, och till 2 000 kronor för övriga ledamöter. Suppleant synes böra tillerkännas ersättning med 30 kronor för bevisat sammanträde. Den sammanlagda kostnaden för arvoden till dessa ledamöter och suppleanter torde få beräknas till 15 000 kronor.

Under hänvisning till det förut sagda föreslår jag, att en befattning såsom byråchef i lönegrad Cr 10 inrättas.

Befattningen såsom bokföringssakkunnig bör, såsom förut framhållits, inrättas såsom en heltidssyssla. Till innehavare av befattningen torde regelmässigt en taxeringsrevisor böra utses. Då taxeringsrevisorerna äro placerade i lönegrad Ca 28 och med hänsyn till arten av den bokföringssakkunniges arbetsuppgifter, synes befattningen böra placeras i lönegrad Cg 30.

För handhavandet av olika biträdesgöromål inom nämnden torde böra

inrättas en kanslibiträdestjänst i lönegrad Ce 11. Därutöver torde böra beräknas 5 500 kronor till ytterligare skrivhjälp, expeditionsvaktgöromål m. m.

Kostnaden för tillfälliga befattningshavare synes kunna uppskattas till ett belopp av 10 000 kronor och för sakkunniga till ett belopp av 3 000 kronor.

Med beaktande av det nu anförda torde avlöningsanslaget för nästa budgetår böra beräknas till 81 000 kronor.

Till årliga omkostnader torde i avvaktan på närmare erfarenheter av medelsåtgången böra upptagas ett anslag av 12 700 kronor, varav 200 kronor till sjukvård m. m., 4 500 kronor till reseersättningar och 8 000 kronor till expenser. Därutöver torde för nästa budgetår böra anvisas ett engångsbelopp av 17 000 kronor till anskaffning av möbler, skrivmaskiner, litteratur o. dyl. Omkostnadsanslaget för nästa budgetår torde därför kunna beräknas till 29 700 kronor.

Departementschefens hemställan.

Föredragande departementschefen hemställer härefter, under åberopande av det anförda, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att

dels antaga inom finansdepartementet upprättade förslag till

1) förordning om ändring i taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379);

2) förordning om rätt att av riksskattenämnden erhålla förhandsbesked i taxeringsfrågor; samt

3) lag angående ändrad lydelse av 17 § lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar;

dels ock

1) bemyndiga Kungl. Maj:t att för riksskattenämnden fastställa följande personalförteckning, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1951/52:

Personalförteckning.

Tjänsteman å ordinarie stat.

1 byråchef Cr 10;

2) godkänna följande avlöningsstat för riksskattenämnden, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1951/52:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i> ..	17 400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	21 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	38 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	4 100

Summa kronor 81 000

3) å riksstaten för budgetåret 1951/52 under sjunde huvudtiteln anvisa

a) till *Riksskattenämnden: Avlöningar* ett förslagsanslag av 81 000 kronor,

b) till *Riksskattenämnden: Omkostnader* ett förslagsanslag av 29 700 kronor.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Erik Skiöld.

F ö r s l a g
till
förordning om ändring i vissa delar av taxeringsförordningen
den 28 september 1928 (nr 379).

Härigenom förordnas, att 58 §, 59 § 1 mom., 75 §, 107 §, 116 §, 127 §, 144 § 3 mom. och 145 § 8 mom. taxeringsförordningen den 28 september 1928 skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives, att i nämnda förordning skola införas två nya paragrafer, benämnda 114 § och 135 a §, samt ny kapitelrubrik, under 6 kap., till 135 a § av nedan angiven lydelse ävensom att i förordningen nuvarande 6, 7 och 8 kap. skola betecknas såsom respektive 7, 8 och 9 kap.

58 §.

1 mom. När allmän — — — övriga trädslag. Uppgifterna skola avlämnas till riksskattenämnden och länsstyrelserna senast den 15 augusti året näst före taxeringsåret. Vid uppgifternas — — — och förslag.

2 mom. Före utgången av augusti månad året näst före taxeringsåret skall på kallelse av riksskattenämnden avhållas möte med landskamrerarna och taxeringsintendenterna samt ett lämpligt antal i fråga om skogsmark och växande skog sakkunniga personer, minst en från varje län. Å mötet skall på grundval av de av domänstyrelsen avlämnade uppgifterna samt av material, som av riksskattenämnden sammanställts bland annat rörande prisutvecklingen på fastighetsmarknaden sedan senaste allmänna fastighetstaxering, överläggningar äga rum beträffande de värderingsgrunder, som böra komma till tillämpning vid den allmänna fastighetstaxeringen, ävensom eljest rörande åtgärder till befordrande av enhetlighet och jämnhet i taxeringen.

Sedan i första stycket omförmäلت möte ägt rum, har riksskattenämnden att på grundval av vid mötet förebragt material och därå gjorda uttalanden utfärda direktiv till ledning vid upprättande av i nästföljande moment omförmälda förslag till hjälptabeller och anvisningar. Direktiven skola senast den 15 september översändas till länsstyrelserna.

3 mom. Sedan i 2 mom. angivna direktiv inkommit till länsstyrelsen, har landskamreraren att — — — (= nuvarande 1 mom. andra stycket) — — — sådant ske.

Därjämte har landskamreraren att med ledning av riksskattenämndens direktiv samt på grundval av de uppgifter, som jämlikt 18 § avlämnats, och de upplysningar, som eljest kunna vinnas, för sådana trakter inom länet, där jordbruksfastigheterna kunna med avseende å ägoslag och jordens beskaffenhet anses vara väsentligen likartade, till ledning för taxeringen upprätta förslag, beträffande dylika fastigheter i skilda storleksgrupper, till vissa värden för ytenhet mark av olika ägoslag, godhetsklasser och brukningsförhållanden under förutsättning av normalt byggnadsbestånd. Tillika skall landskamreraren, i den mån så finnes erforderligt, uppgöra förslag till särskilda anvisningar för taxeringen även i andra hänseenden, såsom angående redovisningen av olika ägoslag, värdesättning av övrig mark och bete å skogsmark m. m. Jämväl i fråga om annan fastighet bör landskamreraren, i den mån så anses erforderligt, upprätta förslag till enhetliga grunder för

taxeringen. Prövas lämpligt uppgöra förslag och anvisningar för skilda delar av länet, må sådant ske.

Finner landskamreraren lämpligt, att förslag upprättas till enhetliga grunder för fastighetstaxeringen i stad, har han att uppgöra dylikt förslag.

4 mom. Senast den 1 oktober året näst före taxeringsåret har landskamreraren att till riksskattenämnden insända de i 3 mom. omförmälda förslagen till enhetliga värden och anvisningar för fastighetstaxeringen. Sedan riksskattenämnden granskat förslagen, skall nämnden, i den mån dessa giva anledning till erinringar, senast den 15 oktober förstnämnda år till landskamreraren översända därav betingade ändringsförslag. Landskamreraren har därefter att i de av honom upprättade förslagen verkställa de ändringar, som må föranledas av riksskattenämndens erinringar.

5 mom. För att tillhandagå landskamreraren med upplysningar rörande fastighetsvärdena inom länet äger länsstyrelsen inkalla lämpligt antal personer med ingående kännedom om nämnda värden.

59 §.

1 mom. Senast den — — — och skog.

Vid sådant sammanträde redogör landskamreraren för priserna vid försäljning av fastigheter inom länet eller ifrågakommande del därav under tiden efter senaste allmänna fastighetstaxering och för de slutsatser beträffande fastigheternas allmänna saluvärde, som enligt hans mening kunna dragas av dessa priser, så ock för övriga av honom kända förhållanden av beskaffenhet att inverka på nämnda värde. Därjämte skall landskamreraren framlägga av honom upprättade förslag till enhetliga värden och anvisningar för fastighetstaxeringen jämte, i förekommande fall, av riksskattenämnden gjorda erinringar däremot. Vid sammanträdet skola därefter på grundval av de sålunda framlagda förslagen och erinringarna, fastställas hjälptabell samt erforderliga anvisningar till ledning för värdesättning av skogsmark och växande skog ävensom överenskommelse träffas om enhetliga grunder för taxeringen i övrigt.

Länsstyrelsen har — — — förda protokollet.

75 §.

1 mom. Landskamreraren har att upprätta förslag till anvisningar för nästkommande års taxering samt senast den 1 december året näst före taxeringsåret till riksskattenämnden insända omförmälda förslag. Sedan riksskattenämnden granskat förslaget, skall nämnden, i den mån förslaget giver anledning till erinringar, senast den 20 december under taxeringsåret till landskamreraren översända därav betingade ändringsförslag. Landskamreraren har därefter att i det av honom upprättade förslaget verkställa de ändringar, som må föranledas av riksskattenämndens erinringar, samt förelägga länsprövningsnämnden omförmälda förslag och erinringar.

Länsprövningsnämnden har därpå att, på grundval av ifrågavarande förslag och erinringar, fastställa anvisningar för årets taxering, vilka senast den 10 januari samma år skola tillställas ordförandena i taxeringsnämnderna.

2 mom. Länsstyrelserna må — — — (= nuvarande första stycket) — — — nämnderna svårigheter.

107 §.

Länsstyrelsen har — — — bedrivs ändamålsenligt.

Det åligger — — — i beslutet.

Till ledning för beskattningsnämnd i första instans utfärdade anvisningar skola ofördröjligen insändas till riksskattenämnden.

114 §.

På kallelse av riksskattenämnden må, då sådant finnes lämpligt, avhållas möte med taxeringsintendenterna för överläggningar rörande taxeringsarbetet. Till sådant möte må jämväl kallas taxeringsrevisorerna vid länsstyrelserna ävensom motsvarande befattningshavare vid överståthållarämbetets skatteavdelning.

På kallelse av riksskattenämnden må jämväl anordnas möte med landskamrerarna för överläggningar angående taxeringsarbetet.

116 §.

Kungl. Maj:t äger — — — förordning innehåller. Kungl. Maj:t eller myndighet, som därtill av Kungl. Maj:t förordnas, fastställer jämväl — — — föreskrivna längder.

127 §.

1 mom. Den som icke åtnöjes med kammarrättens utslag i taxeringsmål äger att, utom i fall som i andra stycket här nedan stadgas, däri genom besvär söka ändring hos Kungl. Maj:t; dock att besvär icke må av taxeringsintendent anföras med mindre denne därtill erhållit tillstånd, varom i 2 mom. förmäles. Besvären skola, vid påföljd att desamma eljest icke varda upptagna till prövning, senast å sextionde dagen efter den, då klaganden av utslaget erhållit del, ingivas till finansdepartementet tillika med bevis om dagen för utslagets delfående.

Över utslag — — — (= nuvarande andra stycket) — — — icke föras.

2 mom. Anser taxeringsintendent skäl föreligga till sökande av ändring i något av kammarrätten meddelat utslag i taxeringsmål, äger han hos riksskattenämndens ordförande söka tillstånd att anföras besvär hos Kungl. Maj:t. Sådan ansökan bör göras inom trettio dagar efter den, då taxeringsintendenten av utslaget erhållit del, och angiva de omständigheter, vilka enligt taxeringsintendentens förmenande böra föranleda därtill, att målet drages under Kungl. Maj:ts prövning.

Inom fjorton dagar efter den, då ansökan enligt första stycket inkommit, har riksskattenämndens ordförande att tillställa taxeringsintendenten sitt i anledning av ansökan fattade beslut. Innebär beslutet avslag å gjord ansökan, skola skälen härtill angivas i beslutet.

6 KAP.

Om riksskattenämnden.

135 a §.

1 mom. Kungl. Maj:t förordnar en för hela riket gemensam nämnd (riksskattenämnden) med uppgift att främja en riktig och enhetlig tillämpning av denna förordning ävensom av de skatteförfattningar, enligt vilka taxering verkställes på sätt i denna förordning sägs. Nämnden äger, i enlighet med vad därom särskilt är stadgat, på begäran av skattskyldig meddela förhandsbesked i frågor rörande taxering.

2 mom. Nämnden utgöres av ordförande och sex ledamöter, vilka utses ordföranden för viss tid och ledamöterna för en tid av fyra år. En av ledamöterna skall förordnas till vice ordförande att vid förfall för ordföranden tjänstgöra i hans ställe.

Ordföranden samt vice ordföranden och ytterligare en av nämndens ledamöter skola vara lagfarna. De skola tillika vara erfarna i domarvärv eller eljest väl skickade för sin uppgift. Övriga ledamöter skola utses så att kändedom om förhållandena inom olika förvärvsgrenar kommer att förefinnas hos nämnden.

För varje ledamot utses två suppleanter, som uppfylla de för ledamoten stadgade behörighetsvillkoren.

3 mom. Medlem och suppleant skall vara svensk medborgare och hava uppnått tjugufem års ålder. Ej må uppdraget utövas av den, som är omyn- dig eller i konkursstillstånd.

4 mom. Förordnande såsom ledamot eller suppleant kan när som helst återkallas.

Avgår ledamot eller suppleant, skall annan förordnas för återstående de- len av den tid, för vilken den avgångne var utsedd.

5 mom. Innan någon tjänstgör i nämnden, skall han hava avlagt domared eller, med Kungl. Maj:ts tillstånd, sådan försäkran på heder och samvete, varom i 4 kap. 11 § andra stycket rättegångsbalken sägs.

6 mom. Närmare föreskrifter rörande nämndens verksamhet meddelas av Kungl. Maj:t.

7 KAP.

Särskilda föreskrifter.

8 KAP.

Ansvarsbestämmelser.

144 §.

3 mom. Den som — — — till länsstyrelsen.

Sedan besvären — — — giva anledning.

Om klagan — — — vad i 127 § 1 mom. första stycket är sagt.

Vid prövning — — — under bedömande.

9 KAP.

Om kostnader för taxeringsarbetet.

145 §.

8 mom. De personer, som jämlikt 58 § 5 mom. eller 75 § 2 mom. inkallats — — — allmänna resereglementet.

Ersättning efter — — — i taxeringsfrågor.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1950; dock att äldre bestä- melser om klagan över kammarrättens utslag fortfarande skola gälla, då fråga är om mål eller ärende, som avser tillämpning av lagen den 28 sep- tember 1928 (nr 377) om skogsaccis, eller annat mål eller ärende, i vilket kammarrätten meddelar utslag under tiden intill utgången av år 1950.

F ö r s l a g

till

**förordning om ändrad lydelse av 15 § 3 mom. förordningen
den 12 februari 1943 (nr 44) om kupongskatt.**

Härigenom förordnas, att 15 § 3 mom. förordningen den 12 februari 1943 om kupongskatt skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

15 §.

3 mom. Rörande besvär — — — förordning skall 127 § 1 mom. första stycket — — — motsvarande tillämpning.

F ö r s l a g

till

**förordning om rätt att hos riksskattenämnden erhålla upplysning
i frågor rörande taxering till skatt å inkomst eller
förmögenhet m. m.**

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Vill skattskyldig, innan taxering till kommunal inkomstskatt, statlig inkomstskatt eller statlig förmögenhetsskatt för visst beskattningsår eller till utskiftningsskatt skall åsättas honom, erhålla upplysning i något hänseende, varom vid taxeringen kan uppkomma fråga, och skall upplysningen lända till efterrättelse efter vad i denna förordning sägs, må han i den ordning nedan angives erhålla sådan upplysning (förhandsbesked) hos riksskattenämnden, därest upplysningen finnes vara av synnerlig vikt för den skattskyldige.

2 §.

Upplysning, som i 1 § sägs, sökes skriftligen hos riksskattenämnden. Sökanden skall därvid anföra alla de omständigheter, som stå honom till buds för utredning i det hänseende, varom upplysning begäres.

Efter anmaning av riksskattenämnden eller hos nämnden anställd tjänsteman vare sökande skyldig att, i den mån sådant är för honom möjligt och inom tid som i anmaningen utsättes, meddela för upplysningens lämnande erforderliga upplysningar utöver dem, som innefattas i ansökningen, vid äventyr att denna eljest må av nämnden avvisas.

3 §.

Över inkommen ansökning avgiver kanslichefen hos riksskattenämnden utlåtande till nämnden efter hörande, om det finnes erforderligt, av taxeringsintendent, som är behörig att taga befattning med sökandens ifrågasvarande taxering. Avser ansökningen fråga av särskilt intresse för kommun, må jämväl denna höras.

Riksskattenämnden må, där det finnes lämpligt, bereda sökanden tillfälle att muntligen utföra sin talan i nämnden.

4 §.

Finner riksskattenämnden med hänsyn till ansökningens innehåll eller ofullständigheten av lämnade uppgifter förhandsbesked icke böra meddelas, äger nämnden avvisa ansökningen.

Upptages ansökningen till prövning, meddelar nämnden, i den omfattning sådant finnes böra ske, beslut huru den till nämnden hänskjutna frågan skall bedömas. Nämnden må icke utlåta sig angående beloppet av den taxering, som bör åsättas den skattskyldige för det beskattningsår, taxeringen skall avse. Ej heller må nämnden till siffran angiva intäkt, som skall beskattas, eller avdrag, som må åtnjutas, eller värdet å förmögenhetstillgång eller, såvitt angår utskiftningsskatt, värdet å tillgång, som skall utskiftas, såvida det icke erfordras för angivande av de allmänna grunder, som skola följas vid taxeringens bestämmande, eller det eljest föranledes av särskilda omständigheter.

5 §.

Riksskattenämndens beslut upptages i nämndens protokoll och meddelas sökanden genom utdrag av protokollet, som i rekommenderat brev med allmänna posten översändes till sökanden under uppgiven eller eljest känd adress. Å protokollutdraget skall finnas angivet vad den sökande har att iakttaga vid anförande av besvär över beslutet.

6 §.

Åtnöjes icke sökande med riksskattenämndens förhandsbesked, äger han att däri söka ändring hos Kungl. Maj:t genom besvär, vilka, vid påföljd att besvären eljest icke upptagas till prövning, skola vara ingivna till riksskattenämndens kansli inom en månad från den dag, då han erhöll del av beslutet.

Vid besvären skola vara fogade utdrag av riksskattenämndens protokoll med det överklagade beslutet ävensom all den utredning, klaganden vill åberopa till stöd för ändringssökandet.

7 §.

Inkomna besvär skola av riksskattenämnden, efter hörande av kanslichefen, skyndsamt överlämnas till finansdepartementet tillika med eget utlåtande av nämnden ävensom de av nämnden prövade handlingarna.

8 §.

Av riksskattenämnden meddelat förhandsbesked eller, om besvär däröver anförts, Kungl. Maj:ts i anledning av besvären meddelade beslut skall lända till efterrättelse vid den taxering, beskedet avser, om och i den mån den skattskyldige icke hos beskattningsnämnden eller, i händelse besvär över beskattningsnämndens beslut anföras, i besvärsmålet yrkar, att förhandsbeskedet icke skall hava sådan verkan.

Meddelat förhandsbesked förlorar verkan jämväl för det fall att efter beskedets lämnande författningsändring sker av beskaffenhet att påverka taxeringen i det avsende beskedet angår.

9 §.

Sökande vare pliktig att, därest sådant av riksskattenämnden beslutes, för meddelat förhandsbesked till kronan erlægga efter omständigheterna lämpad avgift, lägst ethundra och högst femhundra kronor.

För sökanden avsett protokollutdrag upptagande förhandsbeskedet skall beläggas med stämpel å avgiftens belopp. Avgiften må uttagas genom post-

förskott å den försändelse, varigenom protokollsutdraget jämlikt 5 § översändes till sökanden. Erläggas icke avgiften sålunda, må avgiften utmätas.

10 §.

Vid stämpelbeläggning enligt denna förordning skola användas enkla beläggningsstämplar, varom förmäles i förordningen angående stämpelavgiften. Vad eljest i samma förordning är stadgat om återfående av erlagd stämpelavgift, om tillhandahållande av stämplor till statsmyndigheternas expeditioner, om tillsyn å utgörande av stämplor till sådana expeditioner samt om uppbörd och redovisning skall i tillämpliga delar lända till efterrättelse med avseende å stämpelavgifter enligt denna förordning.

11 §.

Kungl. Maj:t äger utfärda för tillämpning av denna förordning erforderliga särskilda föreskrifter.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1950.

F ö r s l a g
till
instruktion för riksskattenämnden.

Organisation.

1 §.

1. Angående riksskattenämndens sammansättning är stadgat i taxeringsförordningen.

2. Å nämndens kansli äro anställda kanslichef och de befattningshavare i övrigt, som angivas i gällande personalförteckning, samt dessutom annan personal i mån av behov och tillgång på medel.

2 §.

Riksskattenämnden må i mån av behov anlita biträde av sakkunniga.

Ämbetsbefattning.

3 §.

1. Riksskattenämnden åligger att genom rådgivande och vägledande verksamhet främja likformighet vid taxering till skatt. För sådant ändamål har nämnden utöver vad därom är föreskrivet i taxeringsförordningen särskilt

att till ledning för taxeringsmyndigheterna meddela för riket gemensamma anvisningar i frågor rörande taxering;

att fastställa för taxeringsarbetets ändamålsenliga bedrivande erforderliga blankettformulär, beträffande vilka fastställandet icke tillkommer annan;

att anordna kurser för taxeringstjänstemän; samt

att efter framställning från landskamrerare eller taxeringsintendent eller när anledning eljest därtill föreligger avgiva yttrande i taxeringsfrågor.

2. Nämnden åligger att avgiva utlåtande i av Kungl. Maj:t till nämnden

hänskjutna frågor ävensom, när anledning därtill föreligger, hos Kungl. Maj:t göra framställning rörande ändringar eller förtydliganden i skatte- och taxeringsförfattningarna.

3. Nämnden äger, i enlighet med vad därom särskilt är stadgat, på begäran av skattskyldig meddela förhandsbesked i frågor rörande taxering.

4 §.

Riksskattenämnden äger att av verk och myndigheter erhålla de upplysningar och det biträde, som erfordras för dess verksamhet och av vederbörande kunna lämnas.

5 §.

Riksskattenämnden har att inom den tid och i den ordning, som särskilt stadgats, till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till anslagsäskanden och de framställningar i övrigt inom nämndens verksamhetsområde, som nämnden finner böra göras till nästföljande riksdag; samt

inom den tid och i den ordning, som särskilt stadgats, till riksräkenskapsverket redovisa de av nämnden förvaltade medlen.

6 §.

Riksskattenämnden äger meddela de föreskrifter angående arbetet hos nämnden, som erfordras utöver vad denna instruktion innehåller eller i annan ordning stadgas.

Befattningshavarnas åligganden.

7 §.

1. Ordföranden är inför Kungl. Maj:t ansvarig för fullgörandet av nämndens arbetsuppgifter och bör tillse att nämndens personal med nit och noggrannhet fullgör sina åligganden.

Om arbetets fördelning förordnar ordföranden, där ej annat framgår av vad i denna instruktion stadgas.

Ordföranden äger, där han så finner lämpligt, själv övertaga ärendes beredning och föredragning.

2. Ordföranden åligger att i enlighet med vad som föreskrives i taxeringsförordningen fatta beslut i ärenden rörande tillstånd för taxeringsintendent att överklaga kammarrättens utslag i taxeringsmål.

8 §.

1. Kanslichefen skall leda det dagliga arbetet vid riksskattenämnden och åligger det honom härutinnan

att med uppmärksamhet följa sådana frågor, som falla inom riksskattenämndens verksamhetsområde, samt hos nämnden framställa de förslag, vartill han därvid finner anledning;

att närvara vid nämndens sammanträden;

att bereda och föredraga de ärenden, vilkas handläggning icke övertagits av ordföranden eller ålagts annan;

att hava tillsyn å göromålen inom nämndens kansli och ansvara för att beslut i de av nämnden handlagda ärendena behörigen expedieras;

att hava tillsyn därå, att övrig å nämndens kansli anställd personal fullgör sina skyldigheter; samt

att tillhandagå taxeringsintendenterna med råd och upplysningar rörande taxering.

2. Kanslichefen äger, efter av riksskattenämnden i varje särskilt fall meddelat beslut eller i brådskande fall efter ordförandens för varje gång lämnade uppdrag, företaga resor för överläggningar med taxeringsmyndigheterna.

9 §.

Bokföringskonsulenten skall biträda kanslichefen och åligger det honom bland annat att hålla sig underrättad om granskningsteknikens utveckling inom olika bokgranskningsavdelningar och upprätta förslag till ändamålsenliga kontrollmetoder.

Bokföringskonsulenten åligger tillika att, i den mån nämnden eller dess ordförande så bestämmer, företaga resor samt därvid taga del av å bokgranskningsavdelningarna gjorda erfarenheter och meddela råd och anvisningar angående granskningsarbetets bedrivande.

10 §.

Kansliskrivaren åligger i egenskap av registrator, bland annat: att mottaga och i diarium anteckna alla till riksskattenämnden, ordföranden eller kanslichefen inkomna handlingar; att till vederbörande överlämna de mottagna handlingarna ävensom i diariet göra anteckning härom och angående de åtgärder, vilka sedermera i varje ärende vidtagas; samt att registrera och i behörig ordning förvara de handlingar, som enligt nämndens föreskrift avlämnas till vård å registratorskontoret.

11 §.

Den befattningshavare, som riksskattenämnden förordnar därtill, skall handhava nämndens kassaförvaltning och räkenskaper.

12 §.

Det åligger envar befattningshavare att, utöver vad denna instruktion innehåller eller eljest stadgas, i avseende å tjänstgöringen ställa sig till efter rättelse de särskilda föreskrifter, som äro eller kunna bliva meddelade, samt att utan avseende å stadgad arbetsfördelning lämna det biträde, som påkallas av vederbörande förman.

13 §.

Befattningshavare må icke mot ersättning lämna skattskyldiga biträde med upprättande av deklarationer eller andra i skatte- eller taxeringsförfattningarna avsedda uppgifter, ej heller annat biträde i skatteärenden.

Kanslichef må icke innehava uppdrag såsom ordförande eller kronoombud i taxeringsnämnd eller såsom taxeringskonsulent.

Ärendenas handläggning i nämnden.

14 §.

Riksskattenämnden sammanträder på kallelse av ordföranden så ofta omständigheterna därtill föranleda.

Är ordinarie ledamot av nämnden förhindrad att delta i sammanträde, åligger det honom att ofördröjligen därom underrätta ordföranden, vilken låter till sammanträdet kalla en av ledamotens suppleanter.

Ordföranden må, ändå att förfall för ledamot ej föreligger, tillkalla suppleant för överläggning inom nämnden.

15 §.

Riksskattenämnden är beslutför, när fem medlemmar äro tillstädes, därav minst två lagfarna.

Beträffande nämndens verksamhet skola de i 110 §, 111 § 1 mom. samt 112 § taxeringsförordningen meddelade bestämmelserna i tillämpliga delar gälla.

16 §.

I god tid före sammanträde med riksskattenämnden skall varje ledamot eller suppleant tillställas förteckning över de ärenden, som skola förekomma vid sammanträdet.

17 §.

Över ärenden, som förekomma i riksskattenämnden, skall föras protokoll av den, som ordföranden därtill förordnar. Protokollet justeras av ordföranden.

18 §.

Riksskattenämndens expeditioner underskrivas av ordföranden samt kontraheras av kanslichefen eller, därest annan varit föredragande, av denne. Enligt ordförandens bestämmande må expedition dock underskrivas av kanslichefen ensam.

I skrivelser eller utlåtanden, som avlåtas till Kungl. Maj:t, skola angivas vilka ledamöter, som deltagit i ärendets slutliga handläggning. Har skiljaktig mening förekommit i ärendet, skall detta genom utdrag av protokollet eller på annat sätt bringas till uttryck i den utgående expeditionen.

19 §.

Riksskattenämndens ordförande ävensom nämndens ledamöter må, efter därom av ordföranden till chefen för finansdepartementet gjord anmälan, företaga resor för att hos olika taxeringsmyndigheter göra sig underrättade om förhållanden, som beröra taxeringsväsendet.

20 §.

Riksskattenämndens ordförande och ledamöter samt kansliets personal äga närvara vid sammanträden med i taxeringsförordningen omförmälda beskattningsnämnder och däri föreskrivna sammanträden inför landskamrerraren samt därvid deltaga i överläggningarna men ej i besluten, ävensom taga del av enligt taxeringsförordningen avlämnade självdeklarationer och andra handlingar.

Arbets- och mottagningstid.

21 §.

Arbetstiden å tjänsterummet skall, i den mån nedan ej annorlunda föreskrives utgöra 42 timmar i veckan eller, där vecka innehåller mindre än sex arbetsdagar, ett i förhållande till antalet arbetsdagar minskat antal timmar samt förläggas till tider, som bestämmas av ordföranden, med iakttagande av att arbetstiden icke någon arbetsdag må understiga 4 1/2 timmar. I arbetstiden må icke inräknas måtidsrast.

Om och i den mån omständigheterna det tillåta, må ordföranden för högst tre månader under tiden juni—september medgiva, att arbetstiden inskränkes med högst 9 timmar i veckan, varvid arbetstiden å lördagar må begränsas till 3 1/4 timmar.

Å påskafton, midsommarafton och julafton må arbetet efter ordförandens bestämmande helt eller delvis inställas. Viss inskränkning i arbetstiden må ock av ordföranden kunna medgivas vid särskilda tillfällen.

För fullgörande av något av Kungl. Maj:t eller på grund av Kungl. Maj:ts bemyndigande meddelat allmänt uppdrag må erforderlig inskränkning i arbetstiden å tjänsterummet äga rum.

Därest arbete med hänsyn till dess särskilda beskaffenhet finnes med större fördel kunna utföras utom tjänsterummet, må medgivande till därav föranledd inskränkning i arbetstiden å tjänsterummet lämnas av ordföranden.

Då göromålens gång det kräver, äger ordföranden påfordra nödig utsträckning av arbetstiden.

Utän hinder av vad ovan stadgats må för beredande av semester arbetet helt eller delvis inställas.

22 §.

För kanslichefen skall viss daglig, för allmänhetens mottagande tjänlig tid, ej understigande en timme, vara bestämd.

I den mån riksskattenämnden finner det erforderligt, skall även för annan befattningshavare viss daglig mottagningstid bestämmas.

Registratorskontoret skall hållas öppet för allmänheten minst 4 timmar varje arbetsdag å tid, som bestämmes av ordföranden; dock må ordföranden, där sådant finnes kunna äga rum utan olägenhet, å dag före sön- eller helgdag inskränka tiden för öppethållande till 2¹/₂ timmar för högst 3 månader under tiden juni—september och till 3¹/₂ timmar för övriga 9 månader av året.

Nu omförmälda mottagnings- och expeditionstider skola tillkännagivas genom anslag inom nämndens lokal.

Tjänstetillsättning, semester och annan ledighet, vikariat och avsked.

23 §.

1. Angående förordnande av riksskattenämndens ordförande samt ledamöter och suppleanter för dessa är stadgat i taxeringsförordningen.

2. Kanslichefen tillsättes av Kungl. Maj:t efter anmälan av nämnden.

Bokföringskonsulenten tillsättes av Kungl. Maj:t på förslag av nämnden. Övrig personal antages av nämnden.

24 §.

1. Ordföranden i nämnden tillkommande semester må av honom tillgodonjutas å tid han själv bestämmer. Utöver semester äger ordföranden åtnjuta ledighet under högst femton dagar årligen, då han finner sig därav vara i behov. Då ordföranden begagnar sig av rätt till ledighet, skall han göra anmälan hos chefen för finansdepartementet.

2. Fördelningen av semester mellan befattningshavarna bestämmes av ordföranden efter överläggning med ledamöterna.

3. Annan ledighet än semester äger riksskattenämnden i fall av behov bevilja kanslichefen under högst fyrtiofem dagar årligen samt övrig personal efter omständigheterna; skolande vid behov av tjänstledighet för kanslichefen under längre tid än nu sagts frågan hänskjutas till Kungl. Maj:ts avgörande.

4. Har semester eller annan ledighet beviljats eller är befattning ledig, må riksskattenämnden förordna vikarie; dock att, då beviljandet av ledighet

ankommer på Kungl. Maj:t, jämväl frågan om vikarie skall hänskjutas till Kungl. Maj:ts avgörande.

25 §.

Ansökan om avsked från befattning hos riksskattenämnden skall ingivas till nämnden, som, om befattningen är tillsatt av Kungl. Maj:t, överlämnar ärendet till Kungl. Maj:ts avgörande men i annat fall själv avgör ärendet.

Åtal och ansvar för tjänstefel.

26 §.

1. Beträdas ordföranden, ledamot eller kanslichefen med fel eller försumelse i tjänsten, sker åtal därför inför Svea hovrätt.

2. Gör eljest befattningshavare sig skyldig till försumlighet, oskicklighet eller klandervärt uppförande eller visar han sig eljest olämplig, äger riksskattenämnden att tilldela honom varning eller skilja honom från sig eller att, beträffande den som tillsatts av Kungl. Maj:t, hos Kungl. Maj:t göra framställning om hans entledigande. Vid svårare förseelse sker åtal inför vederbörande underrätt.

Besvär över riksskattenämndens beslut.

27 §.

Den som icke åtnöjes med riksskattenämndens beslut, äger att, där ej anorlunda är stadgat, hos Kungl. Maj:t söka ändring genom besvär, vilka skola hava inkommit till finansdepartementet inom en månad från den dag, då klaganden erhöll del av beslutet; dock skola besvär över beslut om tjänstetillsättning eller förslag därtill hava inkommit till nämnda departement senast å tjugonde dagen efter den, då beslutet tillkännagivits genom anslag i nämndens lokal.

Beträffande klagan över riksskattenämndens beslut i ärende, som avses i förordningen om rätt att hos riksskattenämnden erhålla upplysning i frågor rörande taxering till skatt för inkomst eller förmögenhet m. m., gäller vad i nämnda förordning är stadgat.